

OBČAN

GLASILO OBČINE PUCONCI

31. marec 2021 | letnik 26 | številka 96

Občan Občine Puconci

Izdaja:

Občina Puconci
Puconci 80
9201 Puconci
www.puconci.si

Datum izdaje:

31. marec 2021
Številka 96
Letnik 26

Naklada:

2.360 izvodov

Javni medij Občan Občine Puconci je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije

Odgovorni urednik:

Jožef Rituper

Lektorica:

Sandra Peklar

Člani uredniškega odbora:

Silva Gutman
Tanja Horvat
Monika Krančič
Katarina Štefanec

Oblikovanje, prelom in tisk:

Present d. o. o.
Ižanska cesta 383
1000 Ljubljana
www.tisk-present.si

Fotografija na zadnji strani:

Jožef Rituper

Vam, drage bralke in bralci!

Pred enim letom sem zapisal: Kakor je poseben čas, tako je tudi poseben uvodnik tega Občana. In po letu dni ni veliko drugače.

S pandemijo živimo že eno leto. Celo nekaj več, saj je slovenska vlada 12. marca 2020 uradno razglasila bolezen covid-19 za epidemijo.

Pod posebnimi pogoji smo živeli do konca maja, na kar se je epidemična slika izboljšala in življenje je bilo naslednjih pet mesecev vsaj malenkost bolj podobno tistemu, ki nam je bilo tako samoumevno včasih.

Zaradi povečanega števila okuženih je bila epidemija znova razglašena 18. oktobra, nato januarja podaljšana,

še enkrat podaljšana marca in uradno še traja.

Kaj smo se v tem času o virusu naučili? Pravzaprav kar veliko. Poznamo simptome bolezni, približno trajanje. Včasih mine okužba brez značilnih znakov, kar še posebej olajša prenos bolezni, včasih pa povzroči zaplete, katerih posledica je težji potek bolezni, lahko tudi smrt.

V Sloveniji je umrlo že več kot 4000 ljudi, po svetu pa več kot dva milijona in pol.

Različno sprejemamo zaščitne ukrepe, pa naj bo to nošenje mask, varnostna razdalja in razkuževanje.

Poleg odgovornosti je največje upanje cepljenje. Pravzaprav je bil hiter razvoj cepiv presenetljiv. Mnogi zaradi tega dvomijo o varnosti, vsekakor pa je dejstvo, da bo pandemijo brez precepljenosti težko premagati. Še posebej se stvari zapletajo zaradi pojava številnih mutacij virusa, ki so veliko bolj nalezljive. Če k temu prištejemo še zamude pri dobavi cepiv, kar povzroča zamike cepljenj glede na načrtovano, še ni mogoče napovedati prejšnjih časov.

Ves čas smo postavljeni v nove, neznane situacije – mnogokrat smo tudi prestrašeni. Nihče ni pričakoval, da ne bomo tako dolgo sedli s prijatelji h kavi, pokramljali, da nas bo ves čas tako strah za naše najstarejše. S cepljenjem najbolj ogroženih skupin ta strah počasi izgineva. To leto nam je tudi marsikaj dalo – imamo priložnost, da spremenimo stvari, da prevrednotimo vrednote in da poglobimo odnose. Marsikje je ta čas povezal družine, približal prej odtujene ljudi. Delamo na daljavo, pa vendar so toni glasov drugačni – bolj prisluhnemo in prej smo pripravljeni pomagati. V drobnih stvareh najdemo velike vrednote in kar je bilo včasih nepomembno, je danes postalo biser.

Vsekakor pa je največ pridobil naš planet. Zrak je postal čistejši, razmišljamo o tem, kako ohraniti čistost voda, zmanjšati izpuste in ogljični odtis. Postajamo bolj človečni, solidarni, sočutni. Spoznali smo, da ni najpomembnejše imeti, temveč biti. Spoznali smo našo krhkost in minljivost. Misliti, da je človek gospodar sveta, je vsekakor pretirano in že meji na ošabnost.

Prav zaradi tega hodimo skozi tunel, ki ima na koncu svetlobo.

V teh in takih časih ste prejeli to številko Občana. Mnoge stvari, ki jih prinaša, nam dajejo pogum, smo ponosni nanje, nam kažejo poti in cilje.

Upamo, da boste natančno prebrali vsebine. V Uredniškem odboru bomo tega zelo veseli!

Ko boste prejeli Občana, se začne velika noč.

Naj nam prinese duševni mir, osebno zadovoljstvo, velikonočni prazniki naj bodo začetek nove poti.

Odprimo srca!

Za Uredniški odbor Jožef Rituper

Spoštovane občanke in občani!

Leto je naokrog in narava nam dokazuje, da se skoraj vse dogaja v določenem zaporedju. Skozi celo leto nas štirje letni časi vodijo iz hladnega v toplo in obratno. Sončnemu zahodu sledi sončni vzhod in minljivosti novo življenje. S tem sporočilom vam želimo vesele velikonočne praznike ter veliko duševnega zadovoljstva in zdravja.

Župan Ludvik Novak
skupaj z Občinsko upravo in Občinskim svetom

Zlato priznanje za inovacijo družbi ROTO

ROTO je prvo pomursko podjetje, ki je dobilo zlato priznanje GZS za inovacije. Kakšen je ta izdelek?

Priznanje smo prejeli za inovativen polietilenski čoln ROTO 450s, ki je izdelan po postopku 3 - slojne tehnologije rotacijskega litja. Sprva smo čoln razvili za zelo zahtevno skandinavsko tržišče, kjer imata navigacija in ladjedelništvo dolgoletno tradicijo in vladajo visoke zahteve glede konstrukcije in kakovosti izdelkov. Po zelo pozitivnem odzivu na skandinavskem trgu je bil čoln izjemno uspešno sprejet tudi na globalnem trgu.

Kakšne so prednosti ROTO čolna?

Čolna ROTO 450s je izdelan v enem kosu, po postopku rotacijskega litja, v 3-slojni (sendvič) tehnologiji. Prednost unikatne tehnologije je majhna masa, izredna trdnost in odpornost na udarce. Čoln je dolg 4,5 m, širok 1,8 m, na njega pa lahko namestimo motor z električnim ali bencinskim pogonom. Je vsestransko uporaben, od dnevnih potovanj po morju, rekah ali jezerih, kot plovilo za ribolov, servisni čoln v marinah ali kot delovni čoln za reševalce.

V čem je plastičen čoln boljši od na primer gumijastih?

Poleg kakovostne osnovne opreme je kupcem na voljo tudi bogata dodatna oprema, kot so posebej oblikovana prikolica za prevoz čolna, oblazinjenje sedežev, lestev za vstop v vodo, navigacijska luč, senčnik, A-lok z naslonom in navigacijsko lučjo. Čoln se ponaša s številnimi prednostmi pred napihljivimi čolni iz gume s trdnim dnom, kot so več uporabnega prostora v notranjosti, enostavnejša vodljivost, lažje in cenejše vzdrževanje, daljša življenjska doba in širok spekter različnih uporabnikov.

Družinska podjetja, kot je ROTO, so zelo pomembna za slovensko gospodarstvo. Vaše družinsko podjetje ima eno najdaljših tradicij v Sloveniji.

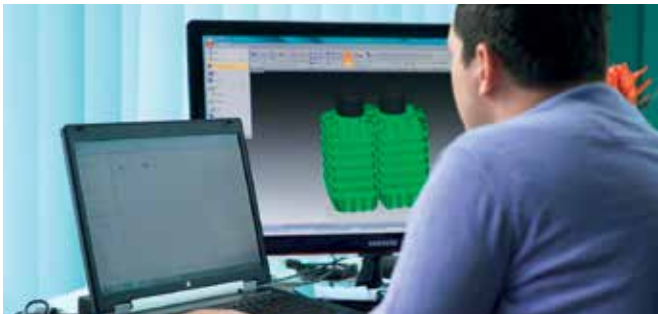
Družinsko podjetništvo Pavlinjek praznuje 70. letnico. V tem obdobju se je iz male obrtniške delavnice razvila prava pomurska multinacionalka, ki jo danes vodi že 3. generacija Pavlinjekovih.

Leta 2016 je bil ROTO izbran med 20 najuspešnejših družinskih podjetij na svetu. Mednarodna revizijska hiša EY, ki v Monte Carlu vsako leto podeljuje te prestižne nagrade odličnosti, je prepoznala njihovo konstantno mednarodno širjenje, stabilno rast, inovacije in zavezanost k družinskemu podjetništvu.

Kakšna je skupina ROTO danes?

Danes je Roto mednarodno podjetje za proizvodnjo izdelkov iz plastičnih mas, ki v skupini zaposluje več kot 450 sodelavcev v 7 tovarnah, ki se nahajajo v 4 državah. Skupina Roto je v letu 2020 ustvarila več kot 60 mio € prihodkov in izvaža v 55 držav po vsem svetu. Izdeluje več kot 4.000 različnih izdelkov proizvedenih po postopku rotomoldinga, s čemer se uvršča v sam vrh proizvajalcev v Evropi. Razvoj in rast podjetja zagotavljajo nenehne inovacije, nove tehnologije in inteligentni materiali, ki jih ROTO razvija

z znanstvenimi inštituti, univerzami in drugimi podjetji. Produktne skupine z blagovno znamko Roto so razdeljena v štiri segmente – izdelki za kmetijstvo, vrt, šport in ekologijo.

V tovarni v Černelavcih proizvajamo izdelke po meri odjemalcev. Ti zagotavljajo zadovoljitev najširših potreb različnih industrijskih sektorjev, kot so avtomobilska in navtična industrija, logistika, aquakultura ter izdelki za gradbeno in kmetijsko mehanizacijo. Dodano vrednost produktnega portfelja predstavlja inovativni dizajn, uporaba naprednih in kakovostnih materialov ter sodobna proizvodnja. V Černelavcih je tudi razvojni center z laboratorijem za razvoj materialov in orodjarno.

ROTO ima tudi tovarno v Puconcih od leta 2015. Kakšne izdelke proizvajate v naši občini?

Rotojeva tovarna v Puconcih je specializirana za proizvodnjo izdelkov za varovanje okolja, kot so čistilne naprave, lovilniki olj s parkirišč, ločevalniki maščob iz vode v gostinskih obratih, jaški in rezervoarji za vodo. Poleg t. i. programa VODA pa v Puconcih proizvajamo visoko tehnološke izdelke za navtiko, kot so lupine jadrnic, katamaranov, kajake in kanuje. Vsako leto rastemo in se razvijamo, zato dodatno zaposlujeemo sodelavce iz lokalnega okolja. Sodelujemo tudi s fakultetami in štipendiramo mlade talente, katerim nudimo uspešno kariero v našem podjetju.

V tovarni v Puconcih imamo poleg proizvodnje plastičnih izdelkov tudi razvojni oddelek za nove izdelke z blagovno znamko ROTO, laboratorij za analizo učinkovitosti sistemov čiščenja voda, oddelek za tehnologijo bio plastike in ekodesigna.

Na isti lokaciji je tudi centralni logistični center za distribucijo ROTO-jevih izdelkov. Izdelke, kot so cvetlična korita, sodi za vino, samokolnice in drugi izdelki za kmetijstvo, uvažamo iz ROTO-jevih hčerinskih podjetij na Hrvaškem, v Srbiji in Makedoniji ter jih dostavljamo do distributerjev v 55 državah po vsem svetu. Ponosni smo, da se je ROTO blagovna znamka dobro uveljavila v svetu, zato tudi v času pandemije uspešno poslujemo in rastemo. Zaupajo nam številni mednarodno uveljavljeni poslovni partnerji in trgovci, kot so: OBI, Dehner, Bauhaus, Jumbo, Gamm Vert, Pflanzen Kolle. ROTO izdelke pa uspešno prodajamo tudi preko številnih spletnih trgovcev, tudi Amazon in eBay.

V občini Puconci smo ponosni, da imamo tako uspešna podjetja, kot je ROTO. Zakaj ste se odločili, da proizvodnjo širite v Sloveniji, čeprav imate toliko tovarn v tujini?

Verjamemo ter dokazujemo, da smo v naši regiji sposobni ustvarjati uspešne podjetniške zgodbe. V Pomurju imamo mnogo usposobljenih, pridnih pa tudi visoko izobraženih ljudi, katerim lahko domača podjetja nudimo uspešno kariero, ustvarjalno in prijetno delovno okolje ter zaposlitev blizu doma. Roto vselej podpira tudi lokalno okolje, saj sponzorira društva in dogodke v občini Puconci in širše, sodeluje pa tudi z izobraževalnimi institucijami. Ker smo domače, 100 % prekmursko podjetje, si tudi v prihodnje želimo dobro sodelovanje z lokalno skupnostjo in njen uspešen razvoj.

Pogovarjal sem se Jožef Rituper

Vida Bukvič – prejemnica nagrade MOMS

Naša občanka Vida Bukvič je prejemnica priznanja mestne občine Murska Sobota za uspešno delo in prispevek k razvoju kulturnih dejavnosti. O tem je bilo že veliko povedanega in napisanega v medijih, Vida pa je našla tudi čas za sodelovanje v vaški skupnosti.

Kot sama pravi, sta poleg športa, kultura in ples njeni veliki ljubezni. Zanja pomeni kultura ustvarjalnost na kateremkoli področju. Že kot majhna deklica je rada nastopala na vaških proslavah, kasneje pa je sodelovala pri oblikovanju, pripravi in izvedbi le-teh. V svoji rojstni vasi je bila aktivno vključena v mladinsko organizacijo ter vaško skupnost. Pripravljali so različne dogodke – plesne vaje, nogometne turnirje, vaške igre,

celo boks za boksov pokal in še bi lahko naštevala. S poroko in preselitvijo v Puževce pa se je takoj vključila v vaško življenje. Pripra-

vljala je številne kulturne programe ob obletnicah in prireditvah v okviru PGD Puževci, ob otvoritvah različnih objektov v vasi ter ob 8. marcu. Pripravila je gledališke igre in vodila priprave le-teh ter bila med organizatorji Borovega gostovanja leta 1995. V zadnjih letih je določene aktivnosti v vasi prepustila mlajšim, saj sama pravi, da svet na mladih stoji. Velikokrat smo se k njej zatekli po kakšen nasvet in pomoč ter vedno je našla čas in rešitev. Trenutna situacija onemogoča druženje in ustvarjanje, ampak volja in želja po ustvarjanju je prisotna in kdo ve kaj in kdaj bo kaj novega spet nastalo iz njenih zamisli. Pustimo se presenetiti.

Monika Krančič

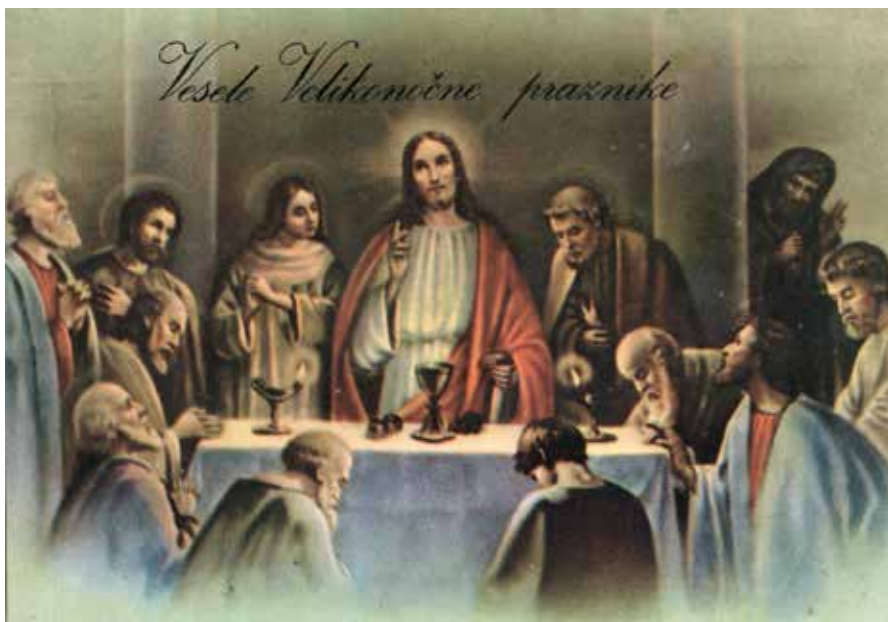
Zgodovina Velike noči

Pomlad je marsikomu od vseh letnih časov najbolj pri srcu, saj po dolgi zimi, spet dočakamo zelenje, cvetje in ptičje petje. Pomladni občutki, povezani z novim rojstvom narave in novim življenjem, nas obhajajo prav v času, ko so dnevi vse daljši, noči pa vse krajše; v času, ko se zima poslavlja in nam obljublja prihod sonca. Na ta dan se kristjani spominjajo temelja njihove vere in Jezusovega največjega čudeža – vstajenja od mrtvih, medtem ko so v spominu ljudi, še vedno ostale stare šege in navade, ki se izvajajo ponekod še danes. Nekateri simboli in dogodki, ki zaznamujejo veliko noč, se v Pomurju običajno izvajajo le pri

prebivalcih katoliške veroizpovedi in ne pri vernikih protestantske vere.

Velika noč je največji in najstarejši krščanski praznik. Na veliko noč se kristjani spominjajo Kristusovega vstajenja. Vuzen, vüzem, vazem, vuzam, vezom so starejši izrazi za veliko noč in izvirajo iz besede vzeti. Vüzem je torej praznik, ko po dolgem postnem obdobju ljudje spet uživajo meso. Datum praznika moramo vsako leto določiti po judovskem (luninem) koledarju, vedno na prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni, torej med 22. marcem in 25. aprilom. Velika noč je kot temeljni verski praznik osnova, na podlagi kate-

re se določa tudi datume drugih premakljivih praznikov. Sreda, pepelnica, je vedno natanko 46 dni pred veliko nočjo, pustni torek pa dan pred pepelnico. Od pepelnice srede pa do velike noči se vleče štirideset dnevni post (na šest postnih nedelj v tem času namreč kljub njihovem imenu posta ni). Zadnja postna nedelja pred veliko nočjo se imenuje cvetna nedelja. Veliki noči 39 dni kasneje sledi Gospodov vnebohod, ki ga praznujemo v četrtek, 10 dni za njim pa so binkošti. Ko govorimo o velikonočnem krogu, mislimo čas od pepelnice srede, ko se pokoplje pust, in do velikonočne nedelje.

Velikonočna voščilnica. Original hrani Anton Vodan.

Praznovanje velike noči se navezuje na *pasho*, judovsko veliko noč. Pasha pomeni obed ali jagnje, ta dan so ljudje obhajali kot sveti obed z žrtvovanjem jagnjeta, ki postane kasneje simbol za Kristusa. Pasho so obhajali 14. v mesecu marcu-aprilu in tudi kristjani v Mali Aziji so sprva praznovali veliko noč s pasho. Krščanski voditelji nad tem, da se oba praznika praznujeta na isti dan, niso bili zadovoljni, zato so začeli od 2. stoletja naprej slaviti v Rimu in Aleksandriji veliko noč en teden po judovski pashi.

Z najstarejšim krščanskim praznikom je povezano mnogo šeg in navad, ki se v posameznih območjih Slovenije razlikujejo. Priprave na najpomembnejši krščanski praznik se začnejo že dober teden prej. Tako v nedeljo pred veliko nočjo, imenovano cvetno nedeljo, nesejo v cerkev blagoslovit v šope ali butare povezano pomladansko zelenje kot spomin na palmove veje, s katerimi so čakali v Jeruzalemu prihajajoče-

ga Jezusa Kristusa. Ta zelo stara krščanska navada je izpričana že v 9. stoletju. V Prekmurju cvetnonedeljsko butaro poimenujemo tudi *presmec*, ki je iz več vrst zelenja, npr. *pūšpanj*, *dren*, *cenpresa*, in ga nesejo blagoslovit v cerkev. Nekoč so se nosile le mačice. Te mačice so nato verniki nosili po svojih njivah in jih započili v zemljo v obliki križa, predvsem

zato, da bi bila letina dobra in da bi jo te mačice obvarovale. Butare na Slovenskem pričajo o ustvarjalnosti posameznih slovenskih pokrajin. Posebnost so danes ljubljanske cvetne butarice, v njih je le malo živega rastlinja, največkrat šop brinja, vejica pušpana ali ciprese, glavno pa so pobarvani, umetno zaviti in naokrog prepleteni oblanci, ki so različnih barv. Zelo stara in pomembna velikonočna jed so jajca. Jajce predstavlja naravni simbol rodovitnosti ter izvir vsega življenja v pomladanskem času. Pirhi, pisanice, reménke so bile prvotno rdeče barve, ki simbolizira sonce, energijo, ogenj, ljubezen, srce, zmago. Najrazličnejši načini okraševanja pa so ena od sestavin naše likovne kulturne dediščine. Tehnologija barvanja v Prekmurju je različna: barvanje s čebulnimi olupki (rjava barva), zavijanje jajc v rdeč krep papir. Prvotna krasilna tehnika je batik, to pomeni pisanje z voskom, ki mu sledi barvanje. Zelo razširjeno je tudi škranje z ostrim orodjem. Ornamentika na starih prekmurskih remenkah

Velikonočna voščilnica. Original hrani Anton Vodan.

vsebuje arhaične okrasne prvine, kjer prevladuje predvsem abstraktno okrasje z geometričnimi tvorbami, prevladuje pa rastlinsko okrasje. Poleg poslikave in krašenja velikonočnih jajc so se pozabavali tudi z velikonočnimi igrami in tekmovanju s pirhi. Zelo stara je igra valjenja ali trkljanja pirhov. Igre so se začele na vasi že pred cerkvijo v nedeljo zjutraj, še bolj primeren čas zanje je bil velikonočni ponedeljek.

V zvezi s pirhi nastopa tudi velikonočni zajec, ki prinaša s seboj pobarvana in pisana jajca. Zajec izvira iz germanskega poganstva, namreč po germanski mitologiji naj bi zajec iznesel velikonočno jajce. Zajec, ki na velikonočno jutro za otroke nastavlja pobarvana jajca, se je v srednji Evropi začel pogosteje pojavljati šele v drugi polovici 18. stoletja, čeprav je bežno omenjen že v knjigi iz leta 1572. V 19. stoletju je postajalo izročilo o zajcu kot prinašalcu pirhov vse bolj priljubljeno, predvsem med meščanstvom, kasneje pa se je razširilo tudi na ostale družbene sloje. V zvezi z zajcem in jajcem so se v kasnejši likovni velikonočni ikonografiji poleg cvetlic in zelenja pojavili še piščanci, kokoši in petelini, z razvojem tiska pa se ti motivi pojavljajo tudi na voščilnicah.

Za vzhodni in severni del slovenskega ozemlja so bili značilni kresovi, ki so zagoreli na veliko soboto zvečer. Velikonočni kres je bil izraz moškega in fantovskega veselja ob velikonočnih praznikih. Na kupe so nosili razne veje in šibje, na kup so dajali tudi smolnate šture ali pa rožje. Nastale plamenice so oznanjale zmago pomladi nad zimo in obenem Kristusovo zmago nad smrtjo.

Po celotnem Prekmurju je bila razširjena šega pokanja ob veliki noči. Pokali so z možnarji, po drugi svetovni vojni pa je možnarje postopoma zamenjalo pokanje s karbidom. Pokanje ob veliki noči ima predkrščanske korenine in je povezano s poganskimi verovanji o tem, da hrup prežene zle sile. Z uveljavitvijo krščanstva je šega pokanja dobila krščansko vsebino. Vrhunec pokanja je bil na veliko soboto popoldne ali zvečer in se je nadaljevalo še na veliko nedeljo. Slovesni dogodek so bile tudi vstajenjske procesije, s katerimi so verniki izrazili veselje nad Kristusovim vstajenjem. Vstajenjske procesije so potekale z določenimi atributi, in sicer: kipec vstalega Jezusa, križ, nebo, monštranca in zastave oziroma bandere.

Še posebno zaposlene so bile v času praznikov gospodinje. Najprej so morale očistiti hišo, da je bilo za praznike vse urejeno – po slavlju jih je namreč čakalo dolgotrajno delo na polju. Tako ljudje kot prostori so se z veseljem nastavljali toplim žarkom pomladnega sonca. Ponekod so ženske celo belile stene in sajasto kuhinjo z apnom. Če je velikonočni teden minil v mračnem vzdušju, je bila velika noč čas za veselje in slavlje. V preteklosti je veljalo, da je velikonočna nedelja tako praznična, da ljudje takrat ne smejo delati, pa tudi nikamor iti. Po vsej Sloveniji je moral na veliko noč zjutraj pri katoliških družinah na mizi stati žegen, ki je tam v košari čakal vse od blagoslova živil v soboto in ob katerem se je zbrala vsa družina. Najbolj znana velikonočna živila so kruh, potica, jajca, šunka in hren. Šunka za veliko noč podobno kot kruh predstavlja Kristusovo telo oziroma njegovo meso, oster

hren pa ostre žebelje, s katerimi je bil Jezus prabit na križ. Potica za veliko noč predstavlja trnovo krono, ki jo je Kristus moral nositi na križanju, rdeče pobarvani pirhi pa predstavljajo kaplje Jezusove krvi, ki ponazarjajo njegovo trpljenje.

Človeštvo ima že od nekdaj zadržane želje po praznikih, ki ponujajo posebne, predvsem pa drugačne izkušnje in doživetja. Med prazniki se ljudje običajno odpohčijejo od vsakdanjega hitenja ter navdahnejo z novo energijo in optimizmom. Mnogokrat se praznikov najbolj veselijo otroci, ki ob tem prejmejo darila. In kaj so dobili otroci v preteklosti v dar za veliko noč? Botra je za krščenca spekla pogačo, zraven je podarila še remenke, pomarančo in kakšen robček ali nogavice.

Naj vas velikonočni prazniki obdarijo z dobroto, optimizmom predvsem pa z veseljem. Vse skupaj pa naj spremlja skromnost in medčloveško naklonjenost.

Tadeja Andrejek

LITERATURA:

Mateja Huber, Jelka Pšajd, *Velikonočni kruh v Prekmurju in delu Slovenskih Goric*, v: *Razstava pirhov in velikonočnega kruha slovenskih pokrajin 2010* (2010; Veržej),

Mateja Huber, *Pokanje ob veliki noči v Pomurju*, v: *Razstava pirhov in možnarjev slovenskih pokrajin* (4; 2012; Veržej),

Mateja Huber, *Velikonočne procesije v Pomurju*, v: *Razstava pirhov in velikonočnih bander 2014* (6; 2014; Veržej),

Damjan J. Ovsec, *Velika knjiga o praznikih: praznovanje na Slovenskem in po svetu*, Ljubljana: Domus, 1993,

Jelka Pšajd, *Praznovanje velike noči v slovenskih Goricah, Prekmurju in Porabju*, v: *Razstava pirhov in velikonočnih voščilnic slovenskih pokrajin 2009* (2009; Veržej).

Ludviku Filu v slovo

Lajči je bil zelo srčen in solidaren človek. Ljudi je cenil predvsem po tem, ali imajo razvit kolektivni duh in čut za družbeno odgovornost. Takšnim je zmeraj rad pomagal. Srečno naključje je, da je tudi v svoji zadnji službi lahko pomagal drugim, in ker je šlo za mlade, je to počel s toliko večjim žarom in veseljem. Z njim se praktično ni bilo možno prepirati, saj je z večino ljudi iskral in našel pot do konstruktivnih rešitve, peščici preostalih pa se je raje izognil.

Ludvik Filo je svojo poklicno pot pričel kot mladinski funkcionar in v Ljubljani je spoznal veliko kolegov. Nabral si je bogate življenjske in organizacijske izkušnje, pri čemer je posebej izstopala njegova nepopustljivost in talent za improvizacijo, na osnovi česar je izpeljal tudi tisto, kar se je vsem okrog njega zdelo neizvedljivo. Po vrnitvi v Mursko Soboto ga je najbolj zaznamovalo vodenje mestnih četrti, kjer je spet bil v

stiku z ljudmi, ki so se nanj obračali s svojimi vprašanji in težavami. Pri njihovem reševanju nikoli ni dajal prednosti birokratskemu formalizmu, ampak zmeraj zdravi kmečki pameti. Ljubljanske izkušnje so ga tudi v kasnejših letih navdajale z iskanjem naprednih sprememb, kot npr. ko so v takratnih časih s kolegi posodobili državno tekmovanje v oranju in pripeljali prvi osebni računalnik v Pomurje.

Njegova povezovalnost in sposobnost dialoga z različnimi sogovorniki je bila ključna, da je med ustanovitelji regionalnega centra ZOTKS bilo prav vseh 26 takratnih občin v regiji, kar je bila praktično prva regijska institucija, s katero je spet oral ledino na organizacijskem in vsebinskem področju. Pod njegovim vodstvom je bilo organizirano prvo državno srečanje mladih raziskovalcev Slovenije, na njegovo pobudo je zaživel prvi mednarodni raziskovalni tabor. Podpiral je delovanje in ustanovitev številnih društev kot npr. modelarjev, brigadirjev, oračev, potapljačev, Kmice in Pomurske akademije.

Neprecenljiv je tudi njegov prispevek k odlični izvedbi Svetovnega prvenstva v oranju leta 2009, kjer je bil še toliko bolj motiviran, saj je bil dogodek v njegovem rodnem Prekmurju. Prvenstvo je zanj imelo tudi simbolni pomen, saj se je formalno upokojil naslednji dan po zaključku prvenstva, seveda pa je tudi v pokoju ostal aktiven in tesno povezan z dolgoletnimi kolegi ter prijatelji.

Bil je ustvarjen za velike zgodbe in povsod je želel pustiti globoko in široko sled. Tudi kot direktor Nogometnega kluba Mura je takoj angažiral svoje številne prijatelje in prav ta njegova širina, razumevanje mladih nogometašev, njihovega dela, življenja in potreb so ustvarili tako vzdušje, da je Prekmurje zaigralo v evropski ligi.

Lajči je bil poln življenja in s številnimi načrti za prihodnost. Še pred mesecem dni je z obžalovanjem ugotovil, da letos ne bo noveletnega zaključka ZOTKS, na katerih je zmeraj rad hudo mušno obujal lepe spomine z dolgoletnimi kolegi in prijatelji, pa tudi kak življenjski nasvet je rad delil z nami. Od njega smo se učili, kako je organizacija velikih dogodkov lahko enostavna, če imaš zanesljive sodelavce.

Naj mi bo dovoljeno, da zaključim nekoliko bolj osebno. Spomnim se, ko mi je rekel: »Mičo, zdaj v času volilne kampanje je vse nekoliko drugače, vseeno pa je treba paziti, kaj delamo in govorimo, saj bo to čez mesec dni minilo, potem pa bomo spet 4 leta s temi ljudmi skupaj živeli. Politiko pa moraš dojemati tako, da se zraven vsaj malo zabavaš, sicer te bo to preveč obremenjevalo.«

Dragi Lajči, hvaležni smo ti za vse tvoje nasvete in pomoč, tudi v imenu vseh tistih, za katere si pomagal graditi ustvarjalno in kreativno okolje, v katerem so mladi lahko razvijali svoje potenciale in udeležali svoje sanje.

prof. dr. Mitja Slavinec

Novi koronavirus od A do Ž

Vse skupaj se je začelo na Kitajskem. Konec leta 2019 so v mestu Vuhan zaznali povečano število primerov pljučnic nepoznanega povzročitelja. Izkazalo se je, da je glavni krivec nov koronavirus, ki so ga poimenovali SARS-CoV2. Sledilo je popolno zaprtje Vuhan, ekstremno socialno distanciranje, natančno obravnavanje kontaktov in stroga karantena. Kljub strogim ukrepom so v začetku januarja 2020 zaznali prvi potrjeni primer okužbe izven Kitajske, 11. marca 2020 pa je bila s strani Svetovne zdravstvene organizacije razglašena pandemija. V tem času je bila tudi v Sloveniji razglašena epidemija, saj so se prvi primeri okužb s SARS-CoV2 pojavili v začetku istega meseca. Virus se je kljub sprejetim ukrepom hitro širil. Vse skupaj je bilo v prvem valu v Sloveniji potrjeno okuženih okrog 1400 ljudi.

V medijih lahko v povezavi z razširjenostjo virusa zasledimo dva pojma, in sicer **epidemija** ter **pandemija**. **Epidemija** je pojav, ko število zbolelih oseb zaradi neke nalezljive bolezni, presega običajno stanje okužb. **Pandemija** pa je epidemija, ki zajame več celin, lahko bi rekli, da gre za svetovno epidemijo.

Tudi glede poimenovanja virusa je med ljudmi prav tako zaznati nekaj zmede. Sam virus se imenuje **SARS-CoV-2**. **COVID-19** je poimenovanje za bolezen, ki jo virus povzroča. Angleška kratica SARS-CoV-2 v prevodu pomeni hudi akutni respiratorni (dihalni) sindrom koronavirus 2. Kot že ime pove, lahko virus povzroča hudo dihalno stisko. Sam virus je soro-

den virusu SARS, ki se je pojavil leta 2002 na jugu Kitajske. COVID-19 v prevodu pomeni »CO« - corona, »VI« - virus, »D« - disease (bolezen), številka 19 pomeni leto 2019, ko so nov koronavirus odkrili.

Bolezen Covid-19 se kaže z različnimi simptomi in kliničnimi znaki. Najpogosteje se razvijejo: vročina, kašelj, bolečine v žrelu, slabo počutje, utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih, izguba vonja in okusa ter prebavne težave. Sicer je res, da je le izguba vonja in okusa za Covid-19 značilen simptom, vendar je potrebno poudariti, da je vsak izmed naštetih simptomov opozorilo, da se je bolezen morda že razvila. Po drugi strani pa lahko oseba preboli bolezen tudi brez težav. Ključno je testiranje, ki z veliko verjetnostjo potrdi okužbo.

Do same okužbe pride ob vdihavanju okuženih kapljic, ki jih osebe z boleznijo Covid-19 s kašljanjem, kihanjem, govorjenjem, petjem in dihanjem izločajo v svojo neposredno okolico. To lahko preprečimo oz. zmanjšamo z upoštevanjem varnostne razdalje 2 metrov, z nošenjem zaščitne maske, ustreznim prezračevanjem prostorov in izogibanjem večjega druženja. Virus lahko nekaj časa preživi tudi na površinah kljuk, telefonov, kuhinjskih pultov, nakupovalnih vozičkov od koder med praskanjem po nosu, med drgnjenjem oči in ust, virus z rokami ponese iz teh površin na sluznice nosu, oči in ust ter se okužimo. Zato je zelo pomembna tudi ustrezna in redna higiena rok z umivanjem in razkuževanjem.

Obolela oseba s Covid-19 okužene kapljice izloča že 2 dni preden se pojavijo simptomi ali 2 dni pred pozitivnim testom, če je oseba brez težav oz. asimptomatska, kar pripomore k hitremu širjenju bolezni. Po 10 dneh se izločanje okuženih kapljic zelo zmanjša, razen v primeru hujšega poteka bolezni, ko se to obdobje lahko podaljša tudi na 20 dni. Potrebno je poudariti, da osebe brez težav oz. asimptomatske osebe te okužene kapljice izločajo prav tako. Zaradi 10 dnevne kužnosti bolezni traja izolacija potrjeno okuženih oseb 10 dni. Če simptomi vztrajajo in se zdravstveno stanje bolnika ne izboljšuje, se izolacija, glede na oceno osebnega zdravnika, podaljša.

Od trenutka, ko okužene kapljice vdihnemo oz. virus ponese iz površin vsakdanjih predmetov na sluznice telesa, do trenutka nastopa bolezni, lahko traja od 1 do 14 dni, najpogosteje od 5 do 6 dni. To obdobje imenujemo **inkubacijska doba** bolezni Covid-19. Vsak, ki je bil v tesnem stiku z okuženo osebo, se za 10 dni osami na stalnem, začasnem ali kakšnem drugem naslovu ter se po končanju tega obdobja še 4 dni samo opazuje. Ta ukrep imenujemo **karantena** in traja, skupaj s samoopazovanjem, toliko časa, kot znaša inkubacijska doba bolezni COVID-19. Če se v tem obdobju razvijejo zgoraj naštetimi simptomi, je oseba z virusom najverjetneje okužena, kar potrdimo s testiranjem. Negativni izvid znotraj 10 dni od stika z okuženo osebo karantene ne prekine, saj obstaja

možnost, da se bo bolezen razvila v preostalih dneh karantene.

Trenutno se za potrditev okužbe s SARS-CoV2 uporabljata dva testa, in sicer **PCR test**, ljudje ga radi imenujejo tudi redni test ter **hitri antigenski test**. S PCR testom dokazujemo genetski material virusa, s hitrim antigenskim testom pa druge sestavne delčke virusa. Kot že samo ime pove, so nam hitri testi v veliko pomoč, da hitreje odkrijemo okužene osebe in hitreje ukrepamo.

Ocenjuje se, da smo po preboleli boleznimi Covid-19 pred ponovno okužbo z virusom zaščiteni vsaj 3 mesece. To obrambo nam nudi lasten imunski sistem s protitele-

si in s celicami limfociti T. Kljub temu je potrebno še naprej upoštevati vse zaščitne ukrepe, saj ne vemo, ali lahko kljub zaščiti, ob ponovnem stiku z okuženo osebo, virus na druge osebe prenašamo ali ne.

V zadnjem času daje veliko upanja za povratek k normalnejšemu načinu življenja predvsem **cepljenje proti Covidu-19**. Trenutno sta na voljo dve cepivi podjetja Pfizer-Biontech in Moderne. Obe delujeta po istem kopitu. Gre za tako imenovani mRNA cepivi, ki vsebujeta zgolj informacijo, s pomočjo katere pride v našem telesu do proizvodnje določenega delčka virusa (koničasta beljakovina).

Naš imunski sistem ta delček prepozna kot tujo beljakovino in razvije ustrezne zaščitne ukrepe. Po cepljenju se tako v primeru stika z okuženo osebo, zaradi že vzpostavljene obrambe, bolezen Covid-19 v večini primerov ne more razviti. Za obe cepivi je značilno, da sta čistejši, kot do sedaj znana, ter da sta se na kliničnih testiranjih izkazale kot zelo učinkoviti in varni. Ne glede na dobre lastnosti cepiv, je za zaježitev širjenja virusa in za doseg sprostitev ukrepov ključno cepljenje zadostnega števila prebivalstva.

Blaž Vurzer, dr. med.,
specializant javnega zdravja

Duševno zdravje v času epidemije

Poskrbimo za svoje dobro počutje

Epidemija pred nas postavlja posebne izzive in vnaša spremembe v naš vsakdanjik. Spreminja se naša dnevna rutina, več časa preživljamo doma – dom je postal delovno mesto, igralnica ali učilnica, kuhinja in mogoče tudi telovadnica. Ker nad trenutnimi razmerami nimamo nadzora, te za marsikoga lahko predstavljajo velik izziv za duševno in telesno zdravje. Zato je pomembno, da poskrbimo za svoje dobro počutje, kolikor je v naši moči. To lahko storimo tako, da ohranimo ali vzpostavimo vsakdanjo rutino, ki vključuje aktivnosti za krepitev in ohranjanje zdravja.

Vzdržujemo stike z družino, s prijatelji in sodelavci.

Če pogovor v živo ni mogoč, lahko s pomočjo telefona ali druge tehnologije vzdržujemo stike tudi na daljavo. Pogovor z ljudmi nas lahko razbremeni in nasmeji.

Kaj lahko storimo?

Pošljimo pismo, voščilo ali razglednico sorodnikom ali prijateljem po navadni pošti.

Vzpostavimo/Ohranimo dnevno rutino.

Dan in teden si organizirajmo tako, da bomo poleg delovnih ali šolskih obveznosti imeli redne obroke, čas za gibanje in sprostitev, prosti čas, pogovore in počitek.

Kaj lahko storimo?

Načrtujmo si dan, naredimo seznam aktivnosti, ki jih v dnevu/tednu želimo opraviti, določimo si čas za delo, sprostitev, druženje, gibanje in počitek.

Bodimo telesno aktivni.

Poskrbimo, da smo čim bolj redno telesno aktivni v naravi ali doma. Pomembno je, da si tudi pri delu ali šolanju od doma vzamemo čas za aktivne odmore.

Kaj lahko storimo?

Pojdimo peš v trgovino, na pošto ali v knjižnico, pridružimo se Zimski gibanici na Facebook strani **Zgeni.se**, kjer so zbrani tudi nasveti in videi z vadzbami, ki jih lahko izvajamo doma.

Posegajmo po zdravi in uravnoteženi prehrani, ki vsebuje dovolj sadja in zelenjave.

Izogibajmo se prekomernemu uživanju kofeina, alkohola in psihoaktivnih snovi.

Kaj lahko storimo?

Izdelajmo si tedenski jedilnik, poiščimo recept za manj kalorično sladico, preizkusimo nov recept za zdravo malico ...

Poskrbimo za zadostno količino spanja.

Poskusimo vsak dan vstajati in hoditi spat ob približno isti uri.

Kaj lahko storimo?

1 uro pred spanjem počnimo nekaj sproščujočega, berimo knjigo, poslušajmo glasbo, počnimo nekaj, kar nas sprošča.

Vzemimo si čas za sprostitvev.

Izberimo aktivnosti, ob katerih se počutimo dobro. Lahko poiščemo nov hobi, se naučimo nove spretnosti ali pa novih tehnik sproščanja.

Kaj lahko storimo?

Vzemimo v roke knjigo, poiščimo online tečaj risanja ali fotografiranja, naučimo se splesti ali nakvačkati šal.

(P)ostanimo solidarni in pomagajmo drugim.

Potrudimo se, da nastala situacija ne bo ogrozila načel solidarnosti in človečnosti. Pomislimo tudi na druge, predvsem na ranljive skupine prebivalstva (npr. socialno ogroženi, starejši idr.), ki potrebujejo pomoč.

Telefon za psihološko podporo ob epidemiji COVID-19

Ker pogovor daje moč.

080 51 00

24 ur, vsak dan. Klic je brezplačen.

Kaj lahko storimo?

Na spletnih straneh ali po telefonu lahko pri različnih humanitarnih in drugih organizacijah (Zveza prijateljev mladine Slovenije, Rdeči križ Slovenije, Škofijska Karitas, Humanitarček, Civilna zaščita idr.) preverimo aktualne dobrodelne akcije ter kje je potrebna pomoč prostovoljcev.

Uporabimo veščine, ki so nam bile v preteklosti že v pomoč v stresnih situacijah in izzivih.

Pomislimo, kako smo se v preteklosti soočali s stresnimi situacijami in izzivi, katere strategije so se takrat izkazale za uspešne in kaj nam je pomagalo, da smo lažje obvladovali svoja čustva in hitreje rešili težave. Poskusimo prenesti te strategije tudi v zdajšnjo situacijo in jih po potrebi prilagoditi.

Obrnimo se po strokovno pomoč, če je stiska prehuda.

Vsak se kdaj počuti slabše ali brez volje. Če slabo počutje traja dlje časa in če prej naštetu ne pomaga, poiščimo pomoč. To ni znak

šibkosti ali poraza, temveč znak skrbi zase.

Telefonska podpora pa je na voljo tudi v (vašem) zdravstvenem domu.

Zdravstveni dom Murska Sobota:
041 396 192 (ponedeljek, sredo, petek: 8h–12h, torek, četrtek: 16h–20h)

Zdravstveni dom
Gornja Radgona: **031 605 078**
(vsak delovnik: 10h–12h)

Zdravstveni dom Lendava:
02 57 89 223 (ponedeljek, četrtek: 8h–10h)

Ostala telefonske številke za pomoč v stiski in druga gradiva za psihološko pomoč v času epidemije so dostopna na spletni strani www.nijz.si.

Anja Žurga,
NIJZ OE Murska Sobota

POSKRBIMO ZA SVOJE DOBRO POČUTJE

Vzdržujemo stike z družino, s prijatelji in sodelavci.

Če pogovor v živo ni mogoč, lahko s pomočjo telefona ali druge tehnologije vzdržujemo stike tudi na daljavo.

Pogovor nas lahko razbremeni in nasmeji.

Bodimo telesno aktivni.

Poskrbimo, da smo čim bolj redno telesno aktivni v naravi ali doma. Pomembno je, da si tudi pri delu ali šolanju (od doma) vzamemo čas za aktivne odmore.

Poskrbimo za zadostno količino spanja.

Poskusimo vsak dan vstajati in hoditi spat ob približno isti uri.

(P)ostanimo solidarni in pomagajmo drugim.

Potrudimo se, da nastala situacija ne bo ogrozila načel solidarnosti in človečnosti. Pomislimo tudi na druge, predvsem na ranljive skupine prebivalstva (npr. socialno ogroženi, starejši idr.), ki potrebujejo pomoč.

Obrnimo se po strokovno pomoč, če je stiska prehuda.

Vsak se kdaj počuti slabše ali je brez volje. Če slabo počutje traja dlje časa in če prej naštetih predlogi ne pomagajo, poiščimo pomoč. To ni znak šibkosti ali poraza, temveč znak skrbi zase.

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Vzpostavimo/Ohranimo dnevno rutino.

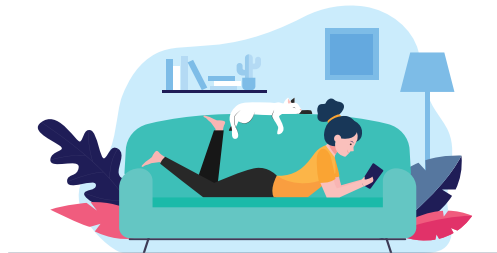
Dan in teden si organizirajmo tako, da bomo poleg delovnih, šolskih ali drugih obveznosti imeli redne obroke, čas za gibanje in sprostitve, prosti čas, pogovore in počitek.

Posegajmo po zdravi in uravnoteženi prehrani,

ki vsebuje dovolj sadja in zelenjave. Izogibajmo se prekomernemu uživanju kofeina, alkohola in psihoaktivnih snovi.

Vzemimo si čas za sprostitvev.

Izberimo aktivnosti, ob katerih se počutimo dobro. Lahko poiščemo nov hobi, se naučimo nove spretnosti ali pa novih tehnik sproščanja.

Uporabimo veščine, ki so nam bile v preteklosti že v pomoč v stresnih situacijah in izzivih.

Pomislimo, kako smo se v preteklosti soočili s stresnimi situacijami in izzivi, katere strategije so se takrat izkazale za uspešne in kaj nam je pomagalo, da smo lažje obvladovali svoja čustva in hitreje rešili težave.

Poskusimo prenesti te strategije tudi v zdajšnjo situacijo in jih po potrebi prilagoditi.

Brezplačni telefon za psihološko podporo prebivalcem ob epidemiji Covid-19 080 51 00 (24 ur/na dan, vsak dan). Ostale vire pomoči in gradiva najdete na spletni strani www.nijz.si.

Pesem za svetli trenutek

Zveza kulturnih in turističnih društev Občine Puconci je v 15. dobrodelni akciji Pesem za svetli trenutek zbirala sredstva za Janka Ficka iz Prosečke vasi. 64-letni Janko Ficko iz Prosečke vasi je invalidski upokojenec, ki je pri 42-ih letih doživel možgansko kap, naslednje leto pa še eno. Pred kratkim so mu amputirali nogo in je na invalidskem vozičku. Zbrana sredstva bomo namenili ureditvi in prilagoditvi kopalnice v njegovi stanovanjski hiši in priključitvi na javno vodovodno omrežje. Z zbranimi sredstvi želimo Janku dati popotnico za boljše in kakovostnejše življenje.

Ker epidemiološke razmere niso dovoljevale izvedbe koncerta, smo se znašli drugače. Vse do 21. decembra preteklega leta smo prodajali spominske vstopnice in sprejemali donacije na transakcijski račun. Pri dobrodelni akciji s prodajo spominskih vstopnic so sodelovali tudi predsedniki posameznih krajevnih skupnosti oziroma vaških odborov, za kar se jim v Zvezi kulturnih in turističnih društev občine Puconci iskreno zahvaljujemo. Akcija je bila zelo uspešna, uspeli smo zbrati dobrih 9.200,00 EUR. Vsem, ki ste na kakršen koli način sodelovali in pomagali v akciji, se še enkrat iskreno zahvaljujemo.

V začetku leta 2021 se je v ločeno akcijo pomoči potrebnim v občini Puconci vključilo podjetje Murexin iz Puconcev, ki je z donacijo v višini 2.000,00 EUR pomagalo družini z Vaneče pri nabavi računalniške opreme za namen izvajanja pouka na daljavo in ureditvi osnovnih bivanjskih potreb. Za njihovo donacijo se jim še enkrat iz srca zahvaljujemo.

V Zvezi kulturnih in turističnih društev občine Puconci se zavedamo, da se dobra dela z dobrim vračajo, zato že toliko let ohranjamo akcijo Pesem za svetli trenutek in je tudi v prihodnje ne nameravamo opustiti. Živimo v skupnosti, v kateri so med nami ljudje, potrebni pomoči. V ZKTD menimo, da je v človeku toliko dobrega, da je pripravljen pomagati. Kajti v družbi je ogromna razlika med tistimi, ki imajo več ali dosti, in tistimi, ki potrebujejo pomoč.

Kar je za nekoga malo, pomeni mnogim veliko. Zato hvala za vsak dar, ki nariše sonček sreče na lica in napolni srce s toplino ljudi, ki so tega potrebni.

Uroš Kamenšek,
predsednik ZKTD Občine Puconci

Čigava je narava?

Sprehod v naravi. Obstaja v tem norem svetu lepša sprostitev, ki je dosegljiva vsem? Vse več ljudi je v prostem času telesno aktivnih, naj bo to tek, kolesarjenje ali pa samo sprehod z družino ali s psom. In vsi ti, če imajo izbiro, namesto mestnega vrveža in tlakovanih pločnikov, za svoje aktivnosti raje izberejo naravo. Čisto naravo. Neonesnaženo naravo. Predvsem pa živo naravo! Težko ostaneš ravnodušen, ko te ob sprehodu spremlja petje ptic, ko v daljavi opaziš srne, ko prečkaš mostiček čez potok, v katerem plavajo

Takojšen pogin rib v puconskem potoku.

ribe. Kakšen dan imaš srečo in se, preden švigneš v neznano, spogledata z lisico ali pa na drevesu opaziš veverico, sovo ali katero drugo žival, ki je ni moč opaziti vsak dan. In potem so tukaj še rastline, ki s svojo raznovrstnostjo tem živalim nudijo zavetje in hrano. Idila, radi rečemo. Ta trenutek pozabimo na vse skrbi in ni ga človeka, ki ne bi občutil sreče in spokojnosti. Morda nas ta čustva ob stiku z naravo preplavijo, ker je v nas ostal delček zapisa naših daljnih prednikov. Ljudi, ki so živeli v naravi. V neokrnjeni naravi. V sožitju s favno in floro. Ta stik je sodoben človek več ali manj izgubil z razcvetom materializma. In zato je toliko bolj dragocen, če smo ga deležni.

Vendar se moramo zavedati, da ta idilična narava zaradi delovanja človeka že dolgo ni več samoumevna. Ljudje s sodobnim načinom življenja ustvarjamo

Izlitje gnojnice iz levega brega puconskega potoka.

vedno več odpadkov in za naravo je ključno prav ravnanje s temi odpadki. Nikakor ne morem razumeti, zakaj človek med vožnjo odvrže pločevinko, papirček ali samo cigaretni ogorek skozi okno avtomobila, ko pa je potrebno minimalno napora, da ta isti odpadek konča v košu za smeti. Nikakor ne morem razumeti tudi ljudi, ki gospodinjske odpadke vozijo na odmaknjena zaraščena zemljišča in jih tam »skrijejo« v grmovju. To grmovje je dom nekaterih živali. In nikakor ne morem razumeti ljudi, ki odpadke mečejo ali izlivajo v vodotoke. Voda je vir življenja, in naša dežela je s tem virom zelo bogata, posledica tega pa je tudi bogata rastlinska in živalska raznovrstnost. Pa bomo to bogastvo zapravili?

Nedelja, 31. 1. 2021, dan poln čustev. Zjutraj pogled skozi okno in ob tem veselje ob presenečenju – sveže zapadli sneg. Na hitro se uredim in odhitim v Puconce. Tam, po opravi zaradi katerega sem prišel, kot ponavadi še malo obhodim območje polno narave, kjer si iz tega razloga z ženo ustvarjava svoj brlog. Ta majhen stik z naravo me vedno napolni z energijo in optimizmom. Tega dne pa ni bilo tako. Ob pogledu na Puconski potok sta me preplavila zgroženost in jeza. Iz Goričkega je tekla temna, neprosojna gmota, ki se je ob vsakokratnem trku v oviro močno spenila in je smrdela kot greznica. Takoj mi je bilo jasno, da se dogaja izliv gnojnice v potok in da to pomeni samo eno – smrt vsega živega v in ob potoku. In vsega skupaj nekaj trenutkov je bilo potrebnih, da sem se po navalu negativnih čustev odločil, da moram ukrepati. Za naravo, ki nima možnosti

takojšnje obrambe pred njenim največjim sovražnikom – človekom. Za ribe, za raka, ki sva se ga z ženo razveselila kot majhna otroka, ko sva ga opazila v potoku. Za družbo, za svoj notranji mir. Ker je tako prav!

Ni bilo težko, s prečkanjem nekaj mostov čez potok, najti približno lokacijo onesnaženja. Iz preteklih pogovorov z ljudmi sem že vedel za obstoj posameznih podobnih dogodkov v večjem časovnem obdobju v preteklosti, pri katerih pa kljub ukrepanju zavednih občanov ni prišlo do epiloga v iskanju odgovornosti storilcev za svoja zavržna dejanja. Prav zaradi repetitive podobnih dogodkov sem se odločil, da nemudoma aktiviram vse pristojne službe, tako sem o dogajanju obvestil policijo in upravo RS za zaščito in reševanje, saj so ljudje v pogovorih večinoma omenjali določen priimek, kamor me je tudi tega dne pripeljala sled onesnaženja. In to me je gnalo, da se ne glede na ceno tudi osebno izpostavim s sodelovanjem pri odkrivanju in dokazovanju ter se osebno soočim s storilcem in mu kot človek človeku, na vljuden in kljub vsemu spoštljiv način, v oči povem, da njegovo ravnanje ni sprejemljivo in bom ob vsakokratnem onesnaženju potoka naredil vse, kar bo v moji moči, da se povzročitelj odkrije in kaznuje. Vse to v zavedanju, da tokrat več ne morem preprečiti smrti potoka in v upanju, da se kaj takega več ne ponovi.

Potrebno se mi zdi dodati še to, da je bila prva meni znana zaznava tokratnega onesnaženja že ob 7.17 uri, izliv gnojnice v potok pa se je, kot posledica delovanja policije, končal okoli 10.30 ure.

Kdaj se je onesnaženje dejansko začelo in koliko gnojnice je v tem času steklo v potok, ne bomo vedeli nikoli, količina pa vsekakor ni majhna.

Ko sem po vrnitvi v Puconce, v strugi onesnaženega potoka našel nekaj naplavljenih poginulih rib, sem doživel še neizmerno žalost, kljub temu da sem zaradi vsega odkritega vnaprej vedel, da možnosti preživetja v potoku ni. Kasneje sem v pogovoru z določenimi ljudmi dobil podporo in upanje, da je še komu mar, v kakšnem okolju živimo.

Namen raziskovanja, prijave in javne objave dogodka nikakor ni maščevanje ali blatenje določenih oseb, zato naj ostanejo neimenovane. Moj blagi in kljub teži dejanja spoštljiv odnos do storilca, pa naj si ta ne razlaga kot strah ali oklevanje pri odkrivanju vira onesnaženja, v kolikor bo do tega spet prišlo, prav tako ne kot opravičilo za prijavo policiji, saj je edini, dolžan opravičila za svoje dejanje, prav on. Pa ne meni osebno, ampak družbi, ki ima srečo, da lahko sobiva z naravo. Edini namen objave je osveščanje

in dvig ekološke kulture ljudi, da bodo tudi naslednji rodovi lahko uživali v naravi, kakršna nam je bila dana.

Za konec samo še modra misel z močnim sporočilom:

"We don't inherit the earth from our ancestors, we borrow it from our children."

»Zemlje ne podedujemo od svojih prednikov, sposodimo si jo od naših otrok.«

Indijanski pregovor

Simon Bransperger

Že 30 let ustvarjamo zdravo okolje

Spoštovani občani in občanke občine Puconci,
podjetje Saubermacher – Komunalna, ki v vaši občini skrbi za zbiranje in gospodarno ravnanje z odpadki, 2. aprila letos praznuje 30 let poslovanja. Začetki zbiranja odpadkov segajo v leto 1991, ko smo začeli z zbiranjem odpadkov v Murski Soboti, ki so ji hitro sledila še ostala naselja in krajevne skupnosti, danes samostojne občine. Do leta 2012 smo tako zbirali odpadke v 12 prekmurskih občinah, ki se jim je nato pridružilo še 5 občin Upravne enote Lendava.

Način zbiranja in ravnanja z odpadki se je v 30 letih spreminjal, modernizirala se je oprema za zbiranje, vozila za odvoz odpadkov so postajala okolju prijaznejša, uvajali smo nove storitve in si

prizadevali, da bi čim več frakcij odpadkov prevzeli čim bližje povzročiteljem, vse z namenom, da bi skupaj povečali delež ločeno zbranih odpadkov in bi na odlagališču res končali le tisti odpadki, ki jih ni možno ponovno uporabiti. Hvaležni smo, da nam skupaj z vašo pomočjo in doslednim ločevanjem odpadkov uspeva. Zagotovo je to tudi rezultat aktivnega dela z mladimi, ki je že od naših začetkov vpeto v poslovanje. Skozi tridesetletno obdobje smo skušali vedno biti v koraku s časom in svojim uporabnikom nuditi prijazne in kakovostne storitve, kar v zadnjih letih vključuje tudi številne projekte na področju digitalizacije, med katerimi je zadnja pridobitev mobilna aplikacija Saubermacher – Komunalna, ki je luč sveta ugledala pred letošnjim jubilejem.

30 let je pomembna prelomnica, ki bi jo zato radi tudi obeležili, kar pa zaradi zdravstvene situacije, povezane z epidemijo koronavirusa, ni mogoče v obliki različnih dogodkov za širšo javnost kot v preteklosti, zato bomo temu jubileju namenili več prostora na naši spletni strani www.saubermacher-komunala.si. Vabimo vas, da nas spremljate, saj bomo v sliki in besedi predstavili mejnike od leta 1991 do danes in morda boste izvedeli kaj novega in zanimivega. Zahvaljujemo se vam, da skupaj z nami že 30 let ustvarjate zdravo okolje. Verjamemo, da boste tudi v prihodnjih letih gospodarno ravnali z odpadki in si prizadevali za to, da bi odpadkov bilo čim manj.

Vaša Saubermacher – Komunalna

S skupnimi močmi se veliko naredi

Ves čas jamramo, kako neurejeno je naše okolje, kako neodgovorni so posamezniki, kako se ne da ničesar narediti. Imamo državne zakone, občinske odloke, nenazadnje pa mora nekaj pomeniti tudi soodgovornost vsakega posameznika. Že pregovor pravi: »kamen na kamen palača,« ali mlajšim bolj razumljivo: »če vsak od nas postori kaj malega, bo skupen rezultat velik«.

V vseh vaseh naše občine imamo probleme z zaraščanjem – tako poljedelskih površin kot nenadzorovane rasti drevja in grmovja ob cestah. Odgovornost za čiščenje je jasno opredeljena v zakonodaji. Tudi odgovorni za spremljanje stanja storijo premalo.

Na priloženi fotografiji iz Pečarovcev vidite dober rezultat ustreznega komuniciranja lokalne skupnosti z lastniki. Dovolj je bil en klic, prijazna beseda in povabilo, da vsak lastnik odstrani drevje oziroma vejve, ki onemogoča normalno odvijanje prometa. Odzvali so se vsi.

Jožef Rituper

Izkoristimo spomladanske dneve za sprehode v gozdu, a bodimo spoštljivi!

Topli spomladanski sončni žarki nas v teh dneh vabijo na potep v naravo. Mnogi od nas velikokrat sprostitev in mir najdemo v obzemu goriških gozdov. Ob obisku gozdov pa moramo upoštevati nekatere omejitve in pravila, ki jim pravimo gozdni bonton.

Vsak gozd ima svojega lastnika, zato ob našem obisku upoštevamo navodila lastnikov gozdov in gozdarjev. Izognimo se deloviščem v gozdu, v primeru sečnje in drugih gozdarskih opravil ohranjamo primerno varnostno razdaljo in upoštevajmo navodila gozdarskih delavcev.

Pri sprehodu v gozdovih uporabljamo obstoječe pešpote, saj s tem ne poškodujemo krhkega gozdnega ekosistema. V primeru močnega vetra se sprehodom po gozdu raje izognimo.

V gozdovih ne odmetavamo smeti in puščamo odpadkov, saj ti predstavljajo nevarnost za živali, strupene snovi pa lahko pronicajo v tla in podtalnico. Če najdete divje odlagališče odpadkov v gozdu, to sporočite medobčinski inšpekciji. V gozdne potoke in gozdna tla ne spuščamo škodljivih snovi in ne odmetavamo odpadkov, ki

bi lahko vsebovali škodljive in za naravo nevarne snovi.

V gozdove ne odlagamo niti bioloških odpadkov, kot so vejve in ostanki rastlin z naših vrtov. Čeprav se ti odpadki naravnega izvora, lahko iz teh ostankov in semen v gozdove nenamerno vnesemo tujerodne in invazivne vrste rastlin, grmov in dreves. Ti »prišleki« lahko škodljivo vplivajo na naše domorodne vrste rastlin in živali ter celo spremenijo gozdni ekosistem.

Med sprehodom v gozdovih pogosto naletimo na cvetoče ali užitne rastline ter gozdne plodo-

ve. Da bi zmanjšali vpliv nabiranja gozdnih dobrin, v Sloveniji veljajo določene omejitve. Na dan tako smemo nabrati le 2 kg gliv in gozdnih sadežev, kot so kostanji in borovnice in 1 kg zeli, kot je čemaž. Čeprav so zvončki zavarošana rastlinska vrsta, je dovoljeno nabrati en šopek na dan. Rastlin in plodov, ki jih ne poznamo, ne nabiramo in jih tudi ne uničujemo. Pri nabiranju gliv uporabljamo košaro, da lahko trosi gliv in druga semena padajo na tla. Uporaba plastičnih vrečk in drugih ne zračnih embalaž pri nabiranju gliv ni dovoljena in je celo kazniva.

V gozdu se izogibamo kurjenju, saj lahko ogenj uniči drevesa, druge rastline in poškoduje živali. Kurjenje je dovoljeno le na urejenih kuriščih ob upoštevanju določenih pravil, saj lahko sicer pride do gozdnega požara.

V gozdu živijo številne majhne in malo večje živali, od katerih ima vsaka svojo vlogo v gozdnem ekosistemu. Podobno velja za ra-

Gozdovi bodo v kratkem ozeleneli.

stline, zato med našimi obiski živali in rastlin ne poškodujemo in jih ne vznemirjamo. Če se nam med obiskom gozdov pridružijo hišni ljubljenci, te na sprehodu po gozdu vodimo na povodcu.

Z motornimi vozili se je prepovedano voziti izven za to namenjenih cest, kot so gozdne ceste. Vožnja v naravi povečuje erozijo tal, povzroča škodo na rastlinah

in drevesih ter vznemirja živali. Parkiranje v naravi je dovoljeno le v petmetrskem pasu izven vozišča, v kolikor temu ne nasprotuje lastnik zemljišča.

Še posebno pa poskrbimo, da je gozd po našem obisku takšen kot je bil, ko smo vanj vstopili.

Mojca Podletnik,
JZ Krajinski park Goričko

Naredimo mlako na našem dvorišču

Mlaka je manjša in plitka stoječa voda, naravnega ali umetnega nastanka, ki je večino leta napolnjena z vodo. Količina vode med letom niha, saj je odvisna od podtalnice, padavin ali izvira. Mlaka, ki je izpostavljena soncu, ima veliko samočistilno sposobnost, zato je voda v takšnih mlakah bistra in čista. Smrdeča mlakuža z zeleno vodo je posledica neprimerne umestitve mlake v okolje ali velika količina odmrlih snovi v vodi. Mlaka se od ribnika razlikuje predvsem po globini in odsotnosti rib.

Mlake so že od nekdaj sestavni del goričke krajine. V preteklosti je v okolici vsake kmetije bila vsaj ena mlaka, namenjena napajanju živine na paši. Hkrati je voda v mlaki predstavljala vir vode v primeru požara. Žal danes izgubljajo svoj prvotni namen in so danes podvržene zasipavanju in s tem k trajnemu uničenju.

Mlake so življenjski prostor različnih živali. Med njimi je več vrst dvoživk, ki se spomladi v mlakah razmnožujejo, nekatere dvoživke pa v hladni vodi preživijo poletno vročino. Poleti tako v mlaki pogosto srečamo zelene žabe, druge dvoživke pa mlake po odlaganju mresta hitro zapustijo in se vrnejo v gozdove ter na vrtove. Dvoživke na naših vrtovih so ene od najpomembnejših plenilcev škodljivcev vrtnin. Krastača je tako ena od redkih živali, ki pleni invazivne rdeče polže. Mlake so najpomembnejši razmnoževalni prostor nekaterih vrst dvoživk, kot sta veliki pupek in zelena rega. Veliki pupek za svoje razmnoževanje potrebuje bujno vodno rastje, v liste katerega samice zavijejo svoja jajčeca. Če v mlako naselimo ribe, se plenilske ribe prehranjujejo z mrestom dvoživk ali paglavci, rastlinojede ribe pa objedajo rastli-

Žabe so plenilke komarjev in škodljivih žuželk na naših vrtovih.

ne, na katere veliki pupček pritrudi svoja jajčeca. Med značilnimi prebivalci mlak so tudi kačji pastirji, ki so lahko različnih velikosti in oblik, med najpogostejšimi obiskovalci mlak je modri ploščec. Množica žuželk ob mlaki privabi tudi druge živali, kot so kmečke lastovke. Ker ribe plenijo tudi druge vodne živali, kot so ličinke kačjih pastirjev, bo mlaka brez rib vrstno bolj pestra, hkrati pa velika gostota rib v ribniku vodo onesnažuje z iztrebki, krmljenje rib pa poveča količino hranilnih snovi v vodi in dodatno poslabša stanje vode.

Neupravičeno mlake veljajo za leglo komarjev, saj je to prepričanje zmotno, ko gre za sonaravno mlako z različnimi dvoživkami, kačjimi pastirji in drugimi vodnimi žuželkami. Komarji za svoje razmnoževanje potrebujejo popolnoma stoječo mirno vodo, zato se razmnožujejo predvsem v vrtnem posodju, kjer se zbira deževnica za zalivanje ali v cvetličnih loncih.

Za razliko od mlak v teh posodah ličinke komarjev nimajo naravnih sovražnikov, mlake pa za ličinke komarjev predstavljajo celo past in lahko celo zmanjšajo število komarjev.

Mlaka je lahko zelo privlačen element na vrtovih in dvoriščih ter izredno pomemben vir vode za prostoživeče živali na našem vrtu. Pred izgradnjo mlake je pomembno, da dobro razmislimo o primernem mestu. Umeščena naj bo v bližino vodnega vira in na primerno sončno mesto, kjer ne ovira vsakdanjega dela. Kot vodni vir za mlako lahko uporabimo deževnico, ki jo prestrežemo s streh. Primerna mesta za izkop mlake so tudi območja izvirov, kjer voda tudi sicer redno zastaja. Če vir vode za mlako predstavlja deževnica, moramo poskrbeti tudi za letno dodajanje apna za preskrbo vodnih rastlin z mineralnimi snovmi. Mlaka naj bo dovolj globoka, da v največji poletni suši ne bo presahnila in naj bo na najglobljem delu globoka vsaj 60 cm. Na eni strani naj ima plitvino, ki omogoča lažje zapuščanje mlake živalim, ki se pridejo v vodo odžejati, saj so pogosti obiskovalci mlak tudi ježi, čebele in čmrlji.

Ko izkopljemo mlako, je priporočljivo, da zasadimo vsaj nekaj rastlinja. Vodne rastline lahko kupimo v vrtnarijah. Pri tem bodimo previdni in izberimo domorodne vodne rastline, kot so širokolistni rogoz, rumeni blatnik, navadna žabja leča, vodna dresen, navadna krvenka in dristavec. Z izbiro tujerodnih in potencialno invazivnih vrst lahko naredimo več škode kot koristi. Živali bodo pot v mlako našle same.

Mojca Podletnik,
JZ Krajinski park Goričko

Iščejo se zainteresirani za košnjo travnikov

Javni zavod Krajinski park Goričko (v nadaljevanju JZ KPG) je v okviru projekta Gorička krajina (sofinanciran s sredstvi Republike Slovenije in Evropske unije iz Evropskega sklada za regionalni razvoj), na svoji spletni strani (www.park-goricko.org; pod zavihkom javni razpisi 2021) objavil javni poziv za sklenitev pogodb o varstvu travnikov za metulje mravljiščarje. V okviru pogodb bodo morali lastniki izbranih travnikov, ki so navedeni v pozivu, v letošnjem letu trav-

nik 2-krat pokositi in iz njega odpeljati pokošeno biomaso. Prva košnja se mora predvidoma opraviti med 20. majem in 15. junijem, druga po 1. septembru. Med prvo in drugo košnjo lastniki morajo pustiti nepokošen pas trave z zdravilno strašnico, hranilno rastlino metuljev mravljiščarjev. Izbrani travniki so bili pregledani in določeni s strani izbranega in kompetentnega izvajalca. Na njih sta bila v letu 2018 ali 2019 evidentirana strašničin ali temni mravljiščar.

Strašničin mravljiščar.

Rezultati popisov so zbrani v dveh poročilih, objavljenih na spletni strani JZ KPG. JZ KPG bo sklenil pogodbo z zainteresiranimi in upravičenimi lastniki 30 ha travnikov na celotnem območju Natura 2000 Goričko. Za košnjo in spravilo biomase iz travnikov bo lastnikom travnikov izplačan enkratni znesek v višini 500 EUR/ha. Rok za prijavo in oddajo izpolnjenih prijavnih obrazcev je 7. april 2021.

V okviru projekta Gorička krajina bo JZ KPG v letošnjem letu sklenil pogodbe o varstvu ali skrbništvu za košnjo 36 ha travnikov v lasti Republike Slovenije in v upravljanju JZ KPG ali na površinah, ki jih je za JZ KPG tri leta pred tem kosil zunanji izvajalec na podlagi pogodbe o košnji. Tudi za to vrsto košnje in spravila biomase bo zainteresiranim koscem travnikov izplačan enkratni znesek v višini 500 EUR/ha. Javni poziv za sklepanje pogodb bo kmalu objavljen na spletni strani JZ KPG.

Več informacij o pozivih lahko prejmete na sedežu JZ KPG, pod telefonsko številko (02) 551 88 71 ali pri vaših lokalnih kmetijskih svetovalcih v okviru Kmetijskego gozdarskega zavoda Murska Sobota.

Besedilo in foto:
Gregor Domanjko

Odlaganje smeti v Moščancih

Spoštovane občane bi radi opomnili, da kompostnik na pokopališču v Moščancih ni namenjen odlaganju komunalnih odpadkov. Prilagam fotografijo kršitve.

Ria Tratar

Sonja Čarni Bertalanič, vzgojiteljica; foto: Darja Cigüt

Delo v sadovnjaku

Sedaj je pravi čas za obrezovanje sadnega drevja. Da drevesa dobro obrodijo, je treba zanje skrbeti. V vrtcu Mačkovci za to skrbi naš hišnik Denis. Otroci pa z veseljem priskočijo na pomoč. Večje veje so pomagali pospraviti učenci POŠ Mačkovci. Manjše veje

pa smo grabljali in odstranili vrtčevski otroci. Zravenali smo tudi krtine. Sedaj pa bomo veselo opazovali naš sadovnjak in ga redno obiskovali.

Valentina Murgelj, vzgojiteljica

Živžav v vrtcu

Ko se pomlad že k nam odpravlja in se važi z žarki sončeca, skoraj pozabimo na vse tisto, kar nam je že lep čas mešalo štrene ...

V našem vrtcu se veselimo ponovne vrnitve v igralnice in otroškega živ-žava, ki je manjkal v zimskih mesecih. Otroci se v družbi dobro počutijo, vidno je, da so pogrešali drug drugega in skupno igro. Tako zdaj dneve znova preživljamo ob ustvarjanju, skupni igri ter gibanju na prostem na igrišču in na sprehodih v naravo. Pust je uspešno pregnal zimo in razveselili so nas tudi prvi zvončki ter trobentice, ki si jih ogledujemo na sprehodih. Otroci jim radi zapojejo pesmi o pomladi. Gibanje v naravi in na svežem zraku je v tem obdobju pomembno, glede na trenutno situacijo pa mu dajemo še večji poudarek. Naši malčki na igrišču usvajajo prve spretnosti pri vožnji s poganjalci, ob igri z žogami in pridobivajo spretnosti na plezalih. Starejši pa že tudi pogumno premagu-

jejo razne naravne ovire, ki jih najdemo na bližnjem travniku in v gozdu. Spoznavamo pomen narave in čistega okolja za naše zdravje. V ta namen smo si ogledali naš ekološki otok ob vrtcu ter spoznali kako in zakaj ločujemo odpadke. Spoznali pa smo tudi, da se posamezne materiale da ponovno uporabiti za igro in ustvarjanje. Otroci ob domišljjskih igrah z velikim veseljem uporabljajo škatle, ki se spremenijo v hiše, avtomobile ... Izdelali pa smo si tudi glasbeno skrinjico z uporabo raznih odpadnih materialov, s pomočjo katere še bolj doživeto spremljamo petje pesmi in razvijamo glasbene sposobnosti. Še vedno se držimo tudi higienskih in varnostnih ukrepov, še vedno se družimo le po skupinah – nekdo bi ponosno rekel – navadili so se, ni težav. Res je, vsega se navadimo, a to še ne pomeni, da nam v tem malem, miniaturnem svetu nekaj ne manjka ... Del svobode prav gotovo, a tisto, kar se je po dolgem času spet prikrdalo v nas in naše otroke, je hrepene-

nje. Že dolgo ga več nismo tako množično zaznali, saj bi se radi ponovno več družili in skupaj igrali. Otroci so iznajdljivi in vidijo neskončno možnosti, saj so odprti in dojemljivi, pri čemer jih spodbujamo. Lahko pa so nam odraslim tudi vzor, saj za dobro

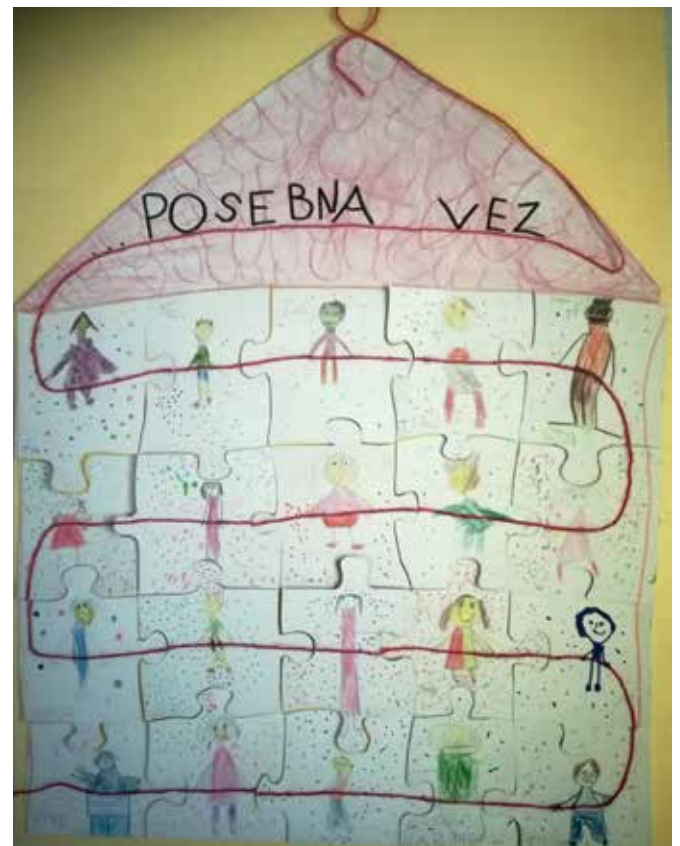
voljo, veselje in ustvarjalno preživljanje časa res ni potrebno veliko.

Lep pomladni pozdrav

Otroci in kolektiv Vrtca pri OŠ Puconci, enote Puconci

Spodbujajmo prijateljstvo – ustvarjalni projekt

Otroci starejše skupine vrtca Brezovci smo se prijavi-li in sodelovali v nacionalnem ustvarjalnem projektu »Spodbujajmo prijateljstvo«, Društva za trajnostni razvoj Sobivanje, katerega glavni partner je družba BTC. Tema o prijateljstvu je sovpadala v naš načrt in ravno zato smo se lotili te naloge. Otroci so vsakodnevno izvajali dejavnosti in igre na vseh področjih dejavnosti na temo prijateljstvo. Rdeča nit je bila pogled otrok na prijateljstvo, razmišljanju – kaj zanje pome-ni prijatelj, kakšen odnos imamo do prijateljev, kaj je pri prijateljstvu pomembno ... S tem smo krepili pozitivne vrednote, sodelovalno učenje, pridobivali so na pozitivni samopodobi, čutili so, da pripada-jo skupini s svojim prispevkom. Na koncu teme je nastal plakat, timsko delo otrok, pri katerem je vsak otrok prispeval svoj del. Na izbrani kos sestavljanke je vsak otrok narisal svojo podobo; iz 20-ih koščkov sestavljanke so sestavili celoto in vsak del povezali s posebno vezjo, ki jih združuje k prijateljstvu v skupini – rdečo nitko. Nastali izdelek – plakat smo posla-li v Ljubljano, kjer bodo vsa izbrana dela razstavili, posebna komisija pa jih bo ocenila na podlagi do-

ločenih kriterijev. Čakamo na odgovor, ugotovili pa smo, da ni pomembna nagrada, ampak sodelovanje in seveda prijateljstvo.

Alenka Vratarič, Marlene Horvat, vzgojiteljici

Vsak dan 365 korakov

Začelo se je novo šolsko leto in na prvi šolski dan sem pričakala učence, ki so prvič prestopili prag šole – prvošolčke. Razred je bil poln fantkov in deklic, ki so komaj čakali šolo in kaj vse bomo počeli skupaj v času, ko bodo v šolskih prostorih.

Učitelje, še zlasti učencev prvih razredov, nas skozi vse načrtovano delo, potek dejavnosti in samo izobraževanje vodi načelo, da se je potrebno gibati, igrati. Zato sem nas prijavila v projekt 365 dni telovadimo vsi. A nismo se še dobro spoznali, se je čez noč vse spremenilo in obrnilo na glavo.

Šolsko delo in pouk na daljavo je prinesel veliko sprememb. Učencem, ki v teh mesecih upihnejo na rojstnodnevnih tortah šele sedmo svečko, so bili njihovi starši moja desna in leva roka hkrati. Brez skrbnih staršev teh dolgih dni šolanja na daljavo ne bi mogla izvesti in tako dobro izpeljati. Pri urah športa sem jih spodbujala, da se naj družijo in so čim več na svežem zraku, ko vreme to dopušča. Dajala sem jim navodila oziroma predloge, medtem ko so na prehodu, da naj se pogovarjajo in učijo računati do 5, iskati prvi in zadnji glas v besedah, opazovati naravo in značilnosti zime, pojejo pesmice ... In tako se je porodila ideja, da bo »naš projekt« dobil rdečo nit – vsak dan 365 korakov. Starši so mi v nekaj dneh poslali fotografije, kako otroci uživajo na svežem zraku, zunaj, v naravi.

Sedaj, ko so se vrnili v šolske klopi, pa se bomo bolj posvetili namenu projekta, katerega vsebina in izročilo bi naj pripomogla k izboljšanju gibalnih aktivnosti mladih ter k lažjemu in uspešnejšemu preživljanju

šolskih dni – tako se bodo naše prve šolske ure pričele v še bolj sproščenem in igrivem vzdušju.

Katja Ajlec, učiteljica 1.a razreda

Skrbimo za svoje zobke vsak dan

Učenci, prvošolčki, so se v svojem prvem letu šolanja soočili s številnimi spremembami in nevsakdanjimi oblikami šolanja in izobraževanja.

Na video srečanjih z učenci sem zelo hitro opazila, da so jih pričele obiskovati »zobne miške«, ki so prišle po mlečne zobke. O skrbi za svoje zobke in pravilnem ščetkanju sta nas nazadnje poučili zobni asistentki, ga. Andreja in ga. Maja, na začetku šolske-

ga leta, v mesecu septembru. Potrebno je bilo prevzeti njuno delo, kar me je še dodatno spodbudila decembrska brezplačna revija Ferdo, ki je na voljo v trgovinah Hofer. V trgovini so mi ugodili in mi dovolili, da sem vzela za vsakega učenca po en izvod. Bil je četrtek popoldan, ko smo se učenci srečali na daljavo preko videoklica. Za uvod srečanja sem uporabila idejo sodelavke, učiteljice Helene Škerget

Rakar. S knjižne police svoje hčere sem vzela knjigo z naslovom »Mišek Tip pri zobozdravniku« in jim jo ob listanju pripovedovala. V nadaljevanju so v zvezek ilustrirali črn zobek in kaj je vzrok zanj ter lep, bel, zdrav, zobek in kaj je potrebno vse postoriti, da bo vsak naš zob takšen.

V zaključnem delu srečanja, pa so vzeli v roke vsak svoj izvod revije (le-to so z ostalimi potrebščinami ob predhodnem dogovoru prišli iskat starši pred šolo), iz katerega

smo iztrgali prilogo, ki je sestavljena iz namizne igre, navodil, kako si pravilno ščetkamo zobe ter celotnega koledarja, kjer si učenci s kljukico označujejo, ko si zjutraj in zvečer očistijo zobe.

Učenci so mi obljubili in si hkrti zadali, da bodo na svoje zobe skrbno pazili in jih ščetkali, da ne bo bolečin in črnih luknjic, ker so nekateri iz svojih izkušenj znali povedati, da lahko to zelo boli.

Zaradi okoliščin tudi kot učiteljica v tem šolskem letu ne bom z nji-

mi opravila preventivnega obiska pri šolskem zobozdravniku, zato pozivam starše, da peljejo svoje otroke na pregled.

Katja Ajlec, učiteljica 1.a razreda

Likovni natečaj – gozd

V okviru projekta LEAF – Znanje o gozdovih in družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., je bil na strani EKOŠOLE objavljen likovni natečaj na temo GOZD. V šoli se učenci pri učnih urah veliko naučijo o gozdu. Nekateri to znanje uporabijo, ko gredo v gozd nabirat gobe in gozdne sadeže, ko opazujejo živali, spet drugi pa se na sprehodu ali teku po gozdu sprostijo. Preživljanje prostega časa v gozdu je zanimiva izkušnja, saj poglobi človekov stik z naravo. Učenci so povabilo na natečaj sprejeli in svoje izkušnje o gozdu prenesli v likovni izdelek. Nastalo je sedem zelo zanimivih likovnih del. Pri ustvarjanju so lahko izbirali med raznovrstnimi likovnimi tehnikami – vodene barvice, barvice, voščenske, oglje, tempera barve, akril, trganka, praskanka ... do uporabe naravnih materialov. Njihova kreativnost in domišljija sta bili neomejeni. Nastali izdelki so bili posebni in edinstveni, nagrajeni pa le nekateri. Med nagrajene izdelke se je na 3. mesto uvrstil izdelek naše učenke Žive Dogar iz 8. b razreda. Učenki iskreno čestitam. Pohvale tudi vsem sodelujočim učencem.

Monika Vidmar, mentorica

Ekipa CARICE z maskoto – KREMENKO ZDENKO osvojila 1. nagrado

(namenska sredstva v višini 1200 eur za izlet otrok sodelujoče ustanove)

V mesecu novembru smo sodelovali na natečaju Trajnostna energija 2020. Nastalo je 5 zanimivih maskot s trajnostnim sporočilom, ki ljudi spodbuja k učinkovitejšemu ravnanju z energijo in okoljem.

Na natečaj je prispelo več kot 70 prijav iz 50 različnih ustanov, sodelovalo pa je okrog 950 učencev. Komisija je imela težko nalogo.

V kategoriji 2. triada je komisijo najbolj navdušila naša maskota KREMENKO ZDENKO in prejela 1. nagrado. Maskoto so ustvarile učenke (4., 5., 6. razred) pri neobveznem izbirnem predmetu umetnost. Iskrene čestitke.

Pohvale tudi ostalim sodelujočim učencem OŠ Puconci za izvirne in kreativne izdelke.

KREMENKO ZDENKO:

JAZ SEM KREMENKO ZDENKO,
ZA TABO POBEREM VSAKO PLASTENKO.
MOJ KAMNITI ME SRČEK ZBOLI,
KO V GOZDU PO TLEH VIDIM SMETI.

ČUVAJ NARAVO, PRIDNO LOČUJ,
ELEKTRIKO IN VODO SKRBNO VARČUJ.
NAJ TI NI VSEENO, KAKŠEN DIHAMO ZRAK,
TO JE RES TISTO, KAR RABI VSAK.

ZAUPAM JAZ VAM, MLADIM LJUDEM,
KI VIDITE DANES, V ČEM JE PROBLEM.
POKUSIMO SKUPAJ OČISTITI PLANET,
TAKO RES POSKRIBIMO, DA LEPŠI BO SVET!

Zarja Štefanec

Monika Vidmar, mentorica

Likovni natečaj - »Plakat miru 2020«

Delo na daljavo je marsikomu vsakdan obrnilo na glavo, nekatere pa spodbudilo k razmišljanju, sprejemanju in uresničevanju izzivov. Učenci OŠ Puconci so razmišljali o življenju, svetu, prihodnosti, ljubezni

in medsebojnem razumevanju. Svoja razmišljanja so z različnimi likovnimi tehnikami predstavili v likovnem delu.

Rebeka Sukič, 9. a, interpretacija slike:

Ženska figura simbolizira strah in različne oblike trpljenja ljudi v današnjem času in naproša ves svet, da gledamo na dogajanje in ljudi z „očali“ miru, to ponazarja golobica z razprtimi peruti. Okrog in okrog je veriga zastav, ki nam sporoča, da so naj države sklenjene v miru in naj se ta veriga miru nikoli ne pretrga. Ker je naše leto – 2020 – zaznamoval COVID-19, si želim tako pršilko, ki bi ves svet »razkužila« z mirom.

Juta Grof., 6. c, interpretacija slike:

Barva kože človeka ni pomembna, vsi se lahko imamo radi.

Monika Vidmar, mentorica

Šolanje na daljavo na OŠ Puconci

Za učence, učitelje in ostale zaposlene na šoli ter starše je šolsko leto 2019/20 bilo precej stresno in nepričakovano. Vsi skupaj smo se znašli v neki popolnoma novi situaciji, ko je bilo potrebno tako rekoč pouk preseliti iz varnih šolskih prostorov v virtualen svet. Slednji je marsikaterim predstavljal nov, popolnoma neznan svet.

Osnovna šola Puconci že vrsto let aktivno sodeluje na najrazličnejših inovativnih projektih v sklopu e-

-izobraževanj. Učence navajamo na delo v spletnih okoljih, a so nas kljub vsemu covid-19 ukrepi prisilili k novim učnim pristopom in delu.

Šolanje na daljavo je pravzaprav čez noč zahtevalo prenos celotnega učnega procesa v virtualni svet. Marca 2020 je naš prvi korak bil izobraževanje strokovnih delavcev šole. Učitelji za računalništvo so v zelo strnjeni obliki izvedli izobraževanja zaposlenih na daljavo. Na tovrsten način smo lahko izvedli vi-

deokonferenčne ure, na katerih so naši učenci prejeli potrebno razlago učne snovi, učitelji pa so jim posredovali učna gradiva z vajami in zbirali njihove izdelke, naloge ... Na tak način so učitelji potem podajali povratne informacije o napredku, izboljšanju znanja. Prav tako je v tem času potekalo tudi spletno komuniciranje med učitelji in starši, pa čeprav je bila takšna izkušnja za naše starše povsem nekaj novega in za nekatere tudi nekaj povsem neznanega. Kljub vsemu so/smo zmogli.

In pričelo se je novo šolsko leto, to je 2020/21. Strokovni delavci, učenci in njihovi starši smo pričeli nekoliko bolj pripravljeni za delo na daljavo. V poletnih počitnicah so učitelji kar nekaj časa posvetili izobraževanju za delo na daljavo. Izboljšali smo organiziranost naše spletne šole za učence. Naše učence smo v mesecu septembru že pripravljali in izobraževali na morebitno ponovno šolanje na daljavo v spletnih učilnicah. Učenci so svoje znanje na tem

področju le še nadgrajevali in bili pri tem uspešni. Kljub vsemu, da smo bili eden od drugega fizično oddaljeni, pa smo bili med sabo na nek način povezani.

Igranje otrok v skupini, stisk rok, druženje, klepet in živo je prav gotovo najbolj pristno in le-to naši in vaši otroci najbolj pogrešajo in potrebujejo. Nobe spletno oz. virtualno okolje ga v tem primeru ne more nadomestiti. Prepričani smo, da smo storili vse, kar je bilo v naši moči, da se je in se v nekaterih primerih še vedno šolanje na daljavo izvaja vsaj delno primerljivo z učenjem v šolskih učilnicah. Prepričano smo, da bomo vsi skupaj svoje e-znanje nadgrajevali, učencem pa bodo naši strokovni delavci ponudili v primeru šolanja na daljavo še več možnosti za reševanje inovativnih izzivov, s katerimi se bodo morebiti spopadli na svoji bodoči poti.

Tanja Horvat

Na podlagi Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna RS (Ur. list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13 in 81/16) in Pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Puconci za programsko obdobje 2016–2020 (Ur. list RS, št. 31/2016) ter Odloka o proračunu Občine Puconci za leto 2021 (Ur. list RS, št. 194/2020) objavlja Občina Puconci, Puconci 80, 9201 Puconci

JAVNI RAZPIS

ZA DODELITEV SREDSTEV NA PODROČJU OHRANJANJA IN SPODBUJANJA RAZVOJA KMETIJSTVA IN PODEŽELJA V OBČINI PUCONCI ZA LETO 2021

I. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih finančnih sredstev – **državnih pomoči** – **skupinske izjeme** za uresničevanje ciljev ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini, ki se dodeljujejo po pravilih o dodeljevanju državnih pomoči.

II. VIŠINA SREDSTEV

Sredstva so zagotovljena v proračunu Občine Puconci za leto 2021 v okvirni višini 25.000,00 EUR, od tega na proračunski postavki:

- 4011002 Neposredna plačila v kmetijstvo v okvirni višini 22.000 EUR
- 4011005 Varstvo in urejanje kmetijskih zemljišč in gozdov v okvirni višini 3.000 EUR

Sredstva v proračunu so omejena. V kolikor sredstva na posamezni proračunski postavki ne bodo porabljena, se lahko prerazporedijo na ostale proračunske postavke.

III. UPRAVIČENCI DO SREDSTEV

Pravne in fizične osebe, ki ustrezajo kriterijem za mikropodjetja in so dejavna v primarni kmetijski proizvodnji v primerih ukrepov po 14., 15. in 28. členu Uredbe Komisije (EU) št. 702/2014 ter v primeru ukrepa po Uredbi komisije (EU) št. 1408/2013 oziroma zasebni lastniki gozdov, ki ustrezajo kriterijem za mikropodjetja v primeru ukrepa po 43. členu Uredbe Komisije (EU) št. 702/2014 in so dejavna v gozdarskem sektorju; vpisana v register kmetijskih gospodarstev in imajo sedež oziroma stalno prebivališče na območju občine.

IV. UKREPI

UKREP 1: Pomoč za naložbe v opredmetena ali neopredmetena sredstva na kmetijskih gospodarstvih v zvezi s primarno kmetijsko proizvodnjo (14. člen Uredbe Komisije (EU) št. 702/2014)

(a) Osnovni pogoji za kandidiranje na javni razpis

Za razpisane ukrepe velja, da gre za državne pomoči, ki se ne morejo dodeljevati za že izvedene aktivnosti. Upravičenec lahko uveljavlja pomoč za ukrepe, izvedene v obdobju od odobritve sredstev s strani Občine Puconci (izdan sklep s strani Občine Puconci) **do 29. 10. 2021**. Dokazila/plačani računi za izvedene aktivnosti morajo biti z datumom iz tega obdobja.

Najvišji zneski pomoči po ukrepu 1: Pomoč za naložbe v opredmetena ali neopredmetena sredstva na kmetijskih gospodarstvih v zvezi s primarno kmetijsko proizvodnjo, Pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Puconci za programsko obdobje 2016–2020 (Ur. list RS, št. 31/16), ne smejo preseči najvišjih zneskov pomoči, določenih v 14. členu Uredbe Komisije (EU) št. 702/2014, ne glede na to ali se podpora za projekt ali dejavnost v celoti financira iz nacionalnih sredstev ali pa se delno financira iz sredstev EU.

Pomoč izvzeta z Uredbo Komisije (EU) št. 702/2014 se lahko kumulira z vsako drugo državno pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški, ki se deloma ali v celoti prekrivajo samo, če se s tako kumulacijo ne preseže najvišje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za zadevno pomoč v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 702/2014.

Pomoč izvzeta z Uredbo Komisije (EU) št. 702/2014, se ne kumulira s plačili iz 81(2). člena in 82. člena Uredbe (EU) št. 1305/2013 v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi bila s tako kumulacijo presežena intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki sta določena v Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014.

Pomoč izvzeta z Uredbo Komisije (EU) št. 702/2014 se ne sme kumulirati z nobeno pomočjo de minimis v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi bila s tako kumulacijo presežena intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki sta določena v Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014.

(b) Pomoč se ne dodeli za:

- nakup proizvodnih pravic, pravic do plačila in letnih rastlin;

- zasaditev letnih rastlin;
- dela v zvezi z odvodnjavanjem;
- nakup živali in samostojen nakup kmetijskih zemljišč;
- naložbe za skladnost s standardi Unije, z izjemo pomoči, dodeljene mladim kmetom v 24 mesecih od začetka njihovega delovanja;
- za že izvedena dela, razen za izdelavo projektne dokumentacije;
- investicije, ki se izvajajo izven območja občine;
- investicije, ki so financirane iz drugih javnih virov Republike Slovenije ali EU, vključno s sofinanciranjem prestrukturiranja vinogradov;
- stroške, povezane z zakupnimi pogodbami;
- obratna sredstva.

(c) Pomoč za naložbe v kmetijska gospodarstva za primarno proizvodnjo se lahko dodeli za:

- 1.1 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev,
- 1.2 Urejanje kmetijskih zemljišč in pašnikov.

1.1: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Pomoč se lahko dodeli za naložbe v živinorejsko in rastlinsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih.

Upravičeni stroški:

- stroški izdelave projektne dokumentacije za novogradnjo (rekonstrukcijo) hlevov in gospodarskih poslopij na kmetijskih gospodarstvih;
- stroški gradnje, rekonstrukcije ali adaptacije hlevov in gospodarskih poslopij na kmetijskih gospodarstvih, ki služijo primarni kmetijski proizvodnji ter ureditev izpustov (stroški materiala, ki se nanašajo na naložbo);
- stroški nakupa nove kmetijske mehanizacije do njene tržne vrednosti;
- stroški opreme hlevov in gospodarskih poslopij;
- stroški nakupa rastlinjaka, montaže ter opreme v rastlinjaku z izjemo namakalnih naprav;
- stroški nakupa in postavitve zaščite pred neugodnimi vremenskimi razmerami (protitočne mreže ...);
- stroški nakupa računalniške programske opreme, patentov, licenc, avtorskih pravic in blagovnih znamk.

Upravičenci do pomoči:

- kmetijska gospodarstva, vpisana v register kmetijskih gospodarstev, ki ležijo na območju občine in katerih naložba se izvaja na območju občine;
- dejavnost primarne kmetijske proizvodnje opravljajo na najmanj 1 ha primerljivih kmetijskih površin v občini.

Pogoji za pridobitev:

- predložitev ustreznega dovoljenja za izvedbo investicije, če je s predpisi s področja gradnje objektov to potrebno;
- projektno dokumentacijo za izvedbo naložbe ter dokazila o teh stroških, kadar so upravičeni do sofinanciranja;
- za naložbo, ki mora biti v skladu z določili 14(5) člena Uredbe 702/2014, mora biti presoja vplivov na okolje, če je le-ta potrebna, predložena z vlogo za pridobitev pomoči;
- ponudba oziroma predračun za načrtovano naložbo;
- predložitev oddane zbirne vloge (subvencijska vloga) v tekočem oziroma preteklem letu, če rok za oddajo zbirne vloge v tekočem letu še ni potekel;
- poslovni načrt ali mnenje o upravičenosti in ekonomičnosti investicije, ki ga pripravi pristojna strokovna svetovalna služba;
- drugi pogoji, opredeljeni z javnim razpisom.

Intenzivnost pomoči:

- do 50 % upravičenih stroškov naložb na kmetijskih gospodarstvih.

Najvišji skupni znesek pomoči za posamezno naložbo oziroma za več naložb hkrati na kmetijskem gospodarstvu lahko znaša do 3.000 EUR na upravičenca na leto.

Vlogo za pomoč v okviru tega ukrepa predloži nosilec kmetijskega gospodarstva oziroma pooblaščen oseba, ki jo pooblastijo vsi nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so vključeni v skupno naložbo.

1.2: Urejanje kmetijskih zemljišč in pašnikov

Pomoč se lahko dodeli za namen urejanja kmetijskih zemljišč in pašnikov.

Upravičeni stroški:

- stroški izdelave načrta ureditve kmetijskega zemljišča (nezahtevne agromelioracije, pašniki);
- stroški izvedbe del za nezahtevne agromelioracije;
- stroški nakupa opreme za ograditev in pregraditev pašnikov z ograjo;
- stroški nakupa opreme za ureditev napajališč za živino.

Upravičenci do pomoči:

- posamezna kmetijska gospodarstva in ali več kmetijskih gospodarstev, vključenih v skupno naložbo (pašna skupnost, agrarna skupnost ...);

- kmetijska gospodarstva, vpisana v register kmetijskih gospodarstev, ki ležijo na območju občine in katerih naložba se izvaja na območju občine;
- dejavnost primarne kmetijske proizvodnje opravljajo na najmanj 1 ha primerljivih kmetijskih površin v občini.

Pogoji za pridobitev:

- ustreznost dovoljenja oziroma projektne dokumentacije za izvedbo naložbe ter dokazila o teh stroških, kadar so upravičeni do sofinanciranja;
- ponudba oziroma predračun stroškov, za katere se uveljavlja pomoč;
- kopija katastrskega načrta in program del, ki ga pripravi pristojna strokovna svetovalna služba, kadar je predmet podpore ureditev kmetijskih zemljišč ali nezahtevna agromelioracija;
- poslovni načrt ali mnenje o upravičenosti in ekonomičnosti investicije, ki ga pripravi pristojna strokovna svetovalna služba, kadar je predmet podpore ureditev pašnika;
- dovoljenje lastnika zemljišča za izvedbo naložbe v primeru zakupa zemljišča;
- drugi pogoji, opredeljeni z razpisom.

Intenzivnost pomoči:

- do 50 % upravičenih stroškov naložb na kmetijskih gospodarstvih.

Najvišji skupni znesek pomoči za posamezno naložbo oziroma za več naložb hkrati na kmetijskem gospodarstvu lahko znaša do 3.000 EUR na upravičenca na leto.

Vlogo za pomoč v okviru tega ukrepa predloži nosilec kmetijskega gospodarstva oziroma pooblaščen oseba, ki jo pooblastijo vsi nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so vključeni v skupno naložbo.

V. ROK IN NAČIN PRIJAVE

Roki za oddajo vlog so trije, in sicer:

1. rok za oddajo vlog je do **16. 3. 2021**,
2. rok za oddajo vlog je do **14. 6. 2021**,
3. rok za oddajo vlog je do **31. 8. 2021**.

Vloga, ki je na voljo na sedežu uprave Občine Puconci in je objavljena na spletni strani občine Puconci www.puconci.si, se lahko vloži neposredno v sprejemni pisarni občine Puconci ali se pošlje na naslov Občina Puconci, Puconci 80.

VI. OBRAVNAVA VLOGE

Zbrane vloge bo obravnavala strokovna komisija, ki jo imenuje župan.

Odpiranje vlog bo izvedeno trikrat. Komisija bo po vrstnem redu oddaje popolnih vlog opravila strokovni pregled vlog. Ocenila jih bo na podlagi pogojev in meril iz javnega razpisa ter pripravila predlog prejemnikov sredstev. Na podlagi predloga komisije bodo izdani sklepi o izboru prejemnikov sredstev.

Prepozno prispеле vloge se zavržejo. Vlagatelje nepopolnih vlog bo komisija v roku 8 dni od pregleda vlog pisno pozvala, da jih dopolnijo. Nepopolne vloge, ki jih vlagatelji ne dopolnijo v roku, se zavrže, neustrezno dopolnjene pa zavrne.

Zoper odločitev lahko vlagatelj vložil pritožbo na Občino Puconci v roku 15 dni od prejema sklepa.

VII. NENAMENSKA PORABA SREDSTEV

V primeru ugotovljene nenamenske porabe sredstev mora prejemnik vrniti odobrena sredstva v celoti s pripadajočimi zakonitimi zamudnimi obrestmi, če se ugotovi:

- da so bila dodeljena sredstva delno ali v celoti nenamensko porabljena;
- da je upravičenec za katerikoli namen pridobitve sredstev navajal neresnične podatke;
- da je upravičenec za isti namen in iz istega naslova že pridobil finančna sredstva.

V navedenih primerih ugotovljene nenamenske porabe sredstev upravičenec izgubi pravico do pridobitve sredstev po Pravilniku o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Puconci za programsko obdobje 2016–2020 za naslednji dve leti.

Dodatne informacije v zvezi z razpisom se dobijo na Občini Puconci, Puconci 80, 9201 Puconci, ali na telefonski številki 02 545 91 02, kontaktna oseba David Pelc.

Številka: 330-0032/2021
Puconci, dne 23. februarja 2021

Župan:
Ludvik NOVAK l. r.

Naj bodo visokodebelni sadovnjaki brez bele omele

Zimsko-spomladanski dnevi so kot nalašč za obrezovanje sadnih dreves. Čeprav starih visokodebelnih dreves ni potrebno vsako leto obrezovati, je redno obrezovanje nujno, ko iz dreves izraščata bela omela. Bela omela (*Viscum album*) je zimzelena polzajedavska rastlina, ki je odvisna od dreves, na katerih ra-

ste. Je okroglast grmiček, ki se v les drevesnih vej ali celo v samo deblo pritrdi s havstoriji (nadomestnim koreninam podobni pritrdilni organi). Ti predrejo skorjo in se vraščajo v les. Omela iz drevesa črpa vodo in mineralne snovi, medtem ko organsko snov (sladkorje) proizvede sama s fotosintezo. Z izčrpa-

Posnetek sadovnjaka z in brez bele omele.

vanjem zavira rast gostiteljskega drevesa in v primeru močno napadenih dreves celo povzroči propad drevesa, hkrati pa z drevesom tekmuje za sončno svetlobo. Napadena drevesa se tako sčasoma posušijo. Bela omela najpogosteje uspeva na jablanah, lipah, robiniji in brezi. Pogosto lahko množice grmičkov vidimo v starih visokodebelnih sadovnjakih, na velikih lipah ali na gozdnem robu. Belo omelo raznašajo ptice, kot sta brinovka in carar, ki se hranijo z belkastimi lepljivimi plodovi, semena pa po zaužitju iztrebljajo na drevesih, kjer počivajo in presnavljajo. Plodovi omele so za človeka strupeni, čeprav se drugi deli omele v majhnih odmerkih uporabljajo v zdravilne namene.

Ker se bela omela v primeru nerednega odstranjevanja v nekaj letih razširi po drevesu, je nujno, da rast bele omele na okuženih drevesih zaviramo z re-

dnim obrezovanjem vej in odstranjevanjem grmičkov. Pomembno je, da z dreves sproti odstranimo vse mlade poganjke ali grmičke omele, še preden se omela na drevesu preveč razširi. Že okužene veje odrežemo na primerni razdalji (vsaj 30 cm) pred grmičkom bele omele. Ko omela izrašča iz debelejšje veje ali samega debla, omelo odstranimo površinsko z izrezovanjem na površini stebela. Vsako leto znova. Veje z odstranjeno belo omelo lahko po odstranitvi sežgemo in s tem preprečimo nadaljnje razširjanje plodov.

Naj bo redno vzdrževan in obrezovan visokodebelni sadovnjak ponos vsakega lastnika in odraz skrbnega gospodarja sadovnjaka.

Besedilo: Mojca Podletnik
Fotografija: Gregor Domanjko

Razmišljanje o kulturi v času epidemije

Že od meseca oktobra je zastalo življenje na različnih področjih, zaprla so se vrata številnih institucij, s svojo dejavnostjo so prenehale tudi kulturne organizacije, skupine oz. društva. Za marsikoga, ki je bil navajen druženja ob glasbi, petju in plesu, je pomenil ta čas, ko si se začel zavedati, da ti nekaj manjka, da je članstvo in udeleževanje v različnih kulturnih skupinah postalo del tvojega življenja. Sploh, če si del tega že več kot dvajset let.

V času, ko si moral iti na vaje folklorne skupine, ko si moral organizirati društveno dejavnost, kot je npr. velikonočni pohod ali predvideno kulturno prireditve, prideš do spoznanja, da ti je vse to v tem času onemogočeno. Še hujša pa je negotovost, kako dolgo bomo prikrajšani za druženje s prijatelji ob takih priložnostih.

Ravno v tem času, ko nam verjetno vsem skupaj močno pri-

manjkujejo prireditve, na katerih bi se vedno znova in znova rade predstavljale domače skupine, se nam ponuja čas, da razmišljamo o pomenu in delovanju tovrstnih kulturnih skupin. Ob deseti obletnici delovanja folklorne skupine Moščanci smo zapisali, da »ples združuje srca in nas ohranja mlade«. Res je, da je od takrat že minilo več kot eno desetletje, pa vendarle bi lahko rekli, da nas je v tem času povezovala folklorna dejavnost, številne vaje, priprave na nastope, organizacija prireditev, društveni pohodi, praznična druženja ter gostovanja doma in v tujini. Vsa ta dejavnost nas je ohranjala aktivne, mladostne in družbeno kulturno koristne, saj smo verjetno razveselili tudi marsikaterega ljubitelja kulture.

Ob redkih srečanjih se plesalci s strahom sprašujemo, ali bomo še znali zaplesati sotiš, čardaš, špancir polko in še vrsto drugih gorič-

kih plesov. Že leto 2020 je bilo zaznamovano z epidemijo bolezni COVID-19, tako so tudi vaje v tem letu bile občasne, redke, priprave na nastope so potekale, vendar se žal v tem letu nismo mogli predstaviti niti domači niti širši javnosti. Še toliko bolj nam je žal vseh odpadlih dogodkov, saj smo se v tem letu nameravali predstaviti z novimi plesi in novim oblačilnim videzom.

Vendar upanje ostaja. Res ne vemo, kaj nas čaka v tem letu, pa kljub temu si je naše društvo KTD Moščanci zadalo cilj, da bomo načrtovali dejavnosti, znotraj katerih se bodo lahko predstavile vse tri delujoče skupine. Kulturno mrtvilo se bo slej ko prej moralo končati, ljudje moramo zadovoljiti tudi svoje potrebe po duhovnih oz. kulturnih dobrinah.

Ob dvajsetletnici delovanja v folklorni skupini sem zapisala, da član folklorne skupine postaneš

iz različnih razlogov, verjetno pa je eden izmed njih tudi ljubezen do plesa in petja. Sprva na začetku ni nekih drugih večjih pričakovanj, šele čez čas pa ugotoviš, da ti delovanje v skupini ponuja veliko več. Druženje z ljudmi, ki prav tako uživajo v plesu, spoznavanje novih krajev, novih ljudi. Zaveš se, da s svojim delovanjem prispevaš k ohranjanju kulturne dediščine plesnega izročila naših prednikov z območja domače goričke pokrajine.

In ravno vse to se je v tem času »zaustavilo« in ti dalo misliti, kako pomembno vlogo opravljajo vse kulturne skupine, pomembno tako zate kot posameznika ter kot celotno družbo. Če tudi tebi

Bilo je že dolgo nazaj. Foto: Melita Franko

manjka druženja, nastopov, plesa in petja, se nam pridruži, saj vsi srčno upamo in si želimo čim prej nastopati, potovati, družiti se. Res upam, da bo to kmalu.

Melita Franko,
članica folklorne skupine KTD Moščanci

Ženska vokalna skupina Zarja in pandemija

Glasbe ne moreš ustaviti in jo zadržati na enem mestu. Ne moreš je zamrzniti, se od nje odmakniti in pozneje nadaljevati tam, kjer si prej končal. Ne moreš je dvakrat narediti enako, dvakrat zapeti enako, niti je ne moreš dvakrat enako doživeti. Glasba za svoj obstoj potrebuje človeka. Potrebuje ustno izročilo, ki se prenaša iz roda v rod. Glasba nam je položena v zibelko; hočemo ali nočemo.

Še nikoli v zgodovini ni bilo podajanje glasbe na takšni preizkušnji kot sedaj, v času pandemije. Glasba nujno potrebuje izvajalce in poslušalce, predvsem v živo.

ŽVS Zarja združuje ljubiteljice petja, prijateljice, zaljubljene v pesem in druženje. V največje veselje nam je našo strast deliti z vami, saj je vaš nasmeš na obrazu plačilo za vse naše vaje in trud, ki ga vla-

Kdaj bodo naši obrazi spet tako sijoči? Foto: Tanja Horvat

gamo v petje. Vsa ta leta pojemo za svojo *dūšo* in za vas, naše zveste poslušalce. Nihče si ni mogel predstavljati, da lahko ta situacija traja tako dolgo. Eno leto brez vaj, brez nastopov, brez gostovanj in druženj ... brez petja, brez smeha. To je nepredstavljivo. Pa vendar smo v pričakovanju nečesa velikega, drugačnega, polnega smeha in petja. V letu 2022 praznujemo 25. obletnico obstoja. Ni epide-

mije, ne pandemije, ki bi nas lahko ustavila pri naši želji po petju.

Srčno upamo, da se pandemija umiri, da končno vnesemo v naša življenja normalnost in da se kmalu vidimo na kakšni prireditvi, se skupaj nasmejemo, kakšno zapojemo in poveselimo.

Polonca Rogač, pevka VS ZARJA

Neverjetno: Božička kljub korona času opazili na Vaneči!

Razveselili so tako mlado kot staro, upoštevali pa so vse protikoronske ukrepe

Na Vaneči so se – kljub korona krizi, ali pa prav zato – odločili, da bodo obdarovali otroke in starejše. Tako se je 20. decembra po Vaneči sprehajal in vozil pravi pravcati Božiček s spremstvom.

Člani Kulturnega društva so z nagovorom:

»Spet mineva leto, v katerem nam bilo je marsikaj odvezto, a mi pogumno gremo naprej, upanja polni, brez vsakršnih mej!«

pisali Božičku, ta pa se je skupaj s snežinkami, škratki in jelenčki prijazno odzval. Darila – igrače, sladkarije in sadje za otroke, za starejše pa kavo, čokolado, kuhinjsko krpo ter darilni bon – ob spremljavi božičnih melodij razvozili od hiše do hiše. Vsepovsod so bili lepo sprejeti in presenečeni. Božiček je odigral svojo vlogo odlično, snežinke, škratki in jelenčki pa so mu bile ves čas v oporo, otrokom in starejšim, ki

Med obiskom pri Kuronjevih

tako ali drugače v predprazničnih časih še bolj občutijo osamljenost in odrezanost pa poskušali priklicati nasmeh na obraz.

53. otrokom in 69. starejšim v vasi Vaneča je tako malo drugačen obisk polepšal zadnjo adventno nedeljo v tem letu.

Jutranje priprave

Milena Kuhar

V Pečarovcih Miklavža zamenjal Božiček

Že več kot desetletje otroci iz Pečarovcev na večer petega decembra pričakujejo prihod dobrega moža, Miklavža. Ta prihaja s spremstvom in nikoli ni praznih rok. V veselem pričakovanju so tudi vsi domači.

Ker pa ima v zadnjem letu niti marsičesa v rokah zlobna epidemija, so se že utečene stvari zasukale drugače. Miklavžu so preprečile deliti veselje in darila. Pa se je stari dobri mož znašel. Povezal se je s TKŠD Pečarovci in v dogovoru z Božičkom je bila naloga opravljena. Otroci so bili enako veseli. Obljubili so, da bodo pridni, čeprav jim ni kaj posebnega očitati že sedaj. A tako velewa tradicija.

In po tradiciji bo letos ponovno prišel Miklavž. Tega se že vsi veselimo!

Jožef Rituper

Pustna nedelja KTD Vaneča

Člani Kulturno turističnega društva Vaneča se po tradiciji vsako leto na pustno nedeljo odpravijo po vasi z namenom, da odženejo zimo in vse slabo ter prikličejo pomlad in upanje.

Okrog dvajset se jih je letos zbralo in v skladu s priporočili NIJZ so se razdelili v tri skupine – po šest odraslih in nekaj otrok. Tako kot do sedaj so tudi sedaj celo nedeljo preživeli v pustni povorki od hiše do hiše, kjer so jih domačini vsako leto povabili v svoje domove, na tople krofe, skodelico toplega čaja ali kaj močnejšega. Letos so

ti obiski malce drugačni. Domačini so jih pričakali pred vrati ali na dvoriščih, opravili so kratek klepet, zaplesali pustni ples, pustili sledi konfetov in jim zaželeli lepo pomlad. Vaščani so te tradicije vajeni in zadovoljni so, da so kljub prepovedim združevanja našli skupaj z NIJZ možnost, kako to tradicijo ohraniti tudi v tem koronskem času.

Člani KTD Vaneča so namreč trdno prepričani, da je prav v tem času tovrstno obiskovanje nujno, da se osamljenim in tudi otrokom da občutek, da prihaja čas, ko bo

gibanje in druženje spet nekaj običajnega. Tovrstni obiski so tudi način, da se na novo vzpostavljajo in ohranjajo dobri medsosedski in tudi medgeneracijski odnosi.

Maškare so vedno zapustile domačije s prijetnimi občutki, saj je navdušenje krajanov nad njihovimi obiski vedno zelo veliko.

Nabirko pa člani društva porabijo za letošnje aktivnosti. Vsekakor upajo, da se jim bo prihodnje leto pridružilo še več maškar, da bodo lahko zaplesali ne samo po dvoriščih, ampak tudi po domovih, da bodo skupine večje, ter brez varnostnih razdalj.

Da bo skratka tako, kot se za pust spodobi – čisto norčavo.

Milena Kuhar

Iskanje razvojnih možnosti občine v obdobju do 2030

Branko Drvarič, podžupan

Čeprav smo še sredi reševanja pandemije, ki je v letu dni popolnoma spremenila naše poglede na življenje, se Evropa na veliko pripravlja na čas POTEM. Tudi naša vlada dela nabor projektov, ki naj bi prispevali k čimprejšnji sanaciji družbe po končani pandemiji in obenem pomenili nov zagon družbe na višjo razvojno raven. V ta nabor smo poslali kar nekaj naših občinskih projektov, obenem pa pristopili k razmisleku, kje na razvojni poti smo trenutno v občini in kje so naši potenciali, da na razvojnem področju v prihodnje naredimo bolj odločne korake, kot smo jih morda v zadnjih letih. Kje so naši razvojni potenciali?? Vsekakor smo na prvem mestu to mi, občani, naše znanje, inovativnost, podjetnost, kapital. Predvsem od nas je odvisno, koliko

pogače, ki se pripravlja v naslednjih letih, bo končalo v projektih iz naše občine.

V tem mojem razmišljanju se bom dotaknil področja razvoja podeželja in turizma v občini. Prvo področje smatram za eno od nujnih in obveznih nalog občine, saj razvoj na tem področju pomeni boljše življenje in višji standard za vse nas, ki živimo v tej občini. Razvoj turizma pa za enega od potencialov, ki lahko zelo veliko vpliva na standard življenja našega podeželja. Seveda ne pozabljamo, da so tukaj še drugi vzvodi razvoja, smo podeželska občina, zelo povezana s kmetijsko dejavnostjo, delovna mesta v podjetjih in obrti so še kako pomembna, področja sociale in šolstva, vse to vpliva na življenje naših občanov. Sam menim, da morda premalo pozornosti posvečamo dogajanju preko meje, v Avstriji, kjer številni naši občani vsak dan najdejo delo. S tem mislim predvsem na to, da bi morebitne spremembe na tem področju, hitro, preko noči, lahko zelo vplivale na vso našo razvojno razmišljanje. Izguba tamkajšnjih delovnih mest, bi odprla mnoga socialna vprašanja, ki jih sedaj ne rabimo obravnavati.

Evropa daje v svojih smernicah zahteve, da se največ razvojnih sredstev nameni za področja zelenega in digitalnega. Za prvo 37 % razvojnih sredstev, za drugo 20 % sredstev, torej za obe ti področji več kot polovica sredstev. Obe področji prinašata pozitivne stvari tudi za razvoj podeželja. Glavni poudarki pa so: ohranimo

okolje, spremembe na področju energetike, pitne in odpadne vode, vaška središča, podjetnost na vasi, mobilnost podeželja, vaške tržnice, infrastruktura, lokalna samooskrba, širokopotezne povezave na vasi, zdravstvena oskrba, oskrba starejših, storitvene dejavnosti na vasi itd.

Pa se najprej malo lotimo področja, ki ga evropski razvojni akti imenujejo PAMETNA VAS. Pravzaprav je to področje priznanje Evrope, da je v dolgih letih skupnosti zanemarjala razvoj podeželja. Predvsem pa ni videla, da so se s širitvijo skupnosti, odprla obširna področja manj razvitega podeželja v novih članicah. Jasno je, da ima večina starih članic to področje razvitejše z vsaj 20 do 30-letno razliko napram novim članicam. Razliko lahko vidimo, če gremo preko meje in vidimo standard življenja na podeželju v sosednji Avstriji in ga primerjamo z našim podeželjem. Infrastruktura, oskrba prebivalstva, urejenost okolja, arhitektura in razvoj krajinske slike, vse to nam je že dolgo leta vzgled. Na žalost ne zmoremo, da bi se razlike zmanjševali, ampak če ne zaostajanja pa vsaj stagniranje situacije moremo priznati. Mnoge korake smo naredili v zadnjih letih, pa vendar naše podeželje še vedno v mnogih stvareh zaostaja.

Evropa v novi perspektivi ponuja podporo vsem tistim, ki želijo zaostanke zmanjšati, predvsem pa najdejo dovolj sposobnih in inovativnih ljudi, ki bodo znali to podporo vgraditi v prenovi stvarnosti in izgradnjo pametnih vasi. Naj naštejemo mnoga področja, ki so nam na voljo, da tudi sami s pomočjo Evrope in tudi spremenjenega gledanja naše vlade,

vgradimo to pomoč v razvoj naše podeželske občine. Razmislite, katera področja se odpirajo:

- Ureditev in pospešitev lastništva na kmetijah z usmerjenim prenosom lastništva na mlade naslednike
- Nova vloga družinskih kmetij in s tem povečana zaposlitvena možnost doma
- Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- Dodatna plačila za razvoj stabilnosti manjših kmetij in njihove ohranitve
- Dodatne vzpodbude za ekološko in zeleno kmetovanje
- Razvoj neposredne prodaje potrošnikom z dvorišča, tržnica na vasi
- Večja mobilnost podeželja
- Prenova in urejenost vaških središč

- Digitalizacija podeželja kot ena od podpor poseljenosti
- Razvoj podjetništva na vasi
- Spremenjena dolgotrajna oskrba, pomoč na domu
- Spremenjena energetske slike, prehod na nove vire energije
- Oskrba s kakovostno pitno vodo in izgrajena osnovna cestna in ostala komunalna infrastruktura.

Če razmišljamo o vsakem od teh področij, ki jih nova perspektiva ponuja in vidimo napore naše vlade, ki nas prosi, naj ji posredujemo projekte, ki bodo del te evropske usmeritve, da jih vključi že v fazo obnove po pandemiji, potem se mi zdi nujno, da odpremo širšo razpravo o naših možnostih razvoja v bodoče in v občini tudi postavimo sposobne nosilce, ki bodo za tisto, o čem se bomo

odločili, spravili tudi v življenje. Ali zmoremo? Ali znamo? Ali želimo, da razvoj našega podeželja dobi novi zagon. Potem bi morali ukrepati hitro in videti, ali smo se sposobni vključiti in mnogo razpoložljivih sredstev pridobiti tudi za naše vasi. Prihodnjič bom povedal tudi več o tem, koliko smo lahko kot podeželska občina tudi občina, ki bo privabila številne turiste. Vabim pa vse, ki se boste odločili razmišljati o zgoraj navedenih področjih in predlagati svoje videnje o vsej problematiki, da se mi pridružite v naslednjih objavah v Občanu. In opozorite tudi na tisto, kar sem morda spregledal v svojih izvajanjih.

SE NADALJUJE

Branko Drvarič, podžupan

Društvo Evropski red vitezev vina
Ordo Equestris vini Europae
Konzulat za Slovenijo

Legatura za Pomurje

Nekaj besed o Evropskem redu vitezov vina, Legaturi za Pomurje

Pripadniki Evropskega reda vitezov vina – Ordo equestris Vini Europae, Legature za Pomurje se že 18 let skupaj s člani Slovenskega reda vitezov vina, Omizja za Pomurje vsak drugi četrtek v mesecu marcu srečujejo ob svečani rezi trte Ranina pri gostilni Zelko v Pečarovcih. Vseeno pa jih

ostali občani v občini Puconci verjetno manj poznajo. Da bi to vrzel zapolnili, bo v naslednjih vrsticah zapisanega nekaj o njihovem osnovnem poslanstvu in delovanju.

Evropski red vitezov vina je nastal iz Gradiščansko-Panonskega reda vitezov vina, ki izhaja iz tradi-

cije viteškega reda Sv. Jurija. Tega je leta 1468 ustanovil cesar Fridrik III., s papeško bulo pa potrdil papež Pavel II. Organiziran je v 27 državah Evrope, kjer ga zastopajo konzulati s pomočjo legatur kot področnih enot. Nadaljevanje omenjene tradicije je urejeno z notarskim pismom, ki zagotavlja habsburško nasledstvo in od tod tudi pravico podeljevanja viteškega naziva.

Red temelji na enakopravnosti vseh pripadnikov (zapriseženih udov) in ni raso, versko ali politično opredeljen. Hierarhija vodenja temelji na postavah in veljavi aristokracije (nobiles), veljavi demokracije, viteški plemenitosti humanim namenom ter k poglavitnemu cilju, to je čaščenju vina kot najžlahtnejši pijači ter zavzemanju za mir in blagostanje v svetu.

Ordo Equestris Vini Europae morda komu deluje arhaično in v tretjem tisočletju nepotrebno. Zapriseženci trdijo ravno nasprotno. Navidezna arhaičnost je žlahtni dragulj v tem globaliziranem in hlastajočem svetu, ki strmi po trenutnih dosežkih in gmotni osnovi. V porušenih vrednotah, kjer je materialna korist povzdignjena nad duhovno razsežnost človekove narave, je sodobno vinsko viteštvo opora vsem, ki še verjamejo v naravo, njene zakoni-

tosti, v prijateljstvo med ljudmi in mir na svetu. Kdor prijateljuje, se ne bojuje, kdor spoznava vinsko kulturo in se ob njej uči modrosti življenja, ne bo zašel na pota zavojenosti.

Meč v rokah viteza vina je simbol časti, kozarec vina v njegovi roki pa simbol sonca in radosti življenja.

Poslanstvo viteškega reda zao-krožujejo, torej čaščenje in popularizacija žlahtnega vina, zavzemanje za visoke vrednote duhovnega elitizma in duhovne odličnosti, za visoke moralne standarde, za širjenje vinske kulture in kulture zdravega uživanja vina.

V Sloveniji je Evropski red vitezov vina zastopan torej preko Konzulata za Slovenijo, ki ga vodi Prvi prokonzul s pomočjo Sveta konzulata. Sestavlja ga 6 področnih enot, imenovanih legature, ki jih vodijo Prvi in Drugi legati s pomočjo Svetov legatur. Legaturo za Pomurje vodita legata Ignac Rajh in Andrej Šajnovič, Svet legature pa tvorijo Cvetka Sakelšek, Danilo Steyer, mag. Geza Erniša, Franc Cipot in Marika Feher. Skupno jo tvori 56 pripadnikov, ki v

sorazmernem številu prihajajo iz vseh štirih upravnih enot regije Pomurje ter iz občine Cerkvenjak. Za pristop v Red je potrebno povabilo, število pa je navzgor omejeno (numerus clausus).

Sodelovanje Legature za Pomurje z naseljem Pečarovci, njihovim Turistično kulturno športnim društvom in matično Krajevno skupnostjo, ki jo zastopa Jože Ritu-per ter skrbnikom trte Dušanom Zelkom je odlično, prav tako z občino Puconci in županom Ludvikom Novakom. To vse sodelujoče tudi obvezuje, da se bodo vsakoletna čudovita srečanja ob svečani rezi trte na Sebeščanu nadaljevala tudi v naslednjih letih. Mogoče celo nadgradila. Marec, 2021

Andrej Šajnovič

Nova pustolovska pridobitev v TKŠD Pečarovci

Kljub čudnim časom, takšnih in drugačnih omejitev, gre življenje naprej. Ljudje smo družabna bitja, željna razvedrila in dogodivščin, in prav zaradi tega smo se v TKŠD Pečarovci odločili za vzpostavitev GEOCACHINGA.

Geocaching – geolov je pustolovska igra, v kateri igralci – geolovci s pomočjo aplikacije na telefonu in GPS naprave iščejo skrite zaklade po celem svetu. V Pečarovcih oziroma bližnji okolici nastajajo omejenjene skrite točke za vse željne geolovce. V kolikor boste naleteli na skriti zaklad nehoti imamo za vas naslednja navodila, ki so prisotna v vsakem skrivališču:

Čestitamo!

Pravkar ste, namenoma ali ne, našli zaklad (geocache).

Geocaching (geolov) je pustolovska igra, ki jo lahko igrate kadarkoli in kjerkoli. V njej igralci (imenovani geolovci) z uporabo aplikacije Geocaching ali samostojne GPS naprave po vsem svetu iščejo skrite vsebnike.

Kaj lahko storite zdaj:

- V dnevnik vpišite datum najdbe in svoj vzdevek (oziroma ime). Opravite menjavo predmetov (če želite). Prosimo, da za vse, kar vzamete pustite nekaj enake ali večje vrednosti.
- Če najdete predmet, na katerem piše "Trackable at Geocaching.com", je najbolje, da ga pustite v zakladu, če ne veste kako ravnati z njim.
- Ponovno skrijte vsebnik na isto mesto in na enak način, da ga bodo lahko našli tudi drugi geolovci.
- Zabeležite svojo najdbo na spletni strani Geocaching.com ali s pomočjo uradne aplikacije Geocaching.

Če je treba ta vsebnik iz kakršnega koli razloga odstraniti, vas prosimo, da pišete lastniku zaklada na spodaj naveden e-naslov. Prav tako lahko obiščete spletno stran geocaching.com/help in pošljete sporočilo s podatki o tem zakladu, kot so njegova GC koda, ime ali najbližji naslov (vključno z imenom mesta in države).

E-naslov lastnika zaklada: pecarovci@gmail.com

Pridružite se zabavi

Obiščite spletno stran Geocaching.com ali si prenesite brezplačno uradno aplikacijo Geocaching in postanite geolovec!

 Geocaching Logo www.geocaching.com

Ker so trenutno druženja ljudi v večjem obsegu prepovedana in ni nikjer nobenih dogodkov ali prireditev, se ljudje vse bolj odločajo svoj prosti čas preživeti v naravi s svojimi naj bližnjimi. Geolov pa je točno prava odločitev z zadostno dozo raziskovanja in poučnosti. Vsaka geotočka ima svoj namig, s pomočjo katerega iskalec lažje pride do skritega zaklada, obenem pa v razlagi izve marsikaj uporabnega in zanimivega o kraju, zgodovini, navadah ljudi in podnebju. Ker smo v Pečarovcih znani po glini, bodo naši zakladi izvirni in unikatni tako, da se vam bo izplačalo iti na geolov. Mreža geolovcev je razširjena po celem svetu, v več kot 40 državah prostovoljci skrbno urejajo geotočke. V Sloveniji je registriranih več kot 2 milijona geotočk tako, da imamo Slovenci veliko danih možnosti za raziskovanje. Ko pa nam uspe najti skrito točko, se moramo obvezno vpisati v dnevnik geolovca in se na aplikaciji odključati, da smo uspešno našli zaklad.

GEOCACHING.COM

FTF: _____

Time: _____

Date: _____

**Spodaj vnesite svoje ime in datum:
Please enter your name and date below:**

PUSTI NISO SMETI!

Prihaja lepo pomladno vreme, ki bo zvbilo na plano še tako ne motivirane za katere bo to prava priložnost za raziskovanje narave in lepot v naši občini. Igra geolov je primerna za vse starostne skupine in pri odkrivanju določene lokacije lahko sodeluje cela družina. Nadihajte se svežega zraka poskrbite za zdrav duh in se podajte na GEOCACHING v svoji občini. Veliko uspeha vam želimo iz TKŠD Pečarovci

Danica Kardoš

Žiga Horvat, kolesar iz Dankovec

Kdaj si se začel ukvarjati s športom?

Že v vrtcu sem tekkel na krosih in v otroških kategorijah na maratonu v Radencih. Nato sem od 4. razreda osnovne šole igral nogomet v ekipi pionirjev v NK Mura. Tudi kolesariti sem začel že v starosti 8 let skupaj z družino.

Kaj te je pritegnilo v kolesarstvo?

Julija 2011, ko sem bil star 12 let, smo doma skupaj spremljali prenose kolesarske dirke Tour de France in me je zamikalo, da bi dirkal.

Katero je bilo tvoje prvo dirkalno kolo?

Začel sem z Rog Atala, letnik 1996, težek okrog 15 kg, ki smo ga takrat imeli v garaži.

Kdaj in v katerem klubu si začel dirkati?

Dirkati sem začel v Kolesarskem klubu Tropovci avgusta 2011, takrat sem bil star 12 let. V KK Tropovci sem dirkal 5 in pol let, v kategorijah dečkov in mladincev.

Za kateri klub dirkaš trenutno?

Za Kolesarski klub Adria Mobil Novo mesto, v KK Tropovci ni profesionalne članske ekipe. Ob prehodu v člansko kategorijo so me povabili v klub Adria Mobil, in sem se jim z veseljem pridružil.

Kakšno kolo imaš sedaj, kako pogosto menjaš kolo?

Sedaj imam Basso Dimante, letnik 2021, s karbonskim okvirjem, skupaj z opremo je težak 7,5 kg. Vsako sezono nam klub priskrbi novo kolo.

Katero šolo si obiskoval in kje si zaposlen?

Končal sem Gimnazijo Murska Sobota in opravil maturo junija 2017. Zaradi dobrih rezultatov, ki jih moram vsako leto doseči na Evropskem ali Svetovnem prvenstvu, mi Olimpijski komite potrdi status vrhunskega športnika. Ta mi omogoča zaposlitev v Športni enoti slovenske vojske.

Kaj ti zagotavlja klub?

Klub zagotavlja vso opremo, razen kolesa so to še tekmovalna oprema (dresi, čelade, kolesarski

čevlji oziroma šprintarice ...) in klubska oblačila ter ostale stvari, ki jih potrebujemo za potovanja na dirke. Klub prav tako organizira in izpelje potovanja na dirke ter priprave pred tekmovalno sezono.

Kateri so tvoji največji uspehi?

Leta 2016 5. mesto na Svetovnem prvenstvu v kategoriji mladincev v Katarju. Leta 2015 1. mesto v Luxemburgu na dirki svetovnega pokala. Leta 2016 1. mesto v Welssu, Avstrija. Leta 2018 pikčasta majica, najboljši na gorskih ciljnih na Dirki Istrska pomlad, Hrvaška. Leta 2017 3. mesto na Državnem prvenstvu do 23. let. Leta 2020 4. mesto na dirki svetovnega pokala do 23. let – Orlen cup, Poljska.

Katera dirka je bila najbolj oddaljena od doma?

Dvakrat sem dirkal na Kitajskem. Leta 2018 na Dirki okoli jezera Qinghai, ki se nahaja med Tibetom in Mongolijo. Dirka je trajala 2 tedna in je potekala na višini do 4000 metrov. Oktobra 2019 pa sem se udeležil Svetovnih vojaških iger v mestu Wuhan.

Kje vse si že dirkal?

Naj naštejemo samo države: Kitajska, Katar, Estonija, Turčija, Ciper, Grčija, Romunija, Britanija, Poljska, Češka, Madžarska, Slovaška, Avstrija, Nemčija, Luxemburg, Belgija, Nizozemska, Francija, Italija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija.

V zadnjih letih vidimo tudi vse več padcev na dirkah. Si tudi ti že padel na dirki? Si že kdaj zlomil kolo pri padcu?

83. kolesarsko svetovno prvenstvo v Katarju 2016

Tour of Qinghai Lake 2018, Kitajska

Seveda, padel sem že večkrat. Najhuje na Dirki po Ardenih v Franciji, na spustu, pri hitrosti več kot 70 km/h. Takrat sem dobil nekaj šivov. Tudi kolo sem že zlomil, na dirki v Avstriji tik pred odhodom na svetovno prvenstvo v Katarju.

Koliko si se najhitreje peljal s kolesom?

Na dirkah na spustih tudi čez 100 km/h, v šprintih pa tudi na ravnini okrog 70 km/h.

Se ne bojiš padcev pri teh hitrostih? Se družina strinja, da dirkaš? Te po maturi niso silili študirati?

Tisti trenutek, ko bi se bal, bi moral zaključiti kariero profesionalnega kolesarja. Družina me popolnoma podpira na kolesarski poti. Dogovorili smo se, da se preizkusim kot poklicni kolesar, če mi ne bi uspelo, pa bi šel študirat.

Koliko treniraš?

Tedensko opravim od 15 do 20 ur treninga, kar je približno 450 do 600 km. Čas in razdalja treninga

Dirka Istrska pomlad 2021

sta odvisna od faze treninga v posameznih obdobjih sezone. Na večdnevni dirkah pa se lahko zgodi, da prevozimo tudi več kot 1000 km v 6 dneh (na primer na dirki po Hrvaški 2018). Pozimi tudi delam različne vaje za moč in tečem.

Koliko so bile dolge najdaljše etape, ki si jih odpeljal?

Najdaljši etapi sta bili 237 km na dirki okoli jezera Qinghai in 235 km na dirki po Hrvaški. Etape pogosto presegajo 200 km.

Česa si želiš za naprej?

Želim si čim manj padcev in poškodb. Rezultate pa vsaj tako dobre kot do zdaj, če bodo še boljši, pa bom seveda vesel.

Pogovarjal sem se Jožef Rituper

PGD Gorica bogatejše za 4 nove operative gasilce

Gasilci gasijo požare in občanom pomagajo ob naravnih nesrečah, nesrečah v prometu ter v primeru drugih nesreč, ki nas doletijo v vsakdanjem življenju. Prav zaradi tega je potrebno izvajati izobraževanja in usposabljanja. Slednja potekajo v skladu s sprejetimi učnimi programi in posebnimi pravili gasilske službe prostovoljnih gasilcev. Velik poudarek je namenjen dopolnilnemu usposabljanju. Le-ta postaja osnovna oblika obnavljanja, pridobivanja in preverjanja znanja iz gasilstva. S tem si gasilci pridobivajo dodatna znanja, ki so potrebna za opravljanje najrazličnejših nalog.

Tudi v Gasilski zvezi Puconci nenehno skrbijo za usposabljanje in izobraževanje novih gasilk in gasilcev. V času epidemije je bilo delo na področju usposabljanja močno okrnjeno in je potekalo v daljših razmikih že od leta 2019. Tečaj za operativnega gasilca je vrhunec dosegel oz. se je končal v nedeljo, 14. 3. 2021. Tečaj so iz vrst PGD Gorica uspešno zaključili 4 kandidati – Simona Jug, Renata Senica, Mateja Mörec in Niko Banfi.

Novopečenim »operativcem« iskreno čestitamo in jim želimo, da dejavnost društva podredijo temu, kar so se naučili.

Tanja Horvat

Kultura in turizem v društvenem življenju – Kako naprej?

Leto 2020 je bilo posebno leto. Najbolj nas je zaznamovala globalna pandemija koronavirusa SARS-CoV-2, COVID-9, ki nam je dobesedno čez noč podrla vse načrte, ki smo si jih zastavili. Pred letom 2020 nam je bilo samoumevno, da bomo društva na področju ljubiteljske kulture in turizma v občini Puconci izvedli čez 30 prireditev, na katerih se bomo srečevali, se družili, veselili in nekaj novega doživeli. Znašli smo se v situaciji, ki je nihče ni pričakoval ali si sploh predstavljal, da nas lahko doleti. Negotovosti glede izvajanja aktivnosti društev so se žal prenesle v leto 2021, kar nam še dodatno otežuje delo in načrtovanje aktivnosti v prihodnje.

V tem trenutku se vsi sprašujemo »Kako naprej?«. Preden se lotimo načrtovanja kako naprej, se moramo vprašati, kakšen je naš namen, pomen in položaj sedaj in zakaj sploh smo Kulturna in Turistična društva? Dejstvo je, da smo društva (vsa in ne zgolj kulturna

ter turistična) najpomembnejši člen pri ohranjanju društvenega in družabnega življenja na podeželju. Društva skrbimo za izgled in urejenost naših vasi, skrbimo za ohranjanje običajev, šeg, navad, naravne ter kulturne dediščine naših krajev in s tem omogočamo, da ohranjamo identiteto območja. Skrbimo ne zgolj za promocijo posameznih društev in njihovih aktivnosti, ampak skrbimo za promocijo naše občine Puconci tako v regijskem prostoru kot tudi širše. Večkrat nas naše

delovanje ponese onkraj meja Slovenije, kjer vedno s ponosom povemo, od kod prihajamo. Med naše aktivnosti vsekakor spada tudi vzpodbujanje ohranjanja zdravega življenjskega sloga, telesne aktivnosti ter preventive in zagotavljanja varnosti. Marsikatera aktivnost v društvih ostane žal neopazna, vendar se njeni učinki vseeno čutijo v vsakdanjem življenju. Za vse naštetu smo zaslužni posamezniki – prostovoljci, ki kljub obilici lastnih zadolžitve vseeno in vedno znova najdemo čas, da se posvetimo prostovoljnemu delu v društvih in s tem pripomoremo, da društveno in družabno življenje ne zastane.

Ohranjanje snovne in nesnovne kulturne dediščine območja občine Puconci predstavlja jedro delovanja kulturnih in turističnih društev v občini Puconci. Pri snovni dediščini dajemo poudarek predvsem na ohranjanju, vzdrževanju in popularizaciji objektov kulturne in naravne dediščine ter

dodajanju vsebin, ki so privlačne in uporabne. Pod nesnovno dediščino ohranjamo znanja, spretnosti, šege in navade, prepričanja in vrednote, kot jih zaznavamo ter uresničujemo in so povezane z ustvarjanjem, uporabo, razumevanjem in njenim posredovanjem sedanjim in prihodnjim rodovom. Društva usmerjamo svoje aktivnosti, delovanja predvsem na področju plesa, ljudskega in zborovskega petja, dramske igre, rokodelstva in na literarno področje. Skupek aktivnosti predstavlja delne turistične produkte v obliki organizacije prireditve, katere so namenjene širši javnosti in se jih kot takšne tudi promovira. Med vodilne turistične produkte v organizaciji društev vsekakor spadajo prireditve na področju kulinarike, etnografske dediščine območja ter pohodništvo. Torej, »Kako naprej?«.

Na uspešnost izvajanja aktivnosti društev vpliva več dejavnikov. Žal med njimi najdemo tudi zunanje dejavnike, na katere nimamo vpliva – v trenutnem primeru korona kriza. Vendar pa moramo kljub temu izkoristiti čas »mrtvega teka« in ga izkoristiti za analizo in pripravo strategij, s katerimi si začrtamo poti razvoja v prihodnje. Dejstvo je, da so za uspešno in učinkovito načrtovanje potrebni vsi trije t. i. stebri oziroma sektorji, ki delujejo povezano. Prvi steber oziroma sektor predstavlja lokalna skupnost (občina in zavodi), drugi steber oziroma sektor predstavlja zasebni sektor (različni ponudniki, kmetije, podjetja, ipd.), tretji steber oziroma sektor predstavlja društveni sektor (vsa društva v občini). Tesno sodelovanje in skupni cilji so recept za razvoj uspešnih zgodb na področju turizma in lju-

biteljske kulture. Naloga lokalne skupnosti je v osnovi zagotavljanje potrebne infrastrukture ter podpora ostalim deležnikom pri razvoju njihovih dejavnosti in aktivnosti. Naloga zasebnega sektorja je predvsem razvoj inovativnih in tržno zanimivih produktov in turistične infrastrukture, naloga društvenega sektorja pa je predvsem ohranjanje dediščine in identitete območja ter vključevanje »mehkih« vsebin v produkte zasebnega sektorja. Na primerih dobrih praks hitro pridemo do zaključka, da uspešnih zgodb ne pišejo posamezniki, ampak za uspešnimi zgodbami stojijo skupnosti, ki delujejo tesno povezano in s skupnim ciljem.

Živimo v dobi digitalizacije, ki ji pred korona krizo v večini nismo namenili preveč pozornosti in je nismo, kot takšne občutili. Korona kriza nas je prisilila, da smo se »preselili« na svetovni splet in družabna omrežja. Naenkrat smo ugotovili, da nam svetovni splet omogoča skoraj vse – od nakupovanja, izvedb sestankov itd. Smo pa tudi ugotovili, da nam ne omogoča tega, kar predstavljajo naša društva. Ne omogoča nam pristnega osebnega stika in medsebojnega druženja, katerega verjamem že vsi zelo pogrešamo. Delovanje društev v prihodnje se bo definitivno spremenilo. Turizma, kot ga poznamo, ne bo več. Trendi v turizmu nakazujejo, da bodo turisti v prihodnje potovali večkrat, vendar za krajši čas. Tudi navade turistov in njihovi interesi se spreminjajo. Gostje bodo iskali nova doživetja in pristne stike z območjem, katerega obiščejo. Pomembno vlogo bo odigralo področje kulinarike in aktivnosti v naravi. Ob spremljanju in pozna-

vanju trendov hitro najdemo naše attribute, ki predstavljajo dodano vrednost privlačnosti naše ponudbe. Zveza kulturnih in turističnih društev občine Puconci bo s svojimi člani v prihodnje nadaljevala z razvojem svojih aktivnosti v smeri ohranjanja dediščine in identitete naših krajev. Trudili se bomo, da bomo kvaliteto in izvedbe naših prireditvev dvignili na višji nivo. Kakovost izvajanja dejavnosti bomo dosegli z izobraževanji in mentorstvi v društvih. Dejstvo je, da se bomo morali prilagajati in uvajati digitalne marketinške in promocijske poti, s katerimi bomo ciljno usmerjali promocijo in s tem negotovili širšo publiko. Prav posebno pozornost bomo namenili članstvu v društvih. Pogoji, da lahko društva uspešno izvajajo svoje programe, je ravno članstvo oz. posamezniki – prostovoljci, ki jih povezujejo skupni interesi in zanimanja. Prav posebno pozornost bomo namenili pomlajevanju članstva v društvih. To bomo dosegli s tesnejšim sodelovanjem z Osnovno šolo Puconci in ostalimi, ki se aktivno ukvarjajo z mladimi. Mladi v društvih so izredno pomembni, kajti s svojimi znanji in veščinami, lahko skrbijo za učinkovito uvajanje digitalnih orodij v delovanje društev. Prav tako je pomemben prenos znanja in izkušenj iz starejših na mlajše generacije. Dejstvo je, da je od tega medgeneracijskega prenosa odvisno ohranjanje identitete naših krajev. Kljub korona krizi je potrebno ohraniti pozitivno razmišljanje in odnos do tega, kar počnemo, v upanju, da se bomo kmalu spet lahko srečevali in družili na prireditvah v občini Puconci.

Uroš Kamenšek,
predsednik ZKTD Občine Puconci

Dom borcev in mladine Vaneča

Eden od pomurskih simbolov NOB, Dom borcev in mladine na Vaneči, je dobil v lanskem letu novega lastnika. Občina Puconci je prevzela propadajoči in v zelo slabem stanju omenjeni zgodovinski dom. V sanacijo tega objekta je že v preteklih letih vložila več kot 30.000 €. Z vidika nadaljnje sanacije je pogojevala težnja v nadaljnje vlaganje spominskega objekta lastninski prevzem. S sklenjeno pogodbo med Občino Puconci in Območno organizacijo ZZB ZV NOB M. Sobota je bila lani nepremičnina z zemljiščem brezplačno prenesena na našo občino. Le-ta je z Razvojnim zavodom Občine Puconci že zastavila vse aktivnosti za popolno sanacijo ter za vzpostavitev novega življenja tega zgodovinsko pomursko-solidarnostnega objekta, spomenika NOB.

Po novih Pravilih DKZ Puconci je fotografija Doma borcev in mladine na Vaneči po pravno veljavnosti po več kot 20 letih prizadevanj tudi postal nov logotip DKZ Puconci, en izmed zgodovinskih simbolov NOB v pokrajini ob Muri
Foto: Franc Lanjšček

Naša predhodnica, KO ZZB ZV NOB Puconci, sedaj Domoljubno krajevno združenje Puconci, si je že več kot 30 let prizadevala, da ta spomenik na krvave dogodke leta 1944 pride v last lokalne skupnosti. S totalno sanacijo in z novim življenjem bo zagotovo dom postal mesto za razvejano ter bogato društveno delovanje v naši občini. Na srečo je naša občina kljub temu in mnogim težavam s pogajalci in z nekdanjim lastnikom, izkazala spoštovanje do naših zgodovinskih pomnikov ter prevzela odgovornost do simbola pomurske solidarnosti. Na žalost brez amortizacijskih sredstev (so se zbirala od 1984 leta) prejšnjega lastnika ter z našim opozarjanjem na negospodarno, slabo stanje doma in vzdrževanje le

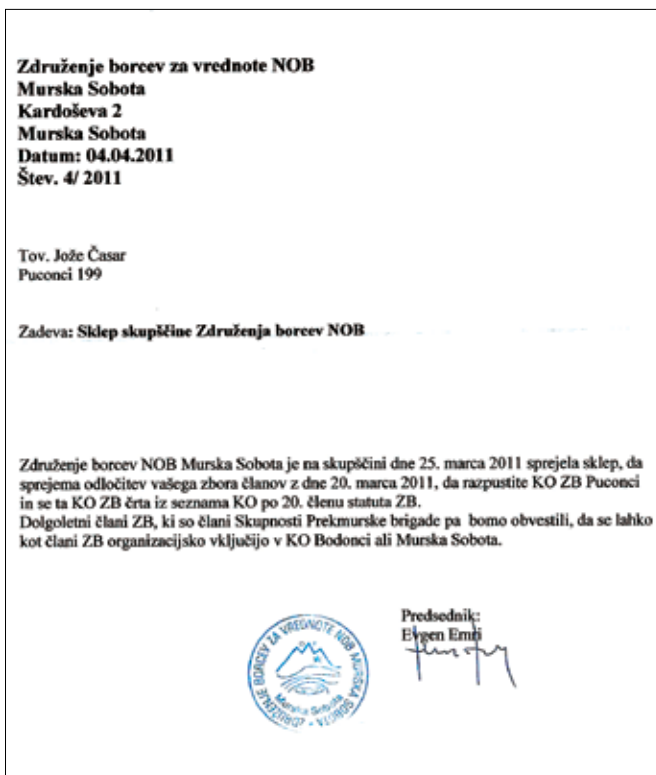
tega. Amortizacijska sredstva v M. Soboti so se nerazumno izgubila in je naše opozarjanje pogojevalo, da so KO ZZB ZV NOB Puconci s sklepom Območne organizacije ZZB ZV NOB M. Sobota (fotokopija je priloga) izbrisala iz njihovega statuta. Žalostno, da brez disciplinskega in pravnega pouka ter navedbe statutarnih kršitev. Verjetno je bil to edinstveni primer v demokratični državi Sloveniji ter hkrati kršenje osnovnih človekovih pravic društveno domoljubnega delovanja, hudobnega in grdega odnosa z očitno zlorabo temeljnega poslanstva ZZB ZV NOB Slovenije. Tako smo doživljali za naše novo domoljubno organiziranje hudobne posledice, različnih oblik diskvalifikacij, tudi groženj z likvidacijami podobnimi Puklavemu Mihi za časa NOB in skoraj 10-letno prepoved uporabe Doma z okolico.

DKZ Puconci vsa leta uspešno opravlja svoje domoljubno – zanesenjaško poslanstvo. Članstvo se iz leta v leto povečuje, zdaj nas je okrog 250 članov. Na srečo naše spoštovanje plemeniti, vrednote slovenske zgodovine je našlo tudi pri naših novih člani, skoraj iz vse Slovenije, tudi tujine: Makedonije, Avstrije in iz Rusije. Še vedno nas je največ udeležencev iz Osamosvojitvene vojne, iz vrst narodne in civilne zaščite takratne velike KS Puconci, ki so sodelovali pri zavarovanju in oskrbi Zbirnega centra Puconci ter drugi sodelujoči v zadnji vojni.

Na Obrambnem ministrstvu RS tečejo aktivnosti po Zakonu o vojnih veteranih RS za pridobitev našega članstva društva v javnem interesu in dopolnitev

Obeležje na Osamosvojitveno vojno na Osnovni šoli Puconci, v spomin in zahvala DKZ Puconci in PVD SEVER za Pomurje na angažirane krajanje in delavce milice ter ONZ pri varovanju in oskrbi Zbirnega centra v Puconcih
Foto: Jože Časar

Fotokopija sklepa OO ZZB ZV NOB M. Sobota

omenjenega zakona za dodelitev statusa veterana našim krajanom, ki so kot pripadniki civilne zaščite sodelovali pri dnevni oskrbi tudi po 12 in več ur. Sedanja zakonodaja jim te možnosti žal ne omogoča, pa čeprav so dosledno opravili državljansko – domoljubno dolžnost. Omenjena dejstva določenih odklonov, pa kljub temu kažejo, da naša društveno domoljubno – zanesenjaška dejavnost ohranjanja plemenitih slovenskih zgodovinskih vrednot, daje upanje, da bo ostala našim zanamcem! Plemenite zgodovinske vrednote iz naštetih obdobij nas programsko in vsebinsko ter organizacijsko in društveno povezujejo ter združujejo. Poskušali jih bomo v prikazati v naslednjem prispevku.

Naše občanke in občane ter tudi druge simpatizerje domoljubja vljudno domoljubno vabimo, da se nam pridružijo pri tem našem društvenem poslanstvu! Pa tudi pri malo večjem izkazovanju ljubezni in spoštovanju simbolov ter do domovine Slovenije! Naj velja geslo našega domoljubnega koncerta: »Domovina je ena, nam vsem dodeljena!« in čas je, da se vsi tega dejstva malo bolj zavedamo in izkazujemo več spoštovanja do domovine Slovenije in do vsakokratne trenutne oblasti!

Jože Časar, predsednik DKZ Puconci

Pomen domoljubja – nekoč in danes

Letos praznujemo 30. obletnico samostojne in neodvisne Slovenije. Spominjamo se odločilnih in prelomnih zgodovinskih dogodkov. Odločitev za plebiscit in posledično tudi za samostojno in neodvisno državo je izhajala iz domoljubja. Takrat so bili vsi pripadniki slovenski domovini, državi, narodu, bili so enotni. Izhajali so iz dejstva, da je domoljubje čustvo, vrednota, odnos do države, domovine in nenazadnje tudi do sočloveka. To so osnove, na katerih se gradi družba ter njena materialna in duhovna blaginja. Namesto da bi se na podlagi domoljubja – ljubezni do domovine – povezali, se izrabljala in zlorablja za sovraštvo in razdvajanje.

Politične struje si velikokrat po svoje interpretirajo zgodovino, njene dogodke ter tudi posledice. Zato je ekstremizem skoraj neizogiben pojav. Na eni strani se pojavlja skrajna levica ali anarhisti, na drugi strani se pa pojavljajo neonacisti ali skrajni desničarji. Zavedati se moramo, da se to izrablja zaradi lastnih koristi. Čeprav gre za kompleksen pojem, je potrebno

razumeti odnos do tradicije, skupnosti in lastnega izvora. Ko domoljubje izgubi prvotni pomen in se ga določeni prilastijo, ga spremenijo v pojem sovraštva in strahu. Ko ljudje ostanemo brez simbolov, ki med drugim omogočajo abstraktno razumevanje politične entitete, kot je narod, in osnovnega pojma, pa je to zdrs družbe v propad. In če si napačno razlagamo domoljubje, ima to za t. i. pluralistično družbo nevarne posledice. Zato bi se morali osredotočiti na domovinsko vzgojo in jo prakticirati ter izvajati že v zgodnjem obdobju otrok, v družinskem okolju, nato pa v šoli. Mladim bodimo vzor, da bodo spoštovali sebe, svojo zgodovino, kulturo in soljudi. K domoljubju je treba stremeti in ga dojemati kot vrednoto. Šele takrat, ko ne bomo samo ob državnih praznikih izobešali zastav in peli slovenske himne, pač pa bomo tudi začutili ljubezen do domovine, naše zgodovine, pripadnost patriotizmu, kulturi, bomo pravi domoljubi.

Velik domoljub je tudi predsednik Domoljubnega krajevnega združenja Puconci, ki je vsestransko dejaven, g. Bela Somi-Kralj posvetil pesem.

Manja Konkolič, mag. var.

Zlati znak Društva Vranov let v svobodo; Foto: Jože Časar

Dom borcev in mladine na Vaneči – pravno urejen logotip DKZ Puconci; Foto: F. Lanjšček

Jože udarnik

(vrlemu domoljubu iz Puconec, Jožefu Časarju)

Naš Jože je bil udarnik, ki imel je železno roko, so sumili, da je stvarnik, saj spreminjal je usodo.

Politiki so se ga bali, ker bil je kristalno »čist«, ob celotni KP larmi edini pravi komunist.

Si ni zgradil palače, ni kradel, kot so mnogi, in ni delal le zase ta kujon uporni.

Ga ni neslo ne levo, sploh pa ne na desno, ni čudo, da Irinko poročil je prelestno.

Poznali so ga prav vsi, sam predsednik države mu ponujal je dlani in obljube prazne.

Bilo je še več takih, ki so se mu prilizovali, sovražniki pregnani in goljufivci za vogali.

A Jože je le delal od pričetka do kraja, ni sedel v pisarni in se ni šel policaja.

Zgradil je vse v vasi in še sebi malo, a zdaj so drugi časi, morale »ni za kavo«, naš Jože se še vedno vsem svojim razdaja, ne šepeta oprezno, ampak glasno graja vse politikante, ki so se prodali in od »bouge raje vsepovprejk nakradli«.

Četudi hodi po levi, z desno pa šanta, samotar zavedni visoko z berglo maha. Ponudi šnops in vodo in špricer iz jurke, tako deli svobodo med prijatelje in tujce.

Zrna, ki so jih svojčas dobro zasejali, kmalu vzela bo vrag, saj vse manj jih je med nami Jožetov, ki bi srce razprli kot harmon'ko, bog mu daj sto let, če ne pa najmanj tol'ko.

Bela Somi – Kralj

Krepitev moči za starejše

Univerza v Ljubljani
Zdravstvena fakulteta

Smo študenti Zdravstvene fakultete v Ljubljani, smer Delovna terapija. Namen našega članka je ozavestiti pomen gibanja pri starejših. Gibanje je pomembno v vseh življenjskih obdobjih za ohranjanje mišične mase. V starosti pa je izpostavljenost postopni izgubi mišične mase večja, zato vam predstavljamo nekaj kratkih aktivnosti, ki jih lahko poljubno izvajate po svojih najboljših zmožnostih. Za vas smo izbrali nekaj osnovnih aktivnosti. Aktivnosti izvajajte sede. Pri zadnji aktivnosti pa se držite opore, da preprečite izgubo ravnotežja.

Za izvajanje aktivnosti ne potrebujete nobenih posebnih športnih pripomočkov. Brisača je osnovni in edini pripomoček, ki ga potrebujete. Po želji pa se lahko aktivnosti izvede tudi brez uporabe brisače. Če pa menite, da zmorete več, lahko določene aktivnosti otežite z uporabo plastenke, ki jo poljubno napolnite z vodo.

Pomembno je, da se pred začetkom dobro ogrejte. Ponujamo vam nekaj različnih aktivnosti:

- zasuk glave v levo in desno (odkimavanje),
- prikimavanje (brado položite na prsnico in jo nato dvignete/pogledate proti stropu),
- izmenični nagib glave k ramenom (npr. desno uho k desni rami, rame so sproščene in spuščene),
- dvig ramen k ušesom,
- kroženje z rameni,
- kroženje z rokama,
- kroženje v zapestju,
- kroženje v gležnjih.

Aktivnosti za ogrevanje izvajajte ob trdni opori oziroma sede. Pomembno je, da gibe izvajate počasi in ne sunkovito ter na silo.

Strokovnjaki predlagajo, da se pri vsaki aktivnosti naredi od 5 do 10 ponovitev. Celoten sklop vaj izvedite dvakrat na dan, če želite, da bodo aktivnosti zares učinkovite.

POMEMBNO!

Izberite takšen izhodiščni položaj, da boste med izvajanjem aktivnosti varni. Hrbet naj bo ves čas poravnana. Aktivnost izvajajte po vaših zmožnostih oziroma

takoj prenehajte, če začutite bolečino. Ne pozabite, da je varnost vedno na prvem mestu! Večina aktivnosti je namenjena izvajanju v sedečem položaju. Če boste aktivnosti vseeno izvajali stoje, se pri tem **OBVEZNO** nečesa držite ali pa bodite v bližini trdne opore. Ob morebitni izgubi ravnotežja se lahko hitro oprimate opore in s tem preprečite padec. Pomembno je tudi, da aktivnosti izvajate počasi.

Napotki za dihanje med aktivnostmi: pomembno je, da med izvajanjem aktivnosti ne »pozabite« dihati. Dihajte sproščeno in med aktivnostjo ne zadržujte diha.

AKTIVNOSTI

Predlagane aktivnosti so enostavne in so bile pregledane s strani strokovnjakov.

Za izvedbo aktivnosti potrebujete stole, brisačo ali kuhinjsko krpo in veliko dobre volje. 😊

I. AKTIVNOSTI ZA ROKI

1. aktivnost

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Aktivnost začnite z iztegnjenima rokama na kolenih. Nato iztegnjeni roki počasi dvigujte nad glavo oz. do kjer lahko. Položaj zadržite nekaj sekund. Roki počasi spustite proti kolenom. Med izvajanjem aktivnosti naj bosta roki ves čas iztegnjeni. Če želite aktivnost otežiti, uporabite brisačo, ki jo držite z obema rokama ali pa uporabite polno plastenko vode.

Ponovitev aktivnosti: 10-krat

2. aktivnost

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite z iztegnjenima rokama pred sabo. Med rokama držite brisačo. Najprej jo močno napnite, položaj zadržite nekaj sekund. Nato brisačo sprostite, kot prikazuje fotografija. Pri izvajanju aktivnosti bodite pozorni, da je trup ves čas pri miru.

Ponovitev aktivnosti: 10-krat napnite in sprostite brisačo

II. AKTIVNOSTI ZA TRUP

3. aktivnost

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Pazite, da sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Aktivnost začnite z iztegnjenima rokama pred sabo. Med rokama držite brisačo tako, da je ves čas napeta (kot prikazuje slika). Med izvajanjem aktivnosti naj bo trup ves čas poravnan. Najprej zasukajte trup skupaj z iztegnjenima rokama v desno stran. Položaj zadržite za nekaj sekund in se vrnite v začetni položaj. Nato izvedite zasuk še v levo stran ter položaj spet zadržite za nekaj sekund.

Ponovitev aktivnosti: 10-krat zasuk trupa v levo in 10-krat v desno stran

4. aktivnost

Za izvedbo aktivnosti potrebujete tri stole. Postavite jih, kot prikazuje slika. Stranska stola sta v fiksiranem položaju oddaljena od trupa tako, da sta obe roki iztegnjeni v višini ramen.

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Roki naj bosta iztegnjena od sebe v višini ramen tako, da se dotikajo naslonjala stolov. Začnite z nagibom trupa v desno stran. Pri tem ko se z desno roko dotaknete desnega stola, izpustite naslonjalo levega, kot prikazuje slika. Položaj zadržite nekaj sekund in se vrnite v **začetni** položaj. Nato ponovite isto aktivnost še z levo roko, le da pri tem izpustite naslonjalo desnega stola in zadržite položaj.

Ponovitev aktivnosti: 5 dotikov z levo roko in 5 dotikov z desno

5. aktivnost

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Roki, v katerih držite brisačo, namestite za glavo. Najprej brisačo med rokama močno napnite tako, da vsak konec brisače povlečete navzven. Položaj zadržite nekaj sekund in nato roki sprostite.

Ponovitev aktivnosti: 10-krat napnite brisačo

III. AKTIVNOSTI ZA NOGI

6. aktivnost

Aktivnost začnite v sedečem položaju. Sedite na polovici stola in ne na celotni površini, hrbet pa naj bo vedno poravnan. Nogi naj bosta trdno na tleh. Po pravilni namestitvi lahko začnete z aktivnostjo.

Začetni položaj

Nadaljevanje

V rokah držite brisačo, ki jo namestite pod koleni, kot kaže slika. Brisačo primite za oba konca in jo povlecite navzgor tako, da nogo dvignete od tal. Položaj zadržite nekaj sekund. Nato nogo počasi s pomočjo brisače spuščajte navzdol. Po desetih ponovitvah zamenjajte nogo.

Ponovitev aktivnosti: 10 dvigov z levo nogo in 10 dvigov z desno

7. aktivnost

Začetni položaj

Nadaljevanje

Aktivnost začnite v stoječem položaju. Pomembno je, da se držite opore (stol, stena).

Na začetku aktivnosti naj bodo stopala trdno na tleh. Nato stopite na prste in položaj zadržite nekaj sekund. Vrnite se v prvoten položaj.

Ponovitev aktivnosti: 10-krat

Želimo vam obilo motivacije in uspeha! K izvajanju aktivnosti lahko povabite še svoje prijatelje/ sosoživalce ...

Aktivnosti smo za vas pripravili študentje delovne terapije:

Katja Krenos, Tilen Kosi, Maja Jurca, Maja Kostić, Janja Kavčič Josipovič, Everlina Mastnak, Nika Omerzo, Meta Martinec, Neja Mohorič in Jona Miletič

Knausova Ida z Vaneče dočakala 100 let

Župan Občine Puconci, Ludvik Novak, vošči z izbranimi besedami

Živeti v času korone ni enostavno, je v preteklih mesecih občutil skorajda vsak zemljan. Živeti v družini, kjer imaš mamo, taščo, babico in prababico, ki se približuje 100. rojstnemu dnevju in je ne okužiti, pa je izredno naporno, saj nekje globoko v sebi veš, da bi jo z okužbo izgubili.

Trud je bil poplačan, tako so vsi skupaj dočakali 13. marec, ko je Ida Knaus dopolnila 100. let življenja. Praznovanje so pripravili času primerno; v zares naj-ožjem družinskem krogu.

Ida Knaus se je rodila 13. marca 1921 na Vaneči, kjer je vse življenje tudi preživela na kmetiji in kjer ni bilo opravila, ki se ga ne bi lotila. Vdova je postala leta 1997, v zakonu pa so se jima rodili štirje otroci – Helena, Jože, Karel in Albina. Helena se je poročila in se je odselila v Leskovec pri Krškem, sin Jože živi v Murski Soboti, Albina v Dankovcih, na domačiji pa je ostal Karel, ki skupaj z ženo Marijo dnevno skrbita za slavljenko Ido. Brez izdatne pomoči domačega vnuka Tomaža, njegove izbranke Asje pa bi bila skrb za slavljenko skorajda nemogoča. Poleg domačega Tomaža ima še sedem vnukov – Darjo, Sabino, Karmen, Astrid, Tanjo, Kristjana in Simono ter enajst pravnukov. Ob visokem jubileju so jo v domači hiši za nekaj ur obiskali tudi nekaj njenih najbližjih. Obisk pri mami, babici so si razdelili, da na praznični dan ne bi bilo preveč ljudi okrog nje in je ne bi izpostavili morebitni okužbi. Kot je običaj in se spodobi, so se na kratko ob njej oglasili tudi Ludvik Novak, župan Občine Puconci, predsednik Krajevne skupnosti Vaneča Sašo Šraj, predsednica TKD Vaneča Milena Kuhar in predstavnici upokoencev Cilka Hadler in Olga Obal, ki so ji s ko-

šarico zdravja in cvetjem voščili z željo, da bi ji zdravje služilo še naprej ter da bi ohranila veselje do življenja. Na dan svojega slavlja je bila Ida nadvse zvedava. Čeprav zadnja tri leta več ni samostojna, je ta dan kar žarela od zadovoljstva. Nasmeh ji ni zapustil obraza in če je za trenutek potarnala »zdaj san pa že trūdna«, je čez nekaj minut izrazila željo, da bi torto pojedla kar z ostalimi za omizjem. Ganljivo je bilo videti, kako jo je vnuk Tomaž dvignil in jo z vsem spoštovanjem posadil na čelo mize. Veselje jo je bilo opazovati, kako je vsak vnos torte v usta okušala. »Dobra torta, dobra je ...«, je nekajkrat s polnimi usti ponovila. Kasneje, čeprav je bila »trūdna«, je še dejala, da je zadovoljna, »pa ka bi me noge malo bole držale«, sicer pa je pojasnila, da televizije več ne mara gledati, ker so na njej same slabe reči, da pa rada prisluhne radiu in muziki s pojasnilom »neka pa more brneti«. In da najbolj uživa, ko jo posadijo ob okno in se zazre skozenj, takrat ji misel spreletijo različni spomini. Včasih jih sicer ne zna umestiti v pravi čas, ampak pravi, da ji je lepo. Da ima na življenje lepe spomine. In to je važno.

Otroci jo zmeraj radi obiščejo, obiskov pa se vedno iskreno razveseli. Kot vsaka babica in prababica je tudi Ida še bolj kot otrok vesela, ko se ob njej ustavijo vnuki in pravnuki. Domača 3-letna pravnukinja Sia pa je ob njej še posebno pazljiva, kot da bi vedela, da je stoletnica preživela že veliko, veliko dni in jo je treba čuvati.

Zadnja leta zanjo z vso ljubeznijo in veliko odgovornostjo skrbijo sin Karel, snaha Marija, vnuk Tomaž z Asjo in Sio. Naj tako ostane.

Milena Kuhar

Z leve proti desni: vnukinja Simona, hčerka Helena, slavljenka Ida, sinova Karel in Jože ter vnuk Tomaž

Znanilci pomladi

Pomlad je čas, ko se dnevi daljšajo in postajajo toplejši. Živa bitja se prebujajo iz otrplosti, na plan pokukajo prve znanilke pomladi, drevje začne brsteti. V okolju je vedno več hrane. Vračajo se ptice selivke in živali se pariyo. Narava je polna mladega življenja.

Če se odpravimo na sprehod v gozd, lahko v gozdni podrasti vidimo mnogo gozdnih rastlin, ki začnejo cveteti že v mesecu februarju ali marcu. Te rastline imajo v zemlji čebulice, gomolje ali korenike, kjer imajo shranjene založne snovi. Ker drevje še ni olistano, imajo dovolj svetlobe za razvoj in hitro poženejo liste, stebila in cvetove ter tvorijo plodove in semena. Kasneje, ko drevje ozeleni, postanejo gozdna tla zelo senčna in neprimerna za bujno podrast.

Slovenija je zelo bogata po pestrosti rastlin in tudi živali. V mnogih evropskih deželah so nekatere rastline, ki pri nas rastejo v izobilju, zelo redke in zaščitene. Čuvajmo rastline, ne trgajmo jih po nepotrebnem in v velikih količinah. Opazujmo jih v naravi in raje naredimo kakšno fotografijo.

Mali zvonček (znanstveno ime: *Galanthus nivalis*) je pogosto prva spomladanska cvetlica, ki pokuka iz še zamrznjenih tal. Raste v vlažnih gozdovih, strmih gozdnih pobočjih, pogosto med grmovjem. Iz čebulice poženeta dva sivozelena črtalasta pritlična lista, neolistano steblo pa nosi kimast cvet, ki se odpre že zgodaj spomladi. Zunanji trije venčni listi so popolnoma beli, notranji pa so krajši in imajo na konci zeleno-rumeno liso in tvorijo zvonec. Zvonček je strupen, ker vsebuje strupen alkaloid galantamin, ki ga uporabljajo pri zdravljenju Alzheimerjeve bolezni. Znaki zastrupitve so predvsem želodčno – črevesne težave. Raste na vlažnih, s hranili bogatih tleh po vsej Sloveniji. Pri nas je zavarovana vrsta, ki jo je dovoljeno nabrati za šopek, podzemnih delov pa ni dovoljeno izkopavati.

Pomladanski veliki zvonček ponekod imenujejo tudi kronica, norica ali dragonar. Cvetovi so posamični, kimasti, z zeleno ali rumeno liso na koncu vsakega venčnega lista. Uspeva v vlažnih gozdnih in travnikih ob gozdovih. Raste po vsej Sloveniji, v

zahodnih delih pa je zelo redek. Je strupen, vsebuje alkaloid, ki učinkuje na srce. Tako kot mali zvonček je tudi veliki zvonček zavarovana vrsta.

Čvrsti petelinček (znanstveno ime: *Corydalis solidissima*) je zelnata trajnica, ki raste v bukovih gozdovih, gozdnatih lokah in sadovnjakih, na vlažnih, ilovnatih tleh, bogatih s hranili. Ima grozdasta socvetja, v katerih je po 10–20 belih ali vijoličastih cvetov. V zemlji ima votlo, gomoljasto koreniko, ki je strupena. Mravlje zelo rade nabirajo semena, ker imajo veliko hranilnih snovi. Nosijo jih proti mravljišču in tako razširjajo vrsto.

Navadni pljučnik (znanstveno ime: *Pulmonaria officinalis*) raste v svetlih listnatih in mešanih gozdnih, svežih in vlažnih, s hranili bogatih ilovnatih in glinenih tleh. V istem socvetju so cvetovi različnih barv. So zvonaste obli-

ke, najprej modrovijolične barve, pozneje pa pomodrijo. Če modre cvetove nekaj časa držimo nad mravljiščem, postanejo svetlo vijoličasti, zaradi hlapov mravljične kisline. Pljučnik vsebuje veliko kremenčeve kisline. V preteklosti so take rastline, ki vsebujejo kremenčevo kislino, uporabljali za zdravljenje pljučnih bolezni, na primer tuberkuloze. Tovrstna zdravilnost ni bila nikoli znanstveno dokazana. Pljučnik vsebuje tudi veliko sluzi, zato se v ljudskem zdravilstvu uporablja pri zdravljenju kašlja in vnetja dihalnih poti.

Trobentica (znanstveno ime: *Primula vulgaris*) navadni jeglič ali tudi brezstebelni jeglič je najštevilčnejša iz družine jegličevk, ki jih pri nas uspeva 10 vrst. Vse ostale vrste imajo do 20 cm dolgo cvetno steblo. Raste na suhih sončnih travnikih, ob grmovju ter na svetlejših delih gozda. Na cvetnem peclju je po en rumen, trobentast cvet. Zeleni listi so na spodnji strani dlakavi, v zemlji ima kratko dišavno koreniko. Za razliko od nekaterih znanih pomladi trobentica ni strupena, njeni cvetovi so užitni in se pogosto uporabljajo kot okras spomladanskih sladice, solat in drugih jedi. Mlade, zelene liste lahko na drobno na-

režemo in jih pomešamo z drugo svežo solato, saj vsebujejo veliko vitamina C ter provitamina A. Ime trobentica verjetno izhaja iz tega, da njeni cvetovi, če jih z ožjim delom primemo med ustnice in pihnemo, zatrobijo. To smo kot otroci zelo radi počeli.

Navadna marjetica (znanstveno ime: *Bellis perennis*) je zelena trajnica, ki raste na travnikih in pašnikih, travnatih površinah v parkih in domačih vrtovih. Je pokazatelj velikih količin hranil v tleh. Njen cvet ni en sam cvet, ampak je socvetje – košek dveh vrst cvetov. Obrobni, zunanji beli cvetovi so jezičasti in so na koncu lahko obarvani rožnato. Osrednji rumeni cvetovi pa so cevasti. Ponoči in v hladnem vremenu se koški zaprejo. Ima lopataste zelene liste, ki sestavljajo listno rožico. Je zdravilna rastlina, uporabljajo jo pri zdravljenju jetrnih obolenj. Njene cvetove lahko jemo v solati.

Podlesna vetrnica (znanstveno ime: *Anemone nemorosa*) raste na precej vlažnih, apnenčastih tleh, ki vsebujejo veliko humusa. Zelo pogosta vrsta, ki uspeva v velikih skupinah. V cvetu je od pet do osem belih do rožnatih venčnih listov in veliko rumenih

prašnikov. Na steblo, ki nosi cvet, so trije dlanasto deljeni stebelni listi. Cvetovi se zvečer in v slabem vremenu zaprejo. Ime *Anemone* izvira iz grške besede anemos, kar pomeni veter. Te rastline imajo cvetove na zelo tankih steblih, ki jih zaniha vsaka sapica. Rastlinski sok vetrnic vsebuje protoanemoinin, ki lahko povzroči kožna vnetja.

Spomladanska lopatica (znanstveno ime: *Ficaria verna*) raste v listnatih in mešanih gozdovih, parkih in travnikih. Na vlažnih in s hranili bogatih tleh. Ima okroglo srčaste liste, ki spominjajo na lopato. Steblo je plazeče in se ob kolencih zakorenini, tako se rastlina nespolno razmnožuje. Cvetovi so posamični, 2–3 cm veliki in so rumene barve. Zeleni listi vsebujejo veliko vitamina C, zato

so jo včasih uporabljali za zdravljenje skorbuta. Starejši listi, zlasti po končanem cvetenju, pa so strupeni.

Dišeča vijolica (znanstveno ime: *Viola odorata*) raste na gozdnih obronkih, živih mejah, parkih in ob potokih. Cveti dvakrat na leto. Prvič cveti spomladi, od marca do maja, drugič pa v avgustu. Prvi cvetovi so vijoličaste barve in imajo močan vonj. Ti cvetovi niso plodni. Drugi cvetovi pa so majh-

ni, skoraj brezbarvni in so plodni. Dišeče snovi iz cvetov uporabljajo pri izdelavi parfumov. V zdravilstvu jo uporabljamo za zdravljenje dihalnih poti. Lahko jo uporabimo za pripravo solat, čajev ali kot začimbo v juhi. V evropski kulturi je znana kot simbol ponižnosti, skromnosti in skrite ljubezni, pa tudi poguma, vztrajnosti in trdoživosti.

Moški cvet

Ženski cvet

Navadna leska (znanstveno ime: *Corylus avellana*) je grm, ki nas pozno poleti razveseljuje s svojimi plodovi – lešniki. Zgodaj spomladi na leski opazimo dolge mačice.

Te dolge mačice so moški cvetovi, ki vsebujejo ogromno cvetnega prahu ali peloda. Alergiki, pazite! Pelod raznaša veter, zato je leska vetrocvetka. Dosti manjši, skoraj neopazni pa so ženski cvetovi, iz katerih se po oploditvi razvije plod – lešnik. Leska ima torej ločene moške in ženske cvetove na istem grmu, je enodomna rastlina. Cvetovi pa so enospolni.

V članku je predstavljenih le nekaj najzgodnejših znanilcev pomladi. Predlagam, da se tudi sami odpravite na sprehod in občudujete te rastline v naravi.

Tatjana Car

Literatura in viri:

BAJD, B. 2002. *Moje prve spomladanske cvetlice*. Ljubljana: Modrijan.
SPOHN, M. 2011. *Kaj neki tu cveti? 1. natis*. Preddvor: Narava. (S knjigo v naravo).
STRGAR, J., VRŠČAJ, D. 2001. *Raziskujmo živa bitja v domači okolici. 1. natis*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
Fotografije: lasten vir.

Njeno hrepenenje

Bil je lep, topel dan. Zvončki so že odcveteli, trobenčice in vijolice pa so se poslavljale od svojih rumenih in vijoličastih cvetov. Grmi forzicije so začeli cveteti, spomladanski žafran in podlesne vetrnice pa so lovili tople žarke v svoje cvetove. V zraku je bil ščebet ptic in vse je dišalo po pomladi. Ines je bila sama. Pred vrati je bil praznik žena. Ženske se veselijo tega praznika, saj upajo, da bodo vsaj ta dan deležne malo pozornosti, mogoče bodo užile kanček ljubezni, dobile morda rdeč ali drug cvet ...

»Kaj pa jaz?« se je vprašala Ines. Nikogar nima, da bi ji poklonil cvet, prijazno besedo, dal poljub ali drugače bil pozoren do nje. O, ja, tudi njeno srce ljubi, a kaj pomaga, če tisti, h kateremu so obrnjene hrepeneč oči, tega ne ve. Njegovo srce je oddano drugi. Ali morda le ve? Ko se srečata, se jima srečajo tudi oči in

te govorijo same, brez besed. Ines se sprašuje, zakaj ji nič ne pove, ko pa so oči tako zgovorne. Ne sme? Noče biti ženi nezvest? In vendar Ines ve, da jo ljubi. Ljubezen, ta čudežna beseda. To je sreča, je bolečina, je upanje, so solze, je sprejemanje in dajanje, je prošnja, je hrepenenje. Da, tega poslednjega ima Ines največ. Le hrepenenje in sanjarjenje. Zakaj je tako malo ljubezni med ljudmi? Čemu samo neizpolnjeno, goreče hrepenenje? Svet ni narejen pravično. Zakaj se človek zaljubi v napačnega človeka? Zakaj je postavljeno vse na glavo?

Ines je hotelo razgnati srce. Ni zdržala doma, morala je ven. V mislih je podoživljala srečanje z ljubljeno osebo, sanjerala je. Vedela je, da ne bo nič iz tega, a srcu se ne da ukazovati.

»Zdi se mi, da je ta zvonček zacvetel tako pozno samo za vas, saj so vsi drugi že odcveteli. Vam ga poklanjam za praznik žena. Cvetel je bel in nežen tako kakor najina čustva. Najdite si dobrega fanta,

kajti jaz ne morem nazaj, nisem prost. Meni dovolite le, da včasih pogledam v vaše oči. To mi daje energijo. To je tako, kot da bi se napolnila baterija mojega srca. Vaše oči mi pomagajo živeti in prenašati tegobe vsakdana.«

Ines je ostala brez besed. Kaj naj bi tudi rekla? Pogledala mu je globoko v oči in se mu s pogledom zahvalila za čudovito ljubezensko izpoved. V njegovih očeh je videla brezmejno ljubezen, otožnost in toplino. Hotela si je zapomniti vse poteze njegovega obraza, da bi v nočeh, ko je sama, lahko sanjari la o njem. Kot da bi bral njene misli, se je poslovil z besedami: »V mislih bom večkrat pri vas.« Nasmehnila se mu je.

Šel je svojo pot. Ines je stala kot vkopana. Ni se mogla premakniti. Zdaj niti ni vedela, od kod je prišel,

niti kam je šel, pa saj zdaj to ni bilo važno. Bil je tu in poklonil ji je zvonček za dan žena. Spomnila se je, da ni spregovorila niti besedice in vendar bi mu imela toliko povedati. A vedela je, da tega ne sme, nima pravice. Zdaj bo njeno hrepenenje še bolj vroče, še bolj žgoče. Nekdo je nekoč rekel, da je hrepenenje sol življenja. Morda je res. Ines je vedela, da je zdaj potešana, da je ljubljena, da nekdo misli nanjo. Postalo ji je toplo pri srcu. Zdaj je razumela njega, ko je rekel, da taki trenutki pomagajo človeku živeti.

Šla je proti domu. Sonce je zahajalo in na obzorju je bilo nebo rdeče. »Kakor moja ljubezen«, je pomislila Ines. Zvonček, ki ga je nežno držala v roki, ji je pozvanjal in prikimal val ter se veselil njene sreče.

Občanka občine Puconci

Čebelji pridelki

Med, cvetni prah, matični mleček in propolis vsebujejo veliko biokemijskih snovi, ki jih človeški organizem potrebuje za normalno delovanje, in sestavine, ki krepijo njegovo zdravje.

Med prvimi so najpomembnejše aminokisljine, maščobne kisline, bioaktivni peptidi, številni elementi, vitamini in organske kisline. Med drugimi pa fenolne spojine, flavonoidi in karotenoidi, ki delujejo kot antioksidanti, krepijo imunski sistem in tako manjšajo grožnjo številnih vnetnih, degenerativnih in drugih bolezni (npr. artritis, ateroskleroze, drugih bolezni srca in ožilja, Alzheimerjeve in Parkinsonove bolezni, tudi raka); spodbujajo tudi regeneracijo celic. V čebeljih pridelkih so tudi snovi (npr. vlaknine), ki pomagajo pri prebavi (uporabni so za izdelavo prehranskih dopolnil – probiotikov in prebiotikov).

Nekateri čebelji pridelki so bogat vir antioksidantov. Največ jih vsebuje propolis, sledijo cvetni prah in temne vrste medu. Svetlejšje vrste medu jih vsebujejo približno enako kot matični mleček. Antioksidativna učinkovitost je navadno povezana tudi s protibakterijsko.

Med zavira rast bakterij (bakteriostatični učinek), nekatere tudi uničuje (baktericidni učinek). Deluje tudi proti nekaterim virusom in škodljivim glivam in krepi imunski sistem.

Tudi **cvetni prah** vsebuje veliko protimikrobnih spojin, kar dokazuje več raziskav. Za zdravje je najboljši lokalno pridelan, čim bolj svež cvetni prah, saj sušenje in dolgotrajno skladiščenje slabita njegovo antioksidativno učinkovitost. Cvetni prah je primerno dopolnilo vsakdanji prehrani. Ker ima le majhno energijsko vrednost, ga lahko uživajo tudi sladkorni bolniki.

Propolis se uporablja sam ali skupaj z drugimi čebeljimi pridelki za lajšanje tegob in izboljšanje stanja pri nekaterih boleznih kože. V zdravilne namene so ga široko uporabljali že v antičnem času, v zadnjih 30 letih pa je postal

predmet številnih farmacevtskih in kemijskih raziskav. Doslej so dokazale, da zavira vnetja, deluje protimikrobno in spodbuja celice k normalni presnovi.

Tudi **matični mleček** vsebuje antioksidante in deluje protibakterijsko. Varuje srce in ožilje, osrednje živčevje, zmanjša utrujenost in pomaga pri premagovanju stresa.

Informacije o zdravilnih lastnostih, učinkih in koristih čebeljega pridelka so verodostojne le, če so potrjene z izsledki raziskav snovi (ne konkretnega tržnega artikla), objavljenih v znanstvenih in strokovnih publikacijah. Povzeto po: Yücel, B., Topal, E., Kösoglu, M. (2017): Bee products as functional food. *Intech science*.

Dr. Andreja Kandolf Borovšak,
dr. Nataša Lilek, Tomaž Samec
svetovalci JSSČ za varno hrano
andreja.kandolf@czs.si

Med

Med je naravna sladka snov, ki jo izdelajo medonosne čebele. V naravi navadno v cvetovih rastlin najdejo nektar ali medicino, najpogosteje v gozdu pa mano. Medicino ali mano predelajo z določenimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v sa-tju. Pokrijejo ga z voščenimi pokrovcin in čebelar ga iztoči. Med je lahko tekoč, viskozen ali delno do popolnoma kristaliziran. Barva, okus, vonj in aroma medu se razlikujejo glede na rastlinski izvor.

Sestava in lastnosti medu

Med je odličen vir energije, 100 g medu ima okrog 1283 kJ (306 kcal) energije. 20 g medu, kar je

običajna količina ene žlice medu, ima okrog 257 kJ (61,2 kcal) energije in predstavlja 3 % dnevne potrebe po energiji. Glavni sestavni medu sta enostavna sladkorja fruktoza in glukoza, ki jih človeški organizem lahko takoj porabi. Med je dobra hrana za ljudi vseh starosti, saj pomaga ohranjati zdravje, športnikom pomaga pri obnovi mišic. Poleg sladkorjev vsebuje tudi antioksidante, nekaj aminokislin, vitaminov in mineralov, ki jih naš organizem nujno potrebuje. Svež med ima podobno antioksidativno učinkovitost kot nekatero sadje in zelenjava. Nekateri encimi iz medu pospešijo prebavo sladkorjev in škroba, vodikov peroksid, ki ga vsebuje, ima protibakterijski učinek, izboljšuje

pa tudi absorpcijo kalcija iz hrane. Že od nekdaj ga uporabljamo za zdravljenje opeklin in ran, saj je nanj občutljivih več bakterij, pa tudi kvasovke in nekateri virusi. Med zavira rast bakterij (bakteriostatični učinek), deluje pa tudi baktericidno, kar pomeni, da uničuje bakterije.

Uporaba medu

Med se večinoma uporablja kot nepredelano živilo, uporablja pa se tudi v živilsko-predelovalni industriji kot sladilo. Uporabljajo ga tudi zaradi okusa in viskoznosti. V vsakdanji prehrani lahko sladkor v celoti nadomestimo z medom, začnemo lahko že pri sladkanju kave z medom.

Zaradi njegove sestave se prebava medu pri človeku razlikuje od prebave drugih vrst sladkorjev. Med vsebuje predvsem enostavne sladkorje, ki jih naše telo lahko neposredno izkoristi. Če ga primerjamo z belim sladkorjem, ima med tudi manjši vpliv na količino glukoze v krvi, in to predvsem zaradi visoke vsebnosti fruktoze. Glikemični indeks medu znaša

med 32 in 85 odvisno od vrste medu.

Medovi se med seboj zelo razlikujejo, ne samo med vrstami, ampak tudi znotraj vrst medu obstajajo velike razlike, saj čebele medicinale ali mane ne naberejo samo na eni rastlini, ampak vedno na večih. Kadar prevladujejo lastnosti ene rastline, ga lahko označimo po tej rastlini. Najpogostejše vrste medu poleg cvetličnega in gozdnega v Sloveniji so: akacijev, lipov, smrekov, kostanjev, hojev, tudi med oljne ogrščice, ajdov idr.

Raznolikost medu lahko s pridom izkoristimo pri pripravi raznovrstnih jedi in napitkov. Uporabimo ga lahko za zajtrk, malico, večerjo

pa tudi pri pripravi kosila je uporaben. Poda se pri pripravi piščančjih, divjačinskih in azijskih jedeh. Tudi omake, prelive, marinade in zelenjava dobijo z dodatkom medu posebno aromo. Nepogrešljiv je seveda pri pripravi slaščic. Pri pripravi jedi iz medu je potrebno upoštevati tudi njegovo aromo. V splošnem je za svetlejša vrsta medu značilna mila, nežna aroma, temnejše vrste pa imajo močnejšo aromo. Zato bomo za slajenje nežnih jedi, kjer ne želimo, da prevladuje okus medu, uporabili nežen akacijev med, v golaž bomo dodali temen gozdni med, medenemu pecivu pa bo odlično aromo dal kostanjev med.

Medu pri peki in kuhi ne uporabljamo zaradi njegovih zdravilnih lastnosti, ampak predvsem zaradi njegove arome. Če je le možno, ga dodamo na koncu kuhanja, da ohranimo več sestavin.

Uživajmo med slovenskega porekla, ki je lokalno pridelan. Poiščite medove, ki so vključeni v sheme kakovosti ekološki med ter (*Slovenski med z geografsko označbo, Kočevski gozdni med z geografskim poreklom in Kraški med z geografskim poreklom*) so podvrženi še dodatnemu nadzoru.

Dr. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka za zagotavljanje
varne hrane

Odprtje paviljona »Medena zgodba«

Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu zaključuje in hkrati začne še en velik projekt, s katerim želimo dober predstaviti slovensko čebelarstvo doma in v svetu.

Paviljon **Medena zgodba** se podaja na pot in bo na svojevrsten način prikazoval delo čebel, čebelarja in sadove njunega skupnega dela.

Paviljon je prevozni čebelnjak, namenjen izobraževanju, predstavitvi in promociji slovenskega čebelarstva ter medenih izdelkov. Opremljen je z najsodobnejšo video in zvočno tehniko. V čebelji svet nas popelje s pomočjo vida, vonja, tipa in na koncu tudi okusa, s prav posebno medeno postajo. Polovica notranjega dela paviljona je namenjen predstavitvi čebeljih panjev in tehnologiji pridelave

lave medu. V panjih so prikazane čebele s prav posebnimi video vsebinami, ki so nameščene v satih. Pod panjem je nameščena čebelarstva tehničarica z vremensko postajo in video nadzorom zunanosti paviljona. V nadaljevanju je predstavljeno točenje medu, skladiščenje medu in tudi njegovo pakiranje po vseh standardih varne in zdrave pridelave hrane. Izpostavljene so tudi ključne informacije o čebelah in čebelarstvu.

Drugi del notranjosti paviljona je namenjen predstavitvi vseh čebeljih pridelkov. Poleg prodajnega pulta je prostor za pokušanje različnih vrst medu. Za ta namen je bila razvita prav posebna degustacijska medena postaja, kakršne do zdaj še ni bilo.

Zanimivost in atraktivnost paviljona je tudi zunanji del. Poleg medene postaje so nameščene tablice, na katerih so predstavljene vrste medu, vsi čebelji pridelki, naša avtohtona Kranjska čebela in pomemben segment našega čebelarstva – apiterapija. Na drugi strani paviljona so na časovnem traku predstavljeni poudarki o zgodovini čebelarstva. Tradicionalnost slovenskega čebelarstva je prikazana s poslikavo panjskih končnic in pročelji AŽ panjev. Najmlajši pa bodo preko didak-

tičnih iger spoznavali ključne posebnosti o čebelah.

Paviljon Medena zgodba obiskovalca ne bo pustil ravnodušnega, ne podnevi in tudi ne ponoči, saj poseben osvetlitveni ambient podari medene kapljice v satju, ki so nameščene na zunanosti paviljona, pa tudi motivi vgravirani v steklu, ki se nahajajo v notranjosti paviljona.

Idejo za paviljon Medena zgodba je podal predsednik ČZS, g. Boštjan Noč, ki je tudi sodeloval v delovni skupini, v sestavi ga. Lidija

Senič, ga. Tanja Magdič, g. Vlado Auguštin, g. Simon Golob, g. Tomaž Samec in vodja skupine g. Aleš Bozovičar. Skupina je sodelovala pri zasnovi in izgradnji tega, v vseh pogledih posebnega paviljona Medena zgodba.

Čebelarska zveza Slovenije je danes pričela novo zgodbo o čebelarstvu. Otvoritveni trak sta v želji, da bo paviljon obiskal številne prireditve v Sloveniji in tudi v tujini, slavnostno prerezala minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Jože Podgoršek in predsed-

nik Čebelarske zveze Slovenije, g. Boštjan Noč.

V upanju, da ga kmalu predstavimo tudi vam, vas lepo pozdravljamo.

Čebelarska zveza Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
CENTER ZA SOCIALNO DELO
POMURJE

KRIZNI CENTER ZA MLADE

Predstavitev kriznega centra za mlade

Krizni center za mlade je enota Centra za socialno delo Pomurje in je začel delovanje 3. 11. 2003. Je regijsko organiziran center, ki pokriva 4 upravne enote, in sicer Lendavo, Ljutomer, Gornjo Radgono in Mursko Soboto.

Po 17 letih delovanja smo se preselili na novo lokacijo, sedaj se nahajamo na Prešernovi ulici 12 v Murski Soboti, v naši neposredni bližini je vrtec Urška in OŠ II. Krizni center je odprt 24 ur dnevno in vse dni v letu – tudi ob nedeljah in praznikih.

Dovolite, da se vam na kratko predstavimo ali morebiti samo osvežimo spomin – kdo smo in kaj počnemo ...

V KCM je zaposlenih 5 strokovnih delavcev, ki smo različnih izobrazbenih profilov (sociologinja, socialne delavke ...) delamo izmensko, tako da so nameščeni otroci in mladostniki deležni strokovne podpore ob vsakem delu dneva, tudi med vikendi in prazniki. Delo je zastavljeno tako, da smo na voljo nameščenim otrokom kot tudi njihovim staršem, skrbnikom – na voljo smo za pogovore, razbremenjevanje osebnih stisk in občutkov odgovornosti, brez vrednotenja in etiketiranja.

Namen in cilj delovanja KCM je usmerjen predvsem v pomoč otrokom in mladostnikom v starosti med 6. in 18. letom (hiša je namenjena šoloobveznim

otrokom), ki zaradi osebne stiske ali težav, ki spremljajo odraščanje, najdejo rešitev v umiku pred nevdržnimi razmerami, bodisi doma, v okolju ali pred vrstniki. V Kriznem centru za mlade imajo otroci in mladostniki dostop do ustreznih informacij o možnostih za razreševanje svojih stisk ter možnost in pravico, da se samostojno odločajo za katerokoli od ponujenih rešitev. Pri našem delu izhajamo iz Konvencije o otrokovih pravicah in otroku glede na njegovo zrelost in sposobnost dopuščamo možnost sodelovanja in odločanja, prav tako je za naše delo pomemben Družinski zakonik.

V Krizni center za mlade lahko pride otrok ali mladostnik sam – po nasvetu in usmeritvi druge osebe (pomembno je, da se prostovoljno odloči, ali bo ostal v KCM in da sam začuti potrebo po pomoči), po Družinskem zakoniku pa lahko bivanje predlaga matični CSD, ki poda predlog o ustreznosti začasnega umika iz matičnega okolja na pristojno sodišče, ki potem odloča o tem predlogu in namestitvi v našo hišo.

V Kriznem centru za mlade lahko ostane otrok ali mladostnik 21 dni. V tem času skupaj z njim, s starši in pristojnimi službami iščemo zanj najustreznejšo rešitev. Intenzivno delamo z vso matično družino oziroma vključimo vse pomembne deležnike iz

otrokove oziroma mladostnikove socialne mreže, ki lahko bistveno pripomorejo k razreševanju stisk in težav.

Otrokom in mladostnikom nudimo 24-urno varnost in oskrbo. Otroci in mladostniki ter njihovi starši lahko pridejo tudi samo na pogovor.

Otroci in mladostniki so deležni prve socialne pomoči, osebne pomoči (urejanje, vodenje in svetovanje) in oskrbe.

Bivanje in oskrba v KCM je za nastanjene brezplačna. Ob prihodu otroka ali mladostnika opravimo z njim sprejemni razgovor, ki je namenjen informiranju obeh strani (mladostnika ali otroka ter strokovnega delavca v KCM) o težavi, o pričakovanjih ... Na prvem pogovoru otrok ali mladostnik predstavi svojo stisko in pričakovanja od KCM.

Strokovni delavec pa mu predstavi možne oblike pomoči, predstavi mu življenje v KCM in hišni red. Na podlagi vsega navedenega se otrok oz. mladostnik odloči, ali bo ostal v KCM, v primeru, ko sam poišče varen prostor. V primeru, ko sodišče sledi predlogu matičnega CSD, da je v danrem trenutku za otroka najbolje umik iz matičnega okolja – se otroka oz. mladostnika namesti v KCM – ne glede na njegovo željo.

Prvi pogovor je namenjen predvsem razbremenitvi otroka ali mladostnika, možno pa je, da že naredimo individualni načrt obravnave otroka oz. mladostnika. Pri našem delu je nujno potrebno vključiti otrokove starše in druge ustanove, v katere je le-ta vključen

in mu lahko zagotovijo pomoč. O prihodu mladostnika, ki sam poišče pomoč pri nas, najkasneje v 24 urah obvestimo starše o namestitvi, saj se zavedamo, da vsak starš skrbi za lastnega otroka.

Celotna obravnava otroka ali mladostnika v KCM je namenjena postavitvi temeljev za reševanje nastale stiske in oblikovanju mreže pomoči družini. Pri svetovanju družini poskušamo izboljšati narušene odnose in družino usmeriti v ustanove, ki jim lahko nudijo nadaljnjo pomoč (CSD, Dispanzer za psihohigieno otrok in mladostnikov, ...)

Življenje v KCM je vedno načrtovano skupaj z mladimi. Mladi redno obiskujejo osnovno šolo ali srednjo šolo in so vključeni v vse aktivnosti, ki so jih prej obiskovali, tako da ne izgubijo stika s svojo socialno mrežo.

V načrtovani čas sodi:

- delo in priprava na šolo,
- svetovalni pogovori in delo na težavi,
- družabni del (razne delavnice, socialne igre ...)

Nameščeni – po svojih sposobnostih, morajo skrbeti zase, za osebno higieno, za šolsko delo, sodelovati pri opravilih, ki se tičejo gospodinjstva (čiščenje in pospravljanje). Skupaj živimo kot družina, kjer vsakdo prevzame svoj del odgovornosti. S tem mladi pridobivajo nove delovne navade, pozitivne vzorce vedenja, občutek odgovornosti, skrbi za drugega, pripadnost, hkrati pa mu takšne dejavnosti omogočajo samopotrditve, deležni so pozitivnih izkušenj v odnosih z drugimi in si izboljšajo svojo samopodobo.

V okviru KCM so možne tudi kratkotrajne interventne namestitve.

Ob tem delu pa se veselimo sodelovanj s šolami in svetovalnimi službami. Z veseljem se odzovemo vabilom na skupne sestanke na šolah, kjer so prisotni bodisi učenci in svetovalne delavke oz. delavci, ali pa starši in razredniki. Veselimo se tudi vabila na razredne ure, kjer mladostnikom oz. učencem predstavimo našo hišo in dejavnosti v njej.

Dosegljivi smo na telefonski številki 02/534-85-82 ali na kcm.csdpomur@gov.si, na voljo smo otrokom, mladostnikom in staršem, skrbnikom, ki se želijo pogovoriti, potrebujejo sogovornika, ki jim bo prisluhnil, iščejo nasvet ali informacijo.

Pripravila vodja KCM
Simona N. Bokan,
 univ. dipl.soc.del.

Direktorica
Sandra Fekonja

Društvo za zaščito živali Pomurja

Novice – POMLAD 2021

POMLAD – NOVA SEZONA TUDI ZA ZAJEDAVCE

Kot že samo ime pove je **zajedavec vrsta organizma, ki zajeda svojega gostitelja**, torej vašo žival. Poznamo notranje in zunanje zajedavce, odvisno od tega ali se naselijo na koži ali v notranjosti organov. Oboje je potrebno redno odstranjevati, saj so lahko za živali tudi smrtno nevarne.

KATERI SO NAJPOGOSTEJŠI ZAJEDAVCI?

KLOPI So še posebej nevarni, ker lahko prenašajo bolezni, enako kot pri ljudeh. Nevarni so predvsem za starejše ali manjše živali, ki so bolj občutljive in manj odporne za bolezni. Če je klopov veliko, postanejo živali slabokrvne.

UKREP: ampule, ovratnice, šamponi, spreji, praški, sprotno odstranjevanje

BOLHE IN UŠI So zelo nadležne, saj živali neprestano grizejo, zaradi srbenja pa lahko živali postanejo razdražene. So tudi zelo trdovratne in jih je težko odstraniti, če posebej če se naselijo v oblazinjeno pohištvo. Bolhe v živali prinašajo tudi gliste.

UKREP: ampule, ovratnice, šamponi, spreji, praški, čiščenje prostora

GLISTE IN TRAKULJA Naselijo se v črevesju, vidimo jih lahko v iztrebkih ali na ritnici. Živali so pogosto zelo suhe, v slabem stanju, njihov trebuh pa je napihnjen. Pogoste so pri mladičih, ki zaradi tega tudi poginejo. Okuži se lahko tudi človek, največkrat otroci.

UKREP: tableta proti notranjem zajedavcem, doziramo 2x v razmiku 14 dni

GARJE Prepoznamo jih po črni oblogi, ki se jim nabere v ušesih in po izgubljanju dlake po telesu, koža pa je nagrbančena. Za živali so garje srbeče in zelo boleče. Živali lahko oglušijo ali poginejo v velikih mukah. Garje so predvsem pogoste pri mačkah.

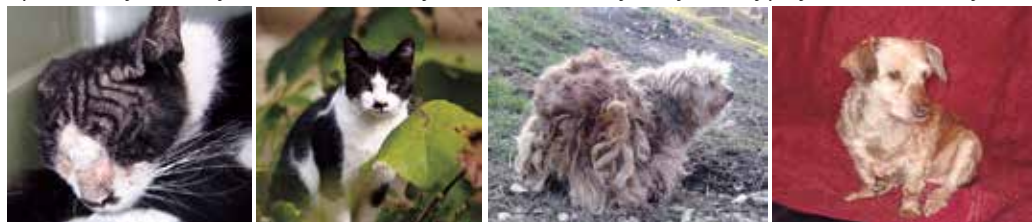
UKREP: posebne ampule, injekcije pri veterinarju

KAKO NAJENOSTAVNEJE ODSTRANIMO ZAJEDAVCE?

Najpogosteje se uporabljajo **ampule in kvalitetne ovratnice**, ki so najbolj učinkovite in najenostavnejše za uporabo. Ampule nanesejo živalim na vrat, da si tekočine ne polizejo, ta pa se razleže po telesu. **Poskrbimo tudi za dlako**, ki se predvsem pri dolgodlakih živali rada zavozla, koža spodaj se vname, kar je za živali zelo boleče.

Najbolje je, da živali zaščitimo preden dobijo zajedavce ter preprečimo okužbo ali bolezen. Ko opazimo zajedavce, jih odstranimo takoj, če so živali oslABLJENE, jih takoj peljemo k veterinarju.

Muc Dolfi z garjami in po ozdravitvi ter psička Kimi, z zavozlano dlako in vneto kožo in po striženju, ko je postala Omica.

KAJ NAREDITI, ČE ...

NAJDEMO ŽIVAL?

Obrnemo se na **zavetišče za živali (v Pomurju Mala hiša)** ali **najbližjo veterinarsko postajo: najditelj živali mora prijaviti v roku 24 ur.**

POGREŠATE ŽIVAL?

- **pokličete** v najbližje zavetišče in veterinarske postaje,
- oddate **oglas** na **lokalne radijske postaje, časopise, družabna omrežja** (javite tudi na našo FB stran, da objavo delimo naprej)
- naredite **letake s fotografijo in opisom živali** in jih polepite na območju, kjer je pogrešana,
- če pogrešate **mačko, pomislite kam ste šli nazadnje z avtomobilom** in **ali je bil kdo pri vas**, mogoče se je skrila pod pokrov motorja. Veliko mačk se na tako odpelje v neznano okolje.

VIDIMO MUČENJE ŽIVALI?

Mučenje in zanemarjanje živali sta kaznivi dejanji in **vsak občan je mučenje živali po zakonu dolžan prijaviti**. *Žival v stiski si sama ne more pomagati, njeno življenje/trpljenje je odvisno od nas.*

Pristojnosti ukrepanja ima inšpekcija Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, krajše UVHVVR (prej VURS), zato je najbolje, da se obrnete direktno na njih. V naši regiji:

OU MURSKA SOBOTA, Kocljeva 10, 9000 MURSKA SOBOTA
Kontakt: (02) 521 43 40, e-naslov: OUMurskaSobota.UVHVVR@gov.si

POSKRBITO ZA STERILIZACIJO/KASTRACIJO

Sterilizacija in kastracija sta operativna posega, ki ju opravi veterinar. Namen je **preprečiti nezaželeno razmnoževanje**, ki vodi v nezaželena legla mladičev, kar je tudi dolžnost skrbnikov.

PREDNOSTI: Sterilizacija in kastracija psa ali mačke sta **pomembni za zdravje živali, pozitivno vplivata na vedenje živali**, predvsem pa **preprečujeta nepotrebno trpljenje**

- Ni več problema kam z mladiči - **ZA VSE ŽIVALI NI DOVOLJ DOMOV**
- Prepreči ali zmanjša se tveganje za bolezni (rak, spolno prenosljive bolezni)
- Manj potepanja in pobegov, manj povoženih živali
- Bolj umirjeni in vodljivi, lažji za vzgojo, manj markiranja in drugih nezaželenih vedenj
- Mačke še zmeraj lovijo miši

POMOČ: Če se vaše mačke ne pustijo prijeti, nas pokličite na 070/879-212.

Če vam strošek sterilizacije/kastracije predstavlja preveliko finančno breme, **nas pokličite in skupaj bomo našli rešitev.**

Od skrbnikov mačk velikokrat slišimo, da bodo že našli nekoga, ki bo imel mladiče. Mogoče. A potem tisti spet dajejo mladiče dalje, lahko tudi takim, ki z njimi ne bodo ravnali lepo (nekateri mladiče ubijajo ali jih odvržejo). Dokler ostaja problem zavrženih in ubitih mladičev, je potrebno preprečiti nezaželeno razmnoževanje. **Bodite vi tisti ODGOVORNI in sterilizirajte/kastrirajte svoje živali.**

Trg zmage 8, p.p. 30, SI 9000 Murska Sobota, Tel. št.: 070/879-212, 031/528-396, 040/736-313
 Spletni naslov: www.dzppomurja.si, e-pošta: dzppom@gmail.com

AVTOR: ŠTEFAN VUČAK	ŠKROPILNA NAPRAVA	NAUK O GIBANJU ZRAKA	LUKDVIK MAKARI	ANTON AŠKERC	MAJDA PERKIČ	GRŠKI DRAMATIK	NINO CERAR	PASTIRJI ČRED	PREBIVALEC ANZIA V ITALIJI	NORMA CELEC	RIMSKA DVE
PREBIVALCI VASI ŠALAMENCI											
PODJETJE V OBČINI PUCONCI				6							
ROBERT REDFORD			OZNAKA ZA ŠOLO VOŽNJE	ŽENSKO IME	POLMER PALICA BOGA DIONIZA		BELA ZADRAVEC		1	ŽENSKO IME	INDIJSKI PISATELJ
APNENCI, IKRAVCI	9						VERDIJEVA OPERA PREDLOG				
PETER MLAKAR			PREBIVALEC VASI VIDONCI ZABAVNA GLASBA			7					12
MESTO V BELGIJI		2				RIM. BOGINJA LOVA MESTO V RUSIJI					
VRH V HIMALAJI						4	(P)OSTA(J)A	REKA NA TAJSKEM VZHOD			
ELEMENT NAD ŠTEDILNIKOM		13			NARODNO OSVOB. VOJSKA			8	(P)RI(V)ID	AMPER A(KA)C(I)JE	
VEZNIK			GUL (IVER)	AME(N)	GORSKA SLUŽBA JELENOV GLAS			RADIJ (A)NC(O)N(A)	10		REKA V NEMČIJI
DOZA ZA CIGARETE											
ZBIRANJE, KOPIČENJE	11					3					
OBČAN	MOŠKO IME							5			

V SPODNJO RAZPREDELNICO VPIŠITE OŠTEVILČENE ČRKE S PRAVILNO REŠENE KRIŽANKE IN DOBITE NAZIV ŠPORTNE DVORANE PRI OSNOVNI ŠOLI PUCONCI.

1.	2.	3.	4.	5.	6.

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.

Nagrajenci križanke iz prejšnje številke Občana so:

1. **Milan Matiš**, Matjaševci 61, 9263 Kuzma
2. **Erika Vrečič**, Strukovci 45 a, 9265 Bodonci
3. **Frida Luthar**, Puconci 312, 9201 Puconci

Nagrajenci bodo nagrade prejeli po pošti. Rešitve tokratne križanke nam pošljite do **31. maja 2021** na naslov: Razvojni zavod Občine Puconci, Bodonci 7, 9265 Bodonci, s pripisom »KRIŽANKA«.

KOLEDAR PRIREDITEV

Kljub hladni pomladi so prve rože odcvetele in ko bodo postali sadeži marelice z naslovnice Občana zreli, bo tudi temačno obdobje, imenovano epidemija koronavirusa, za nami.

Takrat se bomo spet srečevali na mnogoštevilnih prireditvah, ki jih organizirajo lokalne skupnosti in društva.

Informacije o prireditvah, ki bodo izvedene, bomo objavili na spletni strani občine: www.puconci.si in v občinskem oglaševalniku Mali rijtar.

Zaenkrat pa:

OSTANIMO DOMA! OSTANIMO ZDRAVI!